

Kulturhistorisk byggnadsinventering

Del av
Kulturmiljöprogram Färgelanda kommun 2019

**Färgelanda
kommun**

Tio råd för god byggnadsvård

formulerade av byggnadsantikvarie Anders Franzén
genom Svenska Byggnadsvårdsföreningen

- Låt inte huset förfalla
- Använd traditionella material och metoder
- Låt huset vara med och bestämma
- Tänk efter, ta dig tid
- Fråga om råd – på flera ställen
- Planera
- Bevara, återanvänd, spara
- Kräv inte nyskick
- Undersök hur huset såg ut från början
- Dokumentera vad du gör

Kulturhistorisk byggnadsinventering

Del av
Kulturmiljöprogram Färgelanda kommun 2019

Anette Larsson

**Färgelanda
kommun**

Författare Anette Larsson, Färgelanda kommun

Grafisk form, layout och teknisk redigering Gabriella Kalmar, Västarvet

Omslagsbild Fotona visar, från vänster till höger, översta raden: en röd stuga i Rännelanda, Allé i Högsäter

Nästa rad: hus i Torp, hus i Rännelanda samt tegelhus i Färgelanda Dyrtorp

Nedersta raden: Fabriken i Ödeborg samt Färgelanda Prästgård.

Samtliga foton tagna av Anette Larsson

Färgelanda kommun

Allhemsvägen 5

458 80 Färgelanda

0528-56 70 00

kommun@fargelanda.se, www.fargelanda.se

Innehåll

Inledning	6
Bakgrund och metod	6
Kulturmiljövårdens lagstiftning	8
Plan- och bygglagen (PBL)	8
Kulturmiljölagen (KML)	9
Miljöbalken (MB)	9
Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)	10
Socknarna	11
Färgelanda socken	13
Högsäters socken	71
Järbo socken	106
Lerdals socken	127
Råggårds socken	141
Rännelanda socken	159
Torps socken	171
Ödeborgs socken	191

Inledning

Plan- och bygghuset har av kommunfullmäktige fått i uppdrag att revidera kommunens kulturmiljöprogram från 2006. Den nu genomförda revideringen har bl a resulterat i föreliggande byggnadsinventering.

Bakgrund och metod

I rapporten Älvsborgs läns museiförening, Kulturhistorisk utredning 11, Färgelanda kommun, 1975, dokumenterades så gott som samtliga fastigheter i kommunen. Arbetet resulterade i att omkring 2 300 fastigheter dokumenterades och att 111 av dessa fastigheter utvärderades som kulturhistoriskt värdefulla. En översyn genomfördes av kommunens kulturhistoriskt värdefulla byggnader i samband med att kommunens kulturmiljöprogram reviderades 2006. Denna översyn resulterade i att omkring 400 fastigheter bedömdes som särskilt kulturhistoriskt värdefulla.

Föreliggande byggnadsinventering har genomförts under 2017–2019 och är en selektiv inventering av kommunens byggnadsbestånd. Detta innebär att kommunens kulturhistoriskt värdefulla byggandekategorier och byggnadsgrupper representeras genom ett urval av byggnader. Arbetet har utgått från de fastigheter som bedömdes som särskilt kulturhistoriskt värdefulla i kommunens kulturmiljöprogram 2006. Ett flertal av dessa fastigheter är inte med i föreliggande byggnadsinventering. Detta beror i de flesta fall på att det kulturhistoriska värdet har förändrats då byggnaderna till exempel har rivits eller genomgått stora förändringar. Det har dessutom tillkommit ett antal kulturhistoriskt värdefulla fastigheter i byggnadsinventeringen som inte har varit med tidigare.

I kommunen finns ett flertal fastigheter som har ett kulturhistoriskt värde men som inte är utpekade i kulturmiljöprogrammet. Förvanskningförbudet och kravet på varsamhet och underhåll enligt Plan- och bygglagens gäller oavsett om en fastighet är utpekad i kommunens kulturmiljöprogram eller ej. För ytterligare information om Plan- och bygglagens bestämmelser, se avsnittet »Kulturmiljöns lagstiftning«.

Genom fältstudier har de utvalda fastigheterna dokumenterats och utvärderats. Fältarbetet har kompletterats med arkivstudier samt diskussioner med bl a fastighetsägare, brukare och intresserade och/eller berörda organisationer.

I samband med nu genomförd revidering har delar av informationen avseende fastigheterna hämtats från

Älvsborgs läns museiförening, Kulturhistorisk utredning 11, Färgelanda kommun, 1975. Exempel på sådan information är byggnadernas byggår och byggnadstyper. Viss information avseende historik och värdering för kommunens byggnadsminnen och kyrkor, är hämtad från Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister. De fastigheter som finns med i byggnadsinventeringen ska läggas in i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Inom ramen för inventeringsarbetet har endast ett begränsat urval av kommunens moderna byggnader bedömts. Detta innebär att kulturmiljöprogrammet med byggnadsinventeringen behöver kompletteras med en översyn av det moderna byggnadsbeståndet med byggnader från tiden 1960 och framåt.

Kulturhistorisk värdering av bebyggelsen

I Riksantikvarieämbetets rapport »Plattform Kulturhistorisk värdering och urval« beskrivs en metod och ett förhållningssätt för hur värderings- och urvalsfrågor avseende vårt gemensamma kulturarv kan hantearas. Förenklat går metoden ut på att undersöka om till exempel en byggnad besitter kulturhistoriska, estetiska, ekonomiska, ekologiska eller sociala värden.

I rapporten framgår också att plattformen kan ses som ett komplement till de vedertagna metoder som används idag, till exempel Axel Unnerbäcks »Kulturhistorisk värdering av bebyggelse« i vilken dokumentations- och upplevelsevärden definieras.

Dokumentationsvärden är de värden som gör att bebyggelsen, odlingslandskapet och fornlämningarna berättar något om historien och om sin tid. De kan t ex berätta om naturförutsättningar, samhällsförhållanden, näringsliv, sociala villkor, arbetsförhållanden, byggnads- eller bostadsskick, religionsutövning, estetiska ideal mm. Genom att bevara och vårda kulturmiljöerna ges en möjlighet att förstå vår historia.

Upplevelsevärden är de värden som skapar upplevelser hos betraktaren eller brukaren. Det kan t ex vara byggnaders arkitektoniska eller konstnärliga värden liksom en tilltalande landskapsbild. Till upplevelsevärdena hör också identitets- och symbolvärden.

Värden som förstärker kunskaps- och upplevelsevärden är autenticiteten (ursprungligheten) och det pedagogiska värdet. Dessutom är sällsynthet och representativitet såväl nationellt, regionalt som lokalt av stor betydelse. Kulturhistoriskt värde kan tillmätas såväl enstaka objekt som sammanhängande miljöer. En väl-

bevarad helhetsmiljö har i allmänhet större kulturhistoriskt värde än till exempel en enskild byggnad som förlorat sitt ursprungliga sammanhang.

Byggnader med särskilt kulturhistoriskt värde

Med utgångspunkt i ovan nämnda förhållningssätt och metod har den sammanvägda bedömningen i värderingsprocessen avseende föreliggande byggnadsinven-

tering resulterat i att utvalda fastigheter som besitter ett särskilt kulturhistoriskt värde är beskrivna i byggnadsinventeringen. En del av de beskrivna fastigheterna kan också besitta ett mycket högt kulturhistoriskt värde. Därutöver finns fastigheter som har ett kulturhistoriskt värde men som inte är utpekade i byggnadsinventeringen. Vidare är en byggnadsinventering inte ett statiskt dokument vilket innebär att en byggnads värde alltid måste beaktas vid förändringar och i samband med vård- och underhållsåtgärder.

Kulturmiljövårdens lagstiftning

Nedan följer en kortare genomgång av delar av den lagstiftning som styr hanteringen av vårt kulturarv.

Begreppet »κ-märkt« används allmänt för bebyggelse och miljöer med ett utpekat kulturhistoriskt värde, begreppet äger dock ingen juridisk innebörd. κ-märkt är alltså ett allmänt använt samlingsbegrepp för många olika typer av utpekanden eller lagskydd avsedda att bevara bebyggelse och miljöer av kulturhistoriskt intresse.

Plan- och bygglagen (PBL)

Plan- och bygglagen (PBL), har ett framtidsinriktat perspektiv. Den syftar till att främja goda sociala levnadsförhållanden och en god långsiktig hållbar livsmiljö för såväl människorna i dagens samhälle som för kommande generationer. Att värna kulturvärdena är ett sätt att säkerställa en långsiktigt hållbar livsmiljö.

Kulturmiljö avser den av människan påverkade fysiska miljön. Det kan gälla allt ifrån enskilda objekt till stora landskapsavsnitt. Den breda helhetssynen på kulturmiljön och kulturvärdena präglar i hög grad plan- och bygglagen. På ett flertal ställen i förarbetena betonas vikten av att slå vakt om även mera »alldagliga« miljöer och att värna kvaliteterna i vardagslandskapet och det lokala perspektivet.

I plan- och bygglagens andra kapitel preciseras ett antal allmänna intressen. Där anges bland annat att man ska ta hänsyn till stads- och landskapsbilden och platsens natur- och kulturvärden. Befintliga karaktärsdrag ska respekteras och tas tillvara. Ytterligare krav på byggnader, tomter och allmänna platser finns i plan- och bygglagens åttonde kapitel. Där finns bland annat ett förbud mot att förvanska särskilt värdefulla byggnader och att ändringar av alla byggnader ska göras varsam. Kommunen har ansvar för all myndighetsutövning enligt PBL.

8 kap 13 § Förvanskning

Enligt plan- och bygglagen har byggnader, bebyggelseområden och allmänna platser som anses vara särskilt värda att bevara ett förstärkt skydd. Dessa får inte förvanskas. För att en byggnad ska betraktas som särskilt värdefull krävs det att byggnadens värde är så stort att dess bevarande kan sägas utgöra ett verkligt allmänt intresse. Detta gäller inte bara enskilda byggnader av monumental karaktär eller stort historiskt värde, utan också byggnader och bebyggelsemiljöer som represen-

terar olika tidsepoker eller något karaktäristiskt från skilda sociala miljöer. Bestämmelsen gäller också enskilda byggnader som i sig kanske inte är så värdefulla men som blir det genom samhörigheten i en grupp, ett kvarter eller liknande. En byggnad kan också vara särskilt värdefull om den i sig utgör en källa till kunskap om äldre material och teknik. De byggnader och miljöer som beskrivs i detta kulturmiljöprogram kan sägas omfattas av förvanskningsförbudet, då de bedöms ha ett särskilt kulturhistoriskt värde.

8 kap 14 § och 17 §

Underhåll och varsamhet

Enligt plan- och bygglagen ska alla ändringar av en byggnad utföras varsamt så att man tillvaratar byggnadens värden och kvaliteter. Hänsyn ska tas till byggnadens karaktärsdrag. Vidare ska dess tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara. Det kan avse sådant som byggnadsmaterial, takutformning, färgsättning, form och byggnadens samspel med omgivningen. Det handlar inte bara om trohet till originalets utseende, utan även mot den teknik och material med vilket det har åstadkommits. Kravet gäller alla byggnader och vid alla ändringar, såväl vid tillbyggnad som vid ombyggnad samt övriga ändringar. Det gäller såväl invändigt som utvändigt och oberoende av om en åtgärd är bygglovs- eller anmälningspliktig eller inte. Varsamhetskravet gäller också vid flyttning av byggnad.

2 kap 6 § Att tillföra ny bebyggelse i värdefulla miljöer

Alla nya byggnader ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden samt natur- och kulturvärdena på platsen. Nya byggnader ska också bidra till en god helhetsverkan.

Kravet gäller vid såväl nybyggnad som ändring. Bedömningen av anpassningskravet i det enskilda fallet måste alltid grundas på en tolkning av platsens värden och kvaliteter samt hur dessa påverkas av den aktuella åtgärden. I vissa situationer kan en ny byggnad behöva underordna sig den befintliga bebyggelsen. I andra fall kan anpassningen ligga i placeringen, volym och fasadmaterial medan den nya byggnadens formspråk mycket väl kan vara modernt.

Detaljplan och områdesbestämmelser

Byggnader, områden eller miljöer som är särskilt värdefulla ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och som därför inte får förvanskas kan skyddas av kommunerna genom detaljplaner eller områdesbestämmelser. Detaljplaner och områdesbestämmelser gäller för ett avgränsat område och används som ett verktyg avseende bebyggelsens utformning och användning. De bestämmelser som läggs in i detaljplan eller områdesbestämmelse är juridiskt bindande och innefattar både rättigheter och begränsningar för förändringar i området.

Skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse/miljöer markeras ofta med bokstäverna q, k, r och/eller n. q-bestämmelser innebär att byggnaden har ett särskilt kulturhistoriskt värde och att den därmed inte får förvanskas. Vad som inte får förvanskas preciseras i planbeskrivningen genom skyddsbestämmelser. Här kan till exempel bestämmelser för hur den befintliga utformningen ska bevaras anges. Även ej bygglovspliktiga åtgärder kan regleras med q som till exempel ändring av interiör. k-bestämmelser innebär att vid ändring måste byggnadens karaktär och dess kulturhistoriska värden tillvaratas. I planbeskrivningen preciseras varsamhetsbestämmelserna, som exempelvis kan vara bestämmelser för vilken kulör som ska användas vid ommålning av en fasad eller hur fönster och balkonger ska vara utformade. r-bestämmelser förekommer ibland separat eller parallellt med andra beteckningar och anger att det föreligger ett rivningsförbud på fastigheten. Rivningsförbud kan ibland omfattas av q och det brukar specificeras i planbeskrivningen. n-bestämmelser förekommer också ibland när det handlar om vegetation av kulturhistoriskt intresse. Det kan röra sig om att skydda enstaka träd, alléer eller liknande. Dessa bestämmelser bör kombineras med bestämmelser om marklovpikt.

Kulturmiljölagen (KML)

KML innehåller bland annat bestämmelser om hantering av fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen.

Enligt 1 kap 1 § KML delas ansvaret för kulturmiljön av alla. »Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas«.

Alla fornlämningar skyddas enligt KML. Skyddet innebär att det är förbjudet att skada eller ändra en fornlämning genom att till exempel täcka över den eller ta bort

den utan tillstånd från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har tillsyn och Riksantikvarieämbetet har överinseende över kulturmiljöarbetet i länet respektive landet.

Information om kända fornlämningar kan hämtas i Kulturmiljöregistret via Riksantikvarieämbetet. I systemet finns bland annat information om lokalisering och lämningstyp. Det går också bra att vända sig till plan- och byggkontoret vid Färgelanda kommun för att få närmare information om en aktuell fornlämning i kommunen.

En byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde får förklaras för byggnadsminne av Länsstyrelsen. Det är också Länsstyrelsen som ger tillstånd till ändringar avseende ett byggnadsminne.

I Färgelanda kommun återfinns följande två byggnadsminnen:

- Ödeborgs fornsal (Brattefors 1:10 i Ödeborgs socken)
- Vinnsäter hembygdsgård (Vinnsäter 1:33 i Järbo socken)

Som framgår ovan är våra kyrkliga kulturminnen skyddade enligt KML. Skyddet avser de kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som är tillkomna före 1940.

Miljöbalken (MB)

MB har som syfte att stödja en hållbar utveckling så att nuvarande och kommande generationer ges möjlighet att leva i en god och hälsosam miljö.

Riksintresse för kulturmiljövården

Enligt MB:s första kapitel ska värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas. Detta kan till exempel ske genom att en miljö utpekas som Riksintresse för kulturmiljövården. De utpekade miljöerna kan variera i både storlek och kulturhistoriskt innehåll. Miljöerna kan omfatta allt från små bebyggelsemiljöer som speglar en speciell historisk epok till vidsträckta landskapsavsnitt som präglats av en lång tids utveckling. Riksintresseområden ska spegla landets historia och kan till exempel utgöras av jordbruksbyar, stadskärnor, arbetarbostäder och förhistoriska gravfält. Riksantikvarieämbetet är den myndighet som har till uppgift att peka ut riksintesseområden för kulturmiljövården.

Utpekandet av de aktuella miljöerna sker i dialog med länsstyrelse och kommun samt i samråd med Boverket.

I Färgelanda kommun återfinns följande två utpekade riksintresseområden:

Råggärd [P 12] (Råggärds socken)

Motivering: Sockencentrum och fornlämningsmiljö som påvisar områdets centrala betydelse sedan förhistorisk tid.

Uttryck för riksintresset: Tre höggravfält samt spridda högar från järnåldern längs med gammal landsväg, träkyrka från 1700- talet, Sörsäters komministerboställe bestående av en för prästgårdar typisk så kallad salsbyggnad från 1800-talet, skolhus från 1880-talet.

Valbodalen [P 13] (Färgelanda, Högsäters, Järbo, Torps och Ödeborgs socknar)

Motivering: Dalgångsbygd längs med Valboån som har utnyttjats kontinuerligt sedan stenåldern och som kännetecknas av ensamgårdar och småbyar i krönlägen med anslutande fornlämningsmiljöer och bebyggelse med regional byggnadstradition samt administrativa centra. (Bymiljö, Kyrkomiljö).

Uttryck för riksintresset: Stenåldersboplatser vid Torp, hällristningar vid Ödeborg, gravfält, fossil åkermark, äldre vägsträckningar med stenvalvsbroar, kyrkor, tingsplatser vid Rösäter och Tångeland, gårdsbebyggelse från 1800-talet, ängs- och hagmarker, Ödeborgs bruksmiljö.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

I enlighet med MB finns det bestämmelser om när en MKB ska upprättas. Exempel på när det kan finnas anledning att upprätta en MKB kan vara upprättande av planer och program och vid prövning av åtgärder eller tillstånd till verksamheter. I en miljökonsekvensbeskrivning ska bland annat de direkta och indirekta effekterna på kulturmiljö och landskap beskrivas.

Kulturresevat

Enligt 7 kap. MB är det möjligt att skydda utvalda områden. Detta kan till exempel ske genom att utpeka värdefulla kulturpräglade mark- eller vattenområden som kulturresevat. Avsikten med kulturresevat är att erbjuda en möjlighet att skydda och vårda värdefulla kulturpräglade landskap. Inom ett kulturresevat kan

hela områdets materiella och immateriella natur- och kulturvärden skyddas. Kulturresevatet kan därmed omfatta allt från byggnader, anläggningar och lämningar till den aktuella platsens verksamheter och traditioner.

Färgelanda kommun har för närvarande inget utpekad kulturresevat.

Biotopskyddsområde

Skydd av områden kan också rikta sig mot ett område med speciella livsmiljöer för växter och djur, ett så kallat biotopområde. Enligt MB är följande biotoper skyddade i hela landet:

- Allé
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingröse i jordbruksmark
- Pilevall
- Småvatten våtmark och i jordbruksmark
- Stenmur i jordbruksmark
- Åkerholme

Inom ett biotopskyddsområde får det inte utföras verksamhet eller åtgärd som kan medföra skada på biotopens naturmiljö. Den som planerar att utföra verksamhet eller åtgärd i ett biotopskyddsområde måste därför utreda om verksamheten eller åtgärden kan komma att skada den aktuella naturmiljön i biotopen. Om en utredning visar att naturmiljön kan skadas av en aktuell verksamhet eller åtgärd, kan dispens från biotopskyddsbestämmelserna sökas hos Länsstyrelsen som kan ge dispens i ärendet om det finns särskilda skäl till detta.

(Information om kulturmiljövårdens lagstiftning är hämtad från Boverkets hemsida)

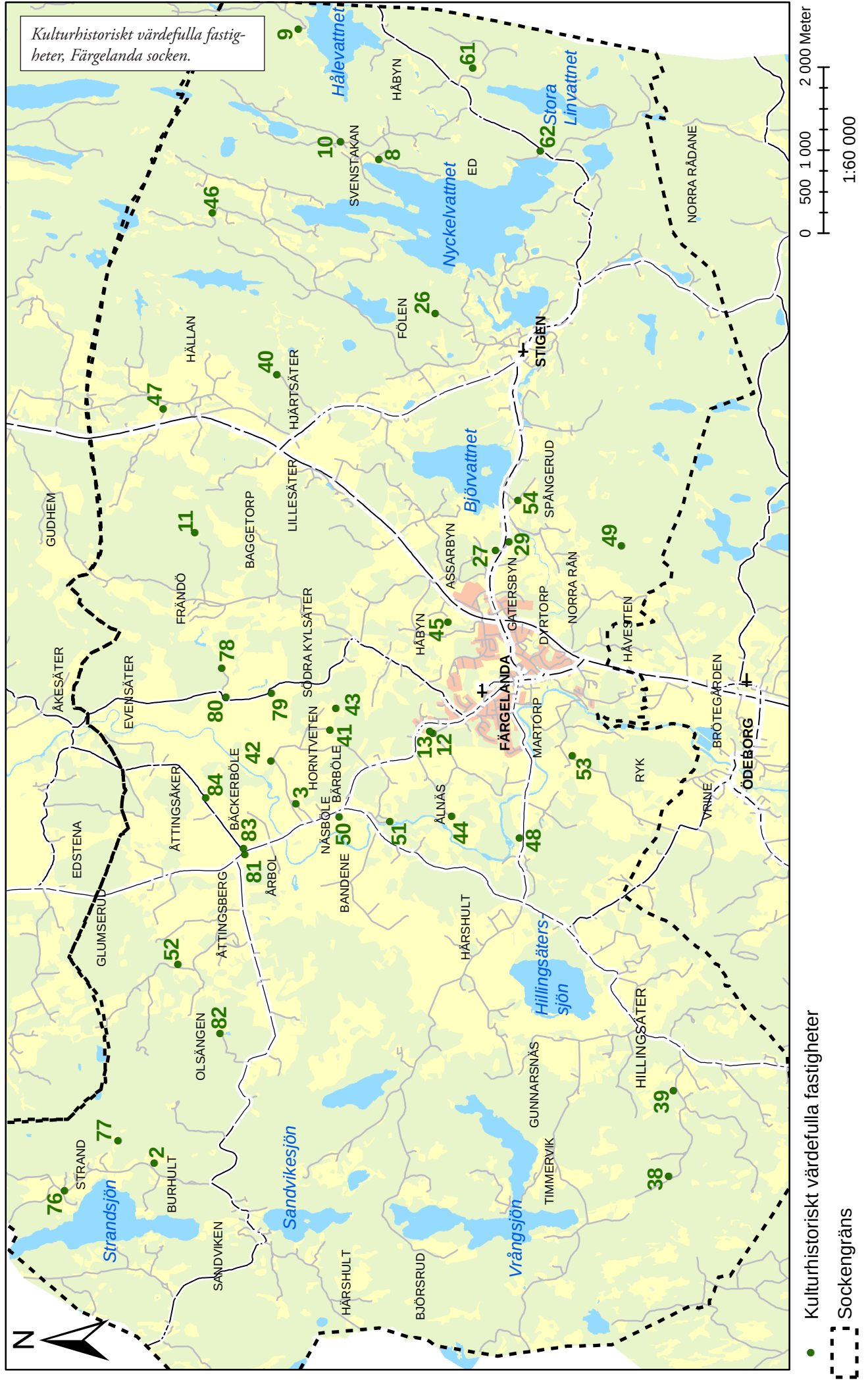
Socknarna

Färgelanda socken

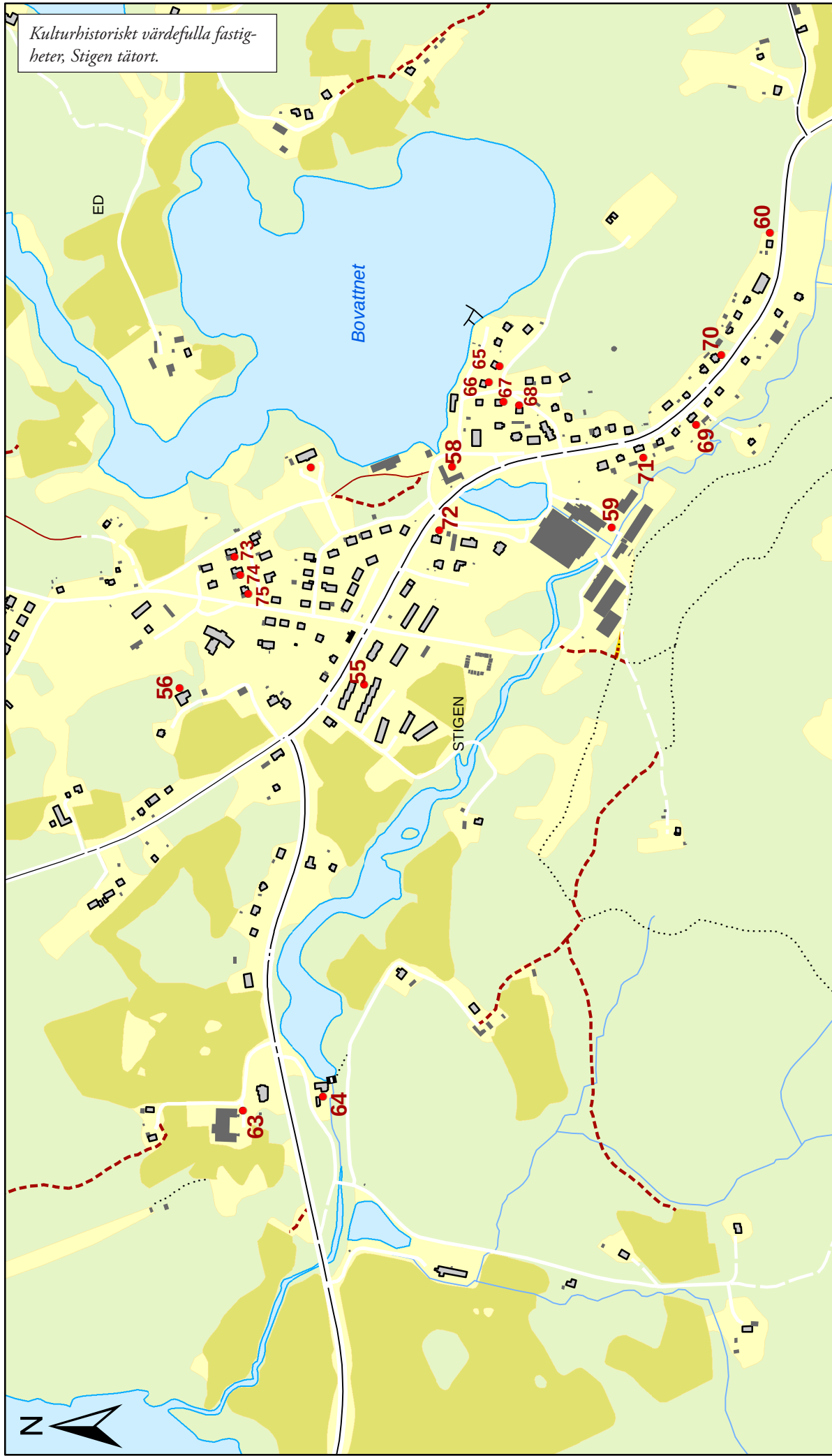

• Kulturbistoriskt värdefulla fastigheter

--- Sockengräns

0 150 300 600 Meter
1:12 000

• Kulturbistoriskt värdefulla fastigheter

1. Färgelanda Prästgård 1:2, *Färgelanda kyrka*
2. Burhult 1:5, *Burhult*
3. Bärböle 1:1, *Bärböle*
4. Dyrtorp 1:36
5. Dyrtorp 1:44
6. Dyrtorp 1:57
7. Dyrtorp 1:58
8. Ed 1:35, *Pipen*
9. Frändö 1:2, *Balketorp*
10. Frändö 1:16, *före detta Pipens småskola*
11. Frändö 1:18, *Mossekas*
12. Färgelanda-Tveten 1:13
13. Färgelanda-Tveten 1:14
14. Färgelanda Prästgård 1:1, *Färgelanda församlingshem*
15. Färgelanda Prästgård 1:2, *Gamla kyrkskolan*
16. Färgelanda Prästgård 1:12
17. Färgelanda Prästgård 1:16
18. Färgelanda Prästgård 1:18
19. Färgelanda Prästgård 1:43
20. Färgelanda Prästgård 1:64
85. Färgelanda prästgård 1:65
21. Färgelanda Prästgård d 1:134
22. Färgelanda Prästgård 1:146
23. Färgelanda Prästgård 1:157
24. Färgelanda Prästgård 1:311, *före detta lärarbostäder*
25. Färgelanda Prästgård 1:445
26. Fölen 1:7, *Skrocka*
27. Gatersbyn 1:7, *Blanketorpet*
28. Gatersbyn 1:13
29. Gatersbyn 1:42, *före detta Hjobergs krukmakeri, Värnås*
30. Gatersbyn 1:82
31. Gatersbyn 1:83
32. Gatersbyn 1:84
33. Gatersbyn 1:88
34. Gatersbyn 1:89
35. Gatersbyn 1:90
36. Gatersbyn 1:100
37. Gatersbyn 1:114
38. Hillingsäter 1:32, *Kamperud*
39. Hillingsäter 1:36
40. Hjärtsäter 1:16, *Rovekas*
41. Horntveten 1:14
42. Horntveten 1:14, *Dammen*
43. Horntveten 1:14, *Näset*
44. Horntveten 1:16, 1:14
45. Håbyn 1:61
46. Hällan 2:20, *Bråsäter*
47. Hällan 3:1, *Ängarna*

48. Hällevad 1:4	66. Stigen 7:10
78. Norra Kylsäter 1:2, Kroken	67. Stigen 7:11
49. Norra Rån 2:13	68. Stigen 7:12
50. Näsbole 1:1, <i>Näsbole</i>	69. Stigen 7:28
51. Näsbole 1:2, <i>Näsbole kraftstation</i>	70. Stigen 7:30
52. Olsängen 1:5, <i>Löten</i>	71. Stigen 7:33
53. Ryk 1:8, <i>Lugnet</i>	72. Stigen 7:35
54. Spångerud 2:2, <i>Norra Spångerud</i>	73. Stigen 11:8
55. Stigen 1:62	74. Stigen 11:9
56. Stigen 1:63, <i>Skolbacken</i>	75. Stigen 11:10
57. Stigen 1:69, <i>Stigens herrgård</i>	76. Strand 1:15, 1:4
58. Stigen 1:72, <i>Kraftverket 'Stigen övre'</i>	77. Strand 2:3
59. Stigen 6:7, <i>Stigens fabriker</i>	79. Södra Kylsäter 2:5, <i>Södra Kylsäter</i>
60. Stigen 2:60	80. Södra Kylsäter 2:8
61. Stigen 2:99, <i>Stora Linnvattnet</i>	81. Åttingsberg 1:13
62. Stigen 2:108, <i>Skvalebäck</i>	82. Åttingsberg 1:11, <i>Högås</i>
63. Stigen 4:1, <i>Västra Stigen</i>	83. Åttingsberg 1:16, <i>Åttingsberg</i>
64. Stigen 6:3	84. Åttingsåker 1:2, <i>Åttingsåker</i>
65. Stigen 7:9	

Färgelanda Prästgård 1:2, *Färgelanda kyrka* *Beskrivning/historik*

Kyrkobyggnaden är väl synlig i Färgelanda genom dess framträdande placering på en höjd. I anslutning till kyrkobyggnaden finns bland annat gravkor, bårhus och garage.

Kyrkan som är en av de större i Dalsland, består av ett rektangulärt långhus med rakslutet korparti och utbyggd sakristia i öster samt torn med vapenhus i väster. Ingångar finns från vapenhuset, på södra långsidan samt till sakristian från öster. På norra långsidan finns en från insidan igensatt port. Kyrkan är en typisk representant för 1800-talets stora nyklassicistiska stenkyrkor med i stort bevarad exteriör samt interiör sedan uppförandet 1870. Kyrkans planform är helt den ursprungliga.

Kyrkans murar täcks av vit spritputs. Takgesimserna och omfattningen kring västportalen är slätputsade. Syd- och nordportalen har utskjutande omfattningar med infasade kors i putsen. Även de olika byggnadskropparnas hörn markeras med utskjutande omfattningar. Dessa och portalerna samt långhustakets gavelspets mot öster kröns av plåtklädda takryttare. Fasaddekor finns också i form av två järnkors på tornets västsida och långhusets östgavel. Ovan västportalen finns en svart stentavla med förgylld text, »Till Guds ära byggd år 1870 under kon. Carl xv:s regering«. Långhusets och sakristians sadeltak är skifferklädda.

Tornet kröns av en huv med lanternin och spira, samtliga med skivtäckning av kopparplåt. I lanternin finns smårutsindelade rundbågiga fönster åt de fyra väderstrecken. Spiran kröns av ett kors på en glob. Kyrkans portar, fönster och tornluckorna är blåmålade. Långsidor genombryts av stora rundbågiga fönster, indelade i smårutor. Även mot öster finns ett stort rundbågigt fönster. Ovan portalerna finns rundbågiga mindre fönster och mot väster, i långhuset och tornet, runda fönster. Portarna mot söder, väster och norr är klädda med fasspontpanel och har svarta smidesbeslag. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister)

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Kyrkoanläggningen ingår i kulturmiljön »Kring Färgelanda kyrka«.

Kyrkoanläggningen ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Särskilt lagskydd

Kyrkoanläggningen är ett kyrkligt kulturminne och skyddas därmed enligt 4 kap Kulturmiljölagen.

Burhult 1:5, Burhult

Beskrivning/historik

Gård med en omgivning som består av både skogs- mark och odlingslandskap. Gårdsmiljön karaktäriseras av bostadshuset i form av en tvåvånings parstuga, en ladugård och ett före detta höns hus. Parstugan är enligt uppgift troligen från 1830-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med och utan spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en balkong över entrén. Ladugården är troligen från 1800-talets senare del. Byggnadens fasad är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Det finns gavelsidofönster samt ett lunnformat nockfönster på byggnadens norra gavel. På taket ligger korrugerad plåt. Det före detta höns huset är troligen uppfört på 1900-talets första del. Fasaden är putsad och på taket ligger äldre betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Parstugans takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta tillsammans med den karaktärsskapande parstugans höga ålder motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Bärböle 1:1, Bärböle

Beskrivning/historik

Gården är omgivet av öppet odlingslandskap och har ett framträdande läge i landskapet genom dess placering på en höjd. Bostadshuset och lillstugan är placerade på höjden och övriga byggnader är belägna på dess sluttning. Bostadshuset är enligt uppgift från 1874 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående pärlspont och stående slät panel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster utan spröjs, korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna, gavelsidofönster samt mezzaninfönster. Det finns en öppen farstuvist i anslutning till entrén. På byggnadens nordöstra gavel finns

en så kallade snedtäcka med entré. På taket ligger betongpannor. Lillstuga är troligen från 1870-talet. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs och på taket ligger äldre betongpannor. Det finns en så kallade snedtäcka i anslutning till entrén. Ladugården är enligt uppgift från 1929. Fasaderna är klädda med stående slät panel. En del av byggnadens nedre fasad är klädd med rött tegel. På taket ligger äldre betongpannor. Brygghuset är troligen från 1900-talets början. Magasinet är enligt uppgift från 1875. Fasaderna är klädda med stående slät panel och på taket ligger korrugerad plåt. Smedjan är troligen från 1870-talet. Fasaderna är klädda med rödfärgad lockpanel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas äldre/ursprungliga karaktär och form samt fasadmaterial. De äldre fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Dyrtorp 1:36

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt beläget i villaområde i Färgelanda tätort. Bostadshuset är från tiden omkring 1950-talet och har putsad grund med källare. Fasaderna är klädda med gult tegel. Bygganden har sidohängda en- och tvålufts-fönster utan spröjs och pivothängda enlufts-fönster. På taket ligger brunt lertegel. En del av takfallet är förlängt och sträcker sig över entrén. På fastigheten finns också ett äldre bostadshus samt lillstuga/förråd, troligen från 1920-talet. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel. Fönstren är spröjsade och på det brutna taken ligger äldre betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Huset är en välbevarad och tydlig representant för 1950-talets villaarkitektur vilket motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Dyrtorp 1:44

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med trädgårdstomt belägen i villaområde i Färgelanda tätort. Bostadshuset är enligt uppgift från 1920-talet. Fasaden är klädd med gul liggande panel. Byggnadens gavelrösten är klädda med plåt som efterliknar trä. Byggnaden har sexlufts-fönster med spröjs i de övre lufterna, liggande spröjsade fönster ochnock-fönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det leder en dubbelsidig trappa upp till entrén och i anslutning till entrén finns en öppen veranda. Över entrén finns en balkong och en så kallade frontespis. På byggnadens västra takfall och till vänster om frontespisen finns en takkupa. På byggnadens norra gavel finns ett burspråk och en senare uppförd altan. På fastigheten finns också ett garage, troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med gul liggande panel och på taket ligger takpanneplåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens volym och arkitektoniska karaktär. Byggnadernas äldre/ursprungliga fasadmaterial. Bostadshusets takmaterial samt fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshuset är ett gott exempel på ett av 1920-talets villaideal och kan genom sin bevarade karaktär tillmätas ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Dyrtorp 1:57

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med trädgårdstomt belägen i villaområde i Färgelanda tätort. Bostadshuset är enligt uppgift från 1960. Fasaden är klädd med olika kontrasterande material i form av vitfärgat tegel och gavelrösten klädd med mörklaserad slät träpanel. På taket ligger glaserat lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Huset är en välbevarad representant för 1960-talets villaarkitektur vilket motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Dyrtorp 1:58,

före detta läkar- och tandläkarhus

Beskrivning/historik

Före detta läkar- och tandläkarhus samt före detta polishus beläget i Färgelanda tätort. Byggnaden med två våningar, källare och garage utgör idag flerbostadshus och är enligt uppgift från 1950. Fasaden är klädd med rött tegel vilket genom murtekniken skapar omfattning runt byggnadens fönster. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster utan spröjs och på taket ligger betongpannor. På fastigheten finns också ett fristående garage.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial samt fönstrens utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin äldre/ursprungliga utformning och karaktär bevarad och skapar ett karaktäristiskt uttryck i »statsbilden« Sammantaget besitter byggnaden ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Ed 1:35, Pipen

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och ved- och snickarbod belägen nära Nyckelvattnet och med en omgivning som huvudsakligen består av skogsmark. Bostadshuset är enligt uppgift från 1855. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med spröjs och på taket ligger takpanneplåt. Byggnaden har ett framskjutet mittparti med småspröjsade fönster i anslutning till entrén. Ved- och snickarboden är enligt uppgift från 1860. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel. På byggnadens västra takfall ligger korrugerad plåt och på östra takfallet ligger enkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateriäl. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Sommarstugor och gårdsbebyggelse vid Pipen, Nyckelvattnet«.

Bostadshus.

Ved- och snickarbod.

Frändö 1:2, Balketorp

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård och källare omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har fyr- och sexluftsfönster med spröjs i de nedre lufterna, mezzaninfönster och gavelsidofönster. På taket ligger takpanneplåt. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén och en mindre tillbyggnad på husets södra gavel. Ladugården är troligen från 1800-talets början och har delvis putsad grund. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel och locklistpanel. Ladugården har liggande småspröjsade fönster och på taket ligger korrugerad plåt. Det finns en så kallade snedtäcka på ladugårdens västra gavel. Källaren är troligen från 1920-talet. Byggnaden har spröjsade fönster och fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel.

Bostadshus.

Ladugård.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljöns och byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateriell och fönstrens utformning, placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har till stor del sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Frändö 1:16, Pipens före detta småskola *Beskrivning/historik*

Den före detta småskolan har en omgivning som huvudsakligen består av skogsmark. Huset är enligt uppgift från 1896 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har en- till treluftsfönster med spröjs. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en glasveranda med sadeltak. På byggnaden nordöstra sida finns en entré med pulpettak vilket vilar på två konsoler. Garaget/pannrummet är troligen från 1970-talet och har rödslammad stående lockpanel. På taket ligger korrugerad plåt. Bakom garaget/pannrummet finns en jordkällaren som troligen är från 1890-talet delvis bevarad.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriell samt fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har ett särskilt samhällshistoriskt och kulturhistoriskt värde vilket motiveras av dess bevarade utformning och karaktär samt ursprungliga funktion som skola.

Frändö 1:18, Mossekas *Beskrivning/historik*

Bostadsfastighet omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från 1890-talet. Huset är tillbyggt i vinkel. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster, mezzaninfönster och ettnockfönster på den västra gaveln. På taket ligger korrugerad plåt. Det finns en småspröjsad glasveranda i den L-formade vinkeln.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl. Fönstrens utformning, materiäl och placering. Glasverandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:1, Färgelanda församlingshem *Beskrivning/historik*

Prästgården är enligt uppgift från 1838 och är uppförd på naturstensgrund. Huset är både tillbyggd och ombyggd vid ett antal tillfällen. Under 2018 byggdes bostadsdelen om till församlingshem. Byggnaden har två till fyraluftsönster och fasaden är klädd med ljus stående profilerad locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en nyligen tillbyggd ramp i anslutning till den öppna farstuvisten/huvudentrén. På taket vid byggnadens östra gavel finns en vällingklocka.

Färgelanda prästgård (numera församlingshem), foto Lars Bergström, Västarvet

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl och fönstrens utformning, materiäl och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad. Färgelanda prästgård är dessutom en av numera få prästgårdar bevarade i kyrklig ägo och utgör en betydelsefull del i den utpekade kulturmiljön kring Färgelanda kyrka. Den är också en god representant för större herrgårdsliknande prästgårdar. Detta sammantaget med byggnaden

Prästgården/församlingshemmet ingår i kulturmiljön »Kring Färgelanda kyrka«.
Prästgården/församlingshemmet ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

dens höga ålder ger prästgården ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Färgelanda Prästgård 1:2, *Gamla kyrkskolan* *Beskrivning/historik*

Före detta kyrkskola och församlingshem, belägen i närheten av Färgelanda kyrka och de före detta lärarbostäderna. Byggnaden är troligen från 1910-talet och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna och tvålufts-fönster utan spröjs. På taket ligger eternitplattor. På byggnadens östra takfall finns en större takkupa och på det västra takfallet återfinns en mindre takkupa. I anslutning till entrén finns en öppen veranda. Husets ursprungliga byggnadskropp är tillbyggd i vinkel på den östra långsidan.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl samt fönstrens utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Husets särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess välbevarade karaktär samt att huset utgör en viktig del av den sammanhållna kulturmiljön som finns i anslutning till Färgelanda kyrka.

Det före detta församlingshemmet/gamla kyrkskolan ingår i kulturmiljön »Kring Färgelanda kyrka«. Det före detta församlingshemmet/gamla kyrkskolan ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:12

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt i villaområde i centrala Färgelanda. Huset är enligt uppgift från 1918 och uppförd på kvaderhuggen naturstensgrund med källare. Fasaden är klädd med gul stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har en- till trelufts-fönster, gavelsidofönster samtnockfönster. På det kinesiserande taket ligger betongpannor. Det finns ett större taklyft på det västra takfallet och en mindre takkupa på byggnadens östra takfall. Det finns en tillbyggd entré med balkong på

byggnadens norra gavel och en frontespis på byggnadens västra långsida. På fastigheten finns också ett garage.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl. Fönstrens utformning och materiäl.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:16

Beskrivning/historik

Bostadshus/före detta affärsbyggnad och garage med trädgårdstomt i centrala Färgelanda. Byggnaden är enligt uppgift från 1912. Fasaden är klädd med ljus stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har trelufts-fönster, korspostfönster och gavelsidofönster. På taket ligger takpanneplåt. Det finns en senare tillkommen öppen farstuvist i anslutning till entrén. Över entrén finns en frontespis. Den L-formade tillbyggnaden inrymde tidigare en affär. Garaget är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger eternitplattor.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Garagets fasadmateriäl, dörrar/portar och fönster.

Kulturhistorisk motivering

Bostadsfastigheten besitter ett högt samhällshistoriskt värde då det tidigare bedrevs affärsrörelse på platsen. Byggnaderna har dessutom sin karaktär och utformning bevarad vilket sammantaget ger fastigheten ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:18

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt i villaområde i Färgelanda tätort. Huset är troligen från 1920-talet och byggt i vinkel på kvaderhuggen naturstensgrund. Byggnaden har tvärpostfönster med spröjs i de övre lufterna. Fasaderna är klädda med eternitplattor och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Enligt äldre foton framgår att fasaden tidigare var klädd med liggande panel. Det finns en småspröjsad glasveranda i vinkeln. På fastigheten finns också en vedbod/magasin med rödslammad stående slät panel och pulpettak.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens takmaterial. Verandans utformning. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har stora delar av sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad. Byggnaden är dessutom ett gott exempel på den period då eternitplattor monterades på befintlig fasad. Sammantaget besitter byggnaden ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Gråbo.

Färgelanda Prästgård 1:43

Beskrivning/historik

Dalslands folkhögskola startade 1905 i centrala Färgelanda och är belägen i ett parkområde intill Lillån. Det finns ett flertal byggnader på folkhögskoleområdet idag varav Gråbo och Storebo är två av de äldre byggnaderna. Gråbo är enligt uppgift från 1924. Byggnaden har pivothängda fönster med lösa spröjs och profilerade fönsteromfattningar. Fasaderna är klädda med gulmålad stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen veranda i anslutning till entrén och ett mindre burspråk på byggnadens sydöstra långsida. På respektive takfall finns en lunettformad takkupa. Storebo, den före detta rektorsbyggnaden, är enligt uppgift från 1923 och uppförd på naturstensgrund. Fasaderna är klädda med gulfärgad stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och profilerade fönsteromfattningar. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns tre takkupaer på byggnadens nordvästra takfall och

Storebo.

fyra takkupor på det sydöstra takfallet. I anslutning till entrén finns en öppen veranda.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas och områdets karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateriell och dess takkupor. Fönsteromfattningarna och de bevarade fönstren. Verandornas utformning.

Kulturhistorisk motivering

Dalslands folkhögskola är, och har varit en betydelsefull institution för Färgelanda genom dess närvaro under stora delar av samhällets framväxt. Folkhögskolan besitter därmed höga lokalhistoriska värden. Folkhögskolan är dessutom betydelsefull ur ett socialhistoriskt perspektiv då folkhögskolorna har varit viktiga bildningsinstitutioner i Sverige sedan 1800-talets slut. Sammantaget besitter därmed byggnaderna ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:64

Beskrivning/historik

Bostads- och affärsbyggnad i centrala Färgelanda. Byggnaden är enligt uppgift från 1947. Byggnaden har putsad grund med källare och putsad fasad. Byggnaden har en- och tvålufts-fönster utan spröjs samt skyltfönster på den nordöstra gavelns bottenplan.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriell samt fönstrens materiell och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning som bostads- och affärsbyggnad bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:65

Beskrivning/historik

Bostads- och affärsbyggnad i centrala Färgelanda. Det så kallade »bankhuset« uppfördes av »Valbo härads folkbank« omkring 1902 (Gamla Färgelanda en bilderbok, s 55) och är en av få kvarvarade byggnader från Färgelandas äldre stationssamhälle. 1905 startade Dalslands folkhögskola sin verksamhet i byggnaden. Efter att folkhögskolan flyttade sin verksamhet har huset använts som bostads- och affärsbyggnad. Byggnadens fasad är klädd med stående profilerad locklist. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor och på vardera takfall finns två takkupor. I anslutning till entrén finns en sluten veranda och ovan den finns en så kallade frontespis.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens äldre bevarade snickeridetaljer.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har delar av sin utformning och karaktär bevarad. Byggnaden har också ett samhällshistoriskt värde vilket motiveras av dess historia som skolbyggnad vid Dalslands folkhögskola. Detta sammantaget motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:134

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt i villaområde i centrala Färgelanda. Huset är enligt uppgift från 1870-talet. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och trelufts-fönster med och utan spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en större tillbyggnad på byggnadens nordöstra sida, vilken tidigare användes som affärslokal. Tillbyggnadens fasad är klädd med stående locklistpanel. Tillbyggnaden har tvålufts-fönster med spröjs och på taket ligger korrugerad plåt. Tillbyggnaden har detaljrika vattkupor samt stuprör med skarpa vinklar. På fastigheten finns också del av en vedbod/magasin som troligen är från 1930-talet. Fasaderna är klädda med rödslammad stående locklistpanel och byggnaden har spröjsade fönster.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och de bevarade fönstrens material och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad. En del av byggnaden användes tidigare som affärslokal vilket bland annat ger fastigheten ett samhällshistoriskt värde. Husets välbevarade karaktär utgör dessutom en viktig del av den sammanhållna kulturmiljön som finns i området. Sammantaget besitter därmed byggnaden ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:146

Beskrivning/historik

Verkstadsbyggnad belägen i Färgelanda tätort. Verkstaden är uppförd på 1930-talet och har en putsad fasad. På byggnadens entrésida finns tre garageportar i trä och på taket ligger korrugerad plåt. Verkstadsbyggnaden är idag sammanbyggd med ett bostadshus. På fastigheten finns även ett kvadratformat förråd med så kallat tälttak.

Särskilda värden att bevara

Verkstadens ursprungliga utformning och karaktär. Garageportarna. Byggnadens fasadmateriäl.

Kulturhistorisk motivering

Verkstadsbyggnadens kulturhistoriska värde motiveras av dess ursprungliga bevarade karaktär och utformning. Byggnaden besitter dessutom ett samhällshistoriskt värde genom dess kontinuerliga funktion. Detta sammantaget motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:157

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt i villaområde i centrala Färgelanda. Huset är enligt uppgift från 1905 och har en putsad grund och fasad. Byggnaden har två- och treluftsfönster med spröjs och mezzaninfönster. Fönst-

ren har synliga omfattningar i putsstrukturen. På taket ligger betongpannor. Det finns en småspröjsad glasvarande med sadeltak i anslutning till entrén. På verandans tak ligger skivplåt. Över entrén finns en så kallade frontespis. På byggnadens sydvästra gavel finns en entré med ett tornliknande trapphus klätt med liggande panel. Trapphuset avslutas med en plåtklädd huv.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär, utformning och exteriör. Byggnadens fasadmateriäl och verandans och trapphusets utformning och takmateriäl. Fönstrens utformning, materiäl och placering. De putsade fönsteromfattningarna.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin unika karaktär och utformning bevarad. Husets välbevarade karaktär utgör dessutom en viktig del av den sammanhållna kulturmiljön som finns i området. Byggnaden besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Särskilt lagskydd

Fastigheten har särskilda skyddsbestämmelser i en kommunal detaljplan enligt Plan- och bygglagen.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:311, före detta lärarbostäder

Beskrivning/historik

Före detta lärarbostäder, idag bostadshus med källare, belägen i närheten av Färgelanda kyrka och den gamla kyrkskolan. Byggnaden är troligen från 1930-talet. Fasaderna är klädda med ljus stående locklistpanel. Byggnaden har sidohängda tvålufts-fönster och ett mindre sidohängt enlufts-fönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. Det finns en öppen veranda i anslutning till entrén på byggnadens norra långsida. Över entrén finns en balkong med smidesräcke. På de norra och södra takfallen finns två lunettformade takkupor. Det finns ytterligare två entréer på byggnadens gavelsidor.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl. Verandans och balkongens utformning. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Husets mycket höga kulturhistoriska värde motiveras av dess välbevarade karaktär samt att huset utgör en viktig del av den sammanhållna kulturmiljön som finns i anslutning till Färgelanda kyrka.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Kring Färgelanda kyrka«.
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda Prästgård 1:445

Beskrivning/historik

Bostadshus beläget i centrala Färgelanda. Huset är troligen från 1910-talet och är ett tvåvåningshus med suterrängvåning. Huset upplevs som en byggnad sammansatt av olika huskroppar och fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Suterrängvåningen är putsad. Byggnaden har en- och tvåluftsöfster med spröjs och mezzaninfönster. På taket ligger rödmålad bandplåt. I anslutning till entrén på byggnadens sydvästra långsida finns en glasveranda och över glasverandan finns en så kallad frontespis. Det finns en entrédörr på den putsade suterrängvåningens sydöstra gavel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär, utformning och exteriör. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, placering och material. Verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin unika karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Särskilt lagskydd

Fastigheten har särskilda skyddsbestämmelser i en kommunal detaljplan enligt Plan- och bygglagen.

Färgelanda-Tveten 1:13

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt belägen i anslutning till öppet odlingslandskap. Huset är enligt uppgift från 1940-talet och har en putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har sidohängda två- och treluftsfönster utan spröjs,nockfönster och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På byggnadens sydvästra takfall finns ett mindre taklyft. Det finns en öppen farstukvist med sadeltak i anslutning till entrén.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens utformning och karaktär. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Färgelanda-Tveten 1:14

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt i anslutning till öppet odlingslandskap. Huset är enligt uppgift från 1962. Huset har putsad grund med källare. Fasaden är klädd med gult tegel och murstocken är placerad utanför fasadlivet. Byggnaden har sidohängda en- och tvåluftsfönster utan spröjs och på taket ligger betongpannor. Det finns en altan i anslutning till byggnadens södra gavel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens utformning och karaktär. Byggnadens fasadmaterial. Fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess bevarade karaktär och utformning.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Fölen 1:7, Skrocka

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus, ved- och redskapsbod samt avträde omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från 1870-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående vankantad lockpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster ochnockfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstuvist. Vedboden och redskapsboden är troligen från 1900-talets början. Fasaderna är klädda med vankantad lockpanel och på vedbodens tak ligger enkupigt lertegel. På redskapsbodens tak ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl och fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gatersbyn 1:7, Blanketorpet

Beskrivning/historik

Gården är väl synligt placerad på en höjd och ägs, samt används som hembygdsgård, av Södra Valbo Hembygdsförening. På gården finns en Dalslandsstuga, en ladugård, ett magasin/vedbod, avträde, en smedja och karaktärsskapande stenmurar. Dalslandsstugan är från 1824. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och ett mindre enluftsfönster. På taket ligger betongpannor. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Ladugårdens äldre delar är enligt uppgift från 1824. Ladugården tillbyggdes 1905. Fasaden är klädd med stående slät rödslammad panel. En del av fasadmaterialet på byggnadens nedre fasadparti är putsad. På taket ligger korrugerad plåt. Magasinet/vedboden är enligt uppgift från 1824. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger

korrugerad plåt. Avträdet är uppfört senare. Byggnaden har stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Byggnaden har stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Smedjan är enligt uppgift från 1905. Fasaden är klädd med stående vankantad panel och på taket ligger enkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär och utformning. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Gatersbyn 1:13

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus, lillstuga och garage belägen intill länsväg 173. Längs med gångvägen upp till bostadshuset finns en ensidig allé. Bostadshuset är uppfört på kvaderhuggen naturstensgrund. Enligt uppgift genomgick huset en större renovering 1929. Det ursprungliga huset är dock enligt uppgift från 1860-talet. Fasaden är klädd med ljus stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har fönster med och utan spröjs i olika storlekar. På taket ligger betongpannor och på det brutna takfallet finns två takkupor. På husets norra långsida finns ett burspråk. Över burspråket finns en så kallad frontespis med balkong. I anslutning till entrén på byggnadens västra gavel finns en öppen farstukvist och på den södra långsidan finns en sluten farstukvist. Lillstugan är enligt uppgift samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har två-lufts-fönster med spröjs och på taket ligger takpanneplåt. Garagets fasad är klädd med stående rödslammad vankantad panel och på taket ligger korrugerad plåt.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas och trädgårdens karaktär och utformning. Bostadshusets fasadmaterial. Fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i omgivningen. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Keramikverkstad.

Bostadshus/före detta keramikverkstad.

Gatersbyn 1:42, före detta Hjobergs krukmakeri, Värnås Beskrivning/historik

Bostadsfastighet belägen intill länsväg 173. Under perioden 1929–2011 bedrevs Hjobergs krukmakeri i varierande skala på fastigheten. Lars Hjoberg, född 1760, var den första kända krukmakaren av släkten Hjoberg. Under perioden 1778–1782 gick Lars i lära hos kruk-makarmästaren Johannes Kihlberg i Vänersborg. Lars Hjobergs barnbarn, Martin August Hjoberg startade Hjobergs krukmakeri i Frändefors i mitten av 1800-talet och dennes barnbarn, Albin Hjoberg flyttade verksamheten till Färgelanda 1929. Den bevarade verkstaden i Frändefors utgör en mycket välbevarad hantverksmiljö och förklarades som byggnadsminne 2008.

Den ljust avfärgade putsade keramikverkstaden i Färgelanda är från 1950-talet. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna samt tvålufts-fönster utan spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Det finns ett taklyft på vardera takfall. På fastigheten finns också ett bostadshus med verkstad från 1940-talet. Fasaden är putsad och byggnaden har en- och tvålufts-fönster utan spröjs samt gavelsidofönster. På byggnadens södra gavel finns en större tillbyggnad vilken tidigare användes som keramikverkstad. I anslutning till entrén finns en sluten farstuvist. På fastigheten finns också en vedbod från 1940-talet. Vedbodens fasad och tak är klädda med korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Verkstadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriell och de bevarade fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Verkstadens bevarade karaktär och utformning motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gatersbyn 1:82, 1:83 och 1:84

Beskrivning/historik

Tre hus med garage och trädgårdstomt uppförda omkring 1960. Husen är belägna i nära anslutning till länsväg 172 och är placerade med entrésidan vända mot kvartersgatan. Fasaderna är klädda med rött tegel och byggnaderna har fönster utan spröjs. På taken ligger betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Husens enhetliga karaktär, volym och form samt deras fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Husen kan betraktas som en väl sammanhållen kulturhistoriskt värdefull byggnadsgrupp och är goda exempel på sin tids villabebyggelse. Sammantaget besitter därmed husen ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Gatersbyn 1:88, 1:89 och 1:90

Beskrivning/historik

Tre hus med trädgårdstomt uppförda omkring 1960. Husen är belägna i nära anslutning till länsväg 172 och är placerade med gavlarna vända mot kvartersgatan. Källarvåningen inrymmer även garage på två av husen. Fasaderna är klädda med rött tegel och byggnaderna har fönster utan spröjs. På taken ligger betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Husens enhetliga karaktär, volym och form samt deras fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Husen kan betraktas som en väl sammanhållen kulturhistoriskt värdefull byggnadsgrupp och är goda exempel på sin tids villabebyggelse. Sammantaget besitter därmed husen ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Gatersbyn 1:100

Beskrivning/historik

Flerfamiljshus beläget i Färgelanda tätort, enligt uppgift från 1960-talet. Huset ligger i nära anslutning till länsväg 172. Byggnaden utgörs av fem sammanhängande något förskjutna huskroppar. Fasaden är klädd med liggande panel och rött tegel. Gavelrösterna är klädda med stående panel. Byggnaden har fönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. På fastigheten finns ytterligare ett flerfamiljshus.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens form, karaktär och volym.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden tillskrivs ett särskilt kulturhistoriskt värde då byggnadens äldre/ursprungliga form och karaktär är bevarad. Byggnaden är dessutom goda exempel på miljonprogrammets radhusbebyggelse. Sammantaget besitter därmed byggnaden ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Gatersbyn 1:114

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt beläget i villaområde i Färgelanda samhälle. Bostadshuset är från 1967 och har putsad grund med källare. Fasaden är klädd med rött tegel. Byggnaden har sidohängda en- till trelufts-fönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. Fasaden vid den sydostallda entrén är framskjuten med ett förlängt takfall.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Huset är en välbevarad och tydlig representant för 1960-talets villaarkitektur vilket motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Hillingsäter 1:32, Kamperud

Beskrivning/historik

Gård med omgivning som huvudsakligen utgörs av skogsmark. På gården finns en Dalslandsstuga ett magasin och en tvättstuga. Dalslandsstugan är enligt uppgift från 1879 och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har en, två- och treluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén. På byggnadens västra långsida finns en mindre tillbyggnad. Magasinet är troligen från 1800-talets senare del. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger takpanneplåt. Tvättstugan flyttades till sin nuvarande plats 1931–32 och var tidigare backstuga på Slättfjället. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster och på taket ligger takpanneplåt. Det finns ett skärmtak i anslutning till entrén. På fastigheten finns dessutom två mindre förrådsbyggnader.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Fönstrens utformning. Byggnadernas fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Hillingsäter 1:36, Bäckén

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och lillstuga omgiven av skogsmark. Bostadshuset är enligt uppgift från 1928–29. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs, trekantiga gavelsidofönster samt ett mindre enluftsfönster. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén. På taket ligger rött betongpannor. Magasinet uppfördes 1967–68. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. På taket ligger eternitplattor. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs ochnockfönster och det finns ett skärmtak över entrén.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial samt fönstrens utformning, placering och material. Lillstugans takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Hjärtsäter 1:16, Rovekas

Beskrivning/historik

Före detta soldattorp omgivet av skogsmark. Huset är troligen från 1870-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel och lockpanel. Det finns en sluten farstukvist i anslutning till entrén och en så kallad snedtäcka på byggnadens norra gavel. Huset har tvåluftsfönster med och utan spröjs samtnockfönster. På taket ligger betongpannor. På fastigheten finns också ett avtråde troligen från 1950-talet samt ett garage och brygghus/bastu troligen från 1970-talet.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateri- al och fönsterutformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Översikt över gårdens byggnader.

Bostadshus och lillstuga.

Hornstveten 1:14

Beskrivning/historik

Större gårdsanläggning, med flera generationers byggnader, belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshuset i form av ett så kallat fyrfrontshus är enligt uppgift från 1902 och uppfört på naturstensgrund. Byggnaden har korspostfönster, gavelsidfönster och nockfönster. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén på byggnadens nordöstra gavel, en tillbyggd entré/glasveranda på byggnadens sydöstra gavel och en större tillbyggnad på byggnadens nordvästra gavel. Över glasverandan finns en balkong. På taket ligger betongpannor. Lillstugan är troligen från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och trelufts- fönster och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en senare tillbyggnad på byggnadens nordöstra gavel. Ladugården är enligt uppgift från 1914. Fasaden är klädd med stående slät panel och korrugerad plåt. På taket ligger tvåkupigt lertegel och korrugerad plåt. Jordkällaren är troligen från 1890-talet. Det finns dess-

utom senare tillkomna byggnader på fastigheten, bland annat det karaktärsskapande djurstallet och silon.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och dess tydliga funktionsdifferentierade byggelse med olika årsringar. Byggnadernas utformning och karaktär.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Horntveten 1:14

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård och vedbod belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1910-talet och har en putsad grund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvåluftsöfster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén. Ladugården är troligen samtida med bostadshuset. Ladugårdens fasad är klädd med rödslammad stående vankantad lockpanel. På taket ligger korrugerad plåt. På gården finns också en samtida vedbod med stående rödslammad lockpanel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Horntveten 1:14

Beskrivning/historik

Bostadshus och vagnbod/magasin belägna på en höjd i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1860-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster ochnockfönster med spröjs. På taket ligger enkupigt lertegel. Det finns ett skärmtak med eternitplattor i anslutning till entrén. Vagnboden/magasinet är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående vankantad lockpanel och på taket ligger äldre betongpannor.

Bostadshus.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasad- och takmaterial. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Horntveten 1:16, 1:14

Beskrivning/historik

Gård belägen på en höjd i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är ett parhus med två våningar. Husets bottenvåning är enligt uppgift från 1770-talet. Övervåningen är påbyggd på 1890-talet. Fasaden är klädd med ljus stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvålufts- och enockfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. År 1912 uppfördes en glasveranda i två våningar i anslutning till entrén. Lillstugan är enligt uppgift från 1950-talet och har putsad grund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvålufts- och enockfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Ladugården är belägen nedanför höjden och är uppförd 1941. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel. En del av fasadmaterialet på byggnadens nedre fasad är klädd med rött tegel. På taket ligger eternitplattor.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas utformning och karaktär. Bostadshusens fasad- och takmaterial. Bostadshus 1:s fönsterplacering, material och utformning. Glasverandans utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön med den karaktärsskapande parstugan har sin utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Håbyn 1:61

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och verkstad/vedbod belägen i relativt öppet odlingslandskap och i närheten av länsväg 172. Bostadshuset är enligt uppgift från 1895. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs,nock- och gavelsidofönster samt mezzaninfönster. På taket ligger betongpannor. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Verkstaden/vedboden är enligt uppgift samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger betongpannor. På fastigheten finns också ett avträde enligt uppgift från 1910-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas form, karaktär och fasadmaterial. Fönstrens placering, material och utformning. Verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Hällan 2:20, Bråsäter

Beskrivning/historik

Gård omgiven av skogsmark. Bostadshuset är enligt uppgift från 1895 och uppfört på naturstensgrund med källare. Fasaden är klädd med ljus stående locklistpanel. Byggnaden har två- och trelufts-fönster med spröjs och gavelsidofönster. Fönstrens överstycken bärs upp av enkla konsoler. I anslutning till entrén finns en småspröjsad glasveranda. På taket ligger äldre betongpannor. Ladugården är enligt uppgift från 1935. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel. En del av fasadmaterialet på byggnadens nedre fasadparti är putsad. På taket ligger äldre betongpannor. Magasinet är enligt uppgift från 1930-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en så kallade snedtäcka på byggnadens östra gavel och över entrén finns ett pulpettak med äldre betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateriäl. Bostadshusets fönsterutformning, materiäl och placering. Verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin utformning och karaktär bevarad. Fastigheten är därmed en god representant för den västsvenska gårdsstrukturen där bostadshus och ladugård ofta är belägna på var sin sida vägen. Sammantaget besitter därmed fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Hällan 3:1, Ängarna

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård, magasin och redskapsbod belägen i relativt öppet odlingslandskap och i närheten av länsväg 172. Bostadshuset är enligt uppgift från 1870. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och stående slät panel. Byggnaden har två- och trelufts-fönster med spröjs och gavelsidofönster. På taket ligger betongpannor. Ladugården är enligt uppgift från 1918. Fasaden är klädd med stående slät panel. Magasinet/vedboden är enligt uppgift från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. Byggnaden har spröjsade fönster. Redskapsboden är enligt uppgift från 1960-ta-

let. Fasaden är klädd med tegel och byggnaden har fönster utan spröjs.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljöns karaktär. Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateri-
al.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadernas bevarade karaktär motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Hällevad 1:4

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt beläget intill mindre landsväg. Bostadshuset är troligen från 1940-talet och har en putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har sidohängda en- och tvålufts-fönster utan spröjs. På byggnadens norra takfall ligger betongpannor och på det södra takfallet ligger lertegel. På byggnadens södra takfall och över entréns skärmtak finns ett taklyft. På fastigheten finns också en mindre förrådsbyggnad med stående locklistpanel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Norra Kylsäter 1:2, Kroken

Beskrivning/historik

Före detta torp under Norra Kylsäter beläget intill skogs- kanten och i nära anslutning till öppet odlingslandskap. Enkelstugan är uppförd på naturstensgrund och är tro- ligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående

locklistpanel. Stugan har tvåluftsfönster med spröjs ochnockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, placering och de bevarade fönstrens material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Foto Kurt Aronsson, Södra Valbo hembygdsförening, 2000.

Norra Rån 2:13, Kvarnbacken

Beskrivning/historik

Huset är en så kallade ryggåsstuga och är omgivet av skogsmark. Ryggåsstugan förvaltas av Södra Valbo hembygdsförening och är troligen uppförd någon gång under 1700-talet. Fasaden är klädd med lockpanel. Stugan har tvåluftsfönster utan spröjs och på taket ligger enkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Stugans karaktär och utformning. Byggnadens exteriör som helhet.

Kulturhistorisk motivering

Stugan tillskrivs ett särskilt kulturhistoriskt värde vilket motiveras av dess höga ålder och välbevarade karaktär.

Allén som leder upp till bostadshuset

Bostadshus.

Näsböle 1:1, Näsböle

Beskrivning/historik

Gård belägen på en markant höjd i nära anslutning till öppet odlingslandskap. Gården karaktäriseras av allén som leder upp till bostadshuset. Bostadshuset i form av en så kallade salsbyggnad är enligt uppgift från 1860-talet. Huset har putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. Över respektive tvåluftsfönster och över entrén på byggnadens östra långsida finns lunettfönster. På byggnaden västra långsida

Lillstuga.

finns ett centrerat lunettfönster. Byggnaden har också runda gavelsidofönster och lunettformadenockfönster. På taket ligger betongpannor. Det finns en tillbyggd entré på byggnadens södra gavel. Lillstugan är enligt uppgift från tiden runt sekelskiftet 1900, uppförd på naturstensgrund och placerad som en flygelbyggnad. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger korrugerad plåt. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén. En del av huset används idag som garage. Något söder om bostadshuset finns en

vedbod troligen från 1800-talets slut. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Magasinet som är placerat något öster om lillstugan är enligt uppgift från 1800-talets slut. Byggnaden har stående slät panel och på taket ligger äldre betongpannor. På fastigheten finns också en ladugård och två magasin. Byggnadernas fasader och tak är klädda med korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och allén. Byggnadernas karaktär. Salsbyggnadens karaktär och utformning. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta tillsammans med bostadshusets höga ålder motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen»
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)»

Näsböle 1:2, Näsböle kraftstation

Beskrivning/historik

Näsböle kvarn och kraftverk är uppfört vid Valboån cirka två kilometer nordväst om Färgelanda samhälle. Byggnaden uppfördes 1918 och är en av Dalslands få vattenkvarnar byggda i tegel. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister)

Särskilda värden att bevara

Byggnadens och omgivnings karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial och fönstrens utformning.

Kulturhistorisk motivering

Näsböle kraftverk och kvarn har ett högt kulturhistoriskt värde. Byggnaden, dammen och vattenvägarna är välbevarade och tydligt avläsbara vilket skapar en god förståelse för anläggningens och kulturmiljöns sammanhang. Vattnets kraft har utnyttjats på platsen sedan 1600-talet och det befintliga kraftverket ger en kontinuitet och utgör en fortsättning på tidigare verksamheters nyttjande av vattnet. Att byggnaden dessutom är

uppförd i ett för området inte så vanligt material, tegel, förstärker det ålderdomliga intrycket. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister)

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Bostadshus.

Magasin.

Olsängen 1:5, Löten

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och magasinsbyggnad omgiven av odlings- och skogslandskap. Bostadshuset är troligen från 1900-talets början och är uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med ljus stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs, mezzanin- och gavelsidofönster. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Magasinet är troligen samtida med bostadshuset. Byggnadens fasad är klädd med rödslammad stående locklistpanel. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Fönstrens utformning, material och placering. Verandans utformning och material.

Kulturrehistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturrehistoriskt värde.

Ryk 1:8, Lugnet

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus, ladugård och garage omgiven av öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med ljus stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med och utan spröjs,nockfönster samt parställda fönster på byggnadens södra långsida. Det finns en småspröjsad glasveranda i anslutning till entrén på byggnadens norra långsida. Över glasverandan finns en så kallad frontespis och på var sida om den finns två taklyft. På byggnadens västra gavel finns en tillbyggnad, delvis i två våningar. På taket ligger äldre betongpannor. På fastigheten finns också en ladugård troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket

ligger korrugerad plåt. På fastigheten finns också ett senare uppfört garage.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning och material.

Kulturrehistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturrehistoriska värde motiveras av dess bevarade karaktär och utformning.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Spångerud 2:2, Norra Spångerud

Beskrivning/historik

Gård med ett flertal olika byggnader placerade på båda sidor om en mindre väg som korsar fastigheten. Bostadshus I är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med stående rödslammad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och gavelsidofönster. På taket ligger betongpannor. Det finns ett framskjutet mittparti i anslutning till entrén. Bostadshus II är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger äldre betongpannor. Det finns en så kallad snedtäcka på byggnadens norra gavel. Ladugården är enligt uppgift samtida med bostadshusen. Fasaden är klädd med rödslammad stående lockpanel. Byggnaden har spröjsade fönster. Magasinet är enligt uppgift från 1918. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade fönster. Hönshuset är enligt uppgift från 1923. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel och på taket ligger äldre betongpannor. Jordkällaren är enligt uppgift från 1907. Fasaden är delvis klädd med röda tegelstenar. Vedboden är enligt uppgift från 1950-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel och på taket ligger eternitplattor.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och dess tydliga funktionsdifferentierade byggelse. Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas äldre fasadmaterial, fönster och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Fastigheten har en mycket välbevarad och tydlig gårdsmiljö. Fastigheten är också en god representant för den västsvenska gårdsstrukturen där bostadshus och ladugård ofta är belägna på var sin sida vägen. Sammantaget besitter därmed fastigheten ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Stigen 1:62

Beskrivning/historik

Flerbostadshus från 1960-talet belägna i Stigens samhälle och i nära anslutning till Vänersborgsvägen. På fastigheten finns två lägenhetsbyggnader med fem respektive tre sammanhängande förskjutna huskroppar. Fasaderna är klädda med rött tegel och stående lockpanel. Byggnaderna har enluftsfinster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. Murstocken är placerad utanför fasadlivet

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas form, karaktär och fasadmaterial.

Kulturhistorik motivering

Flerbostadshusen skapar ett karaktäristiskt uttryck i »statsbilden« och är goda exempel på miljonprogrammets radhusbebyggelse. Trots att delar av fönster, entréer och taktegel har bytts tillskrivs byggnaderna sammantaget ett särskilt kulturhistoriskt värde då mycket av byggnadens äldre/ursprungliga form och karaktär är urskiljbar.

Stigen 1:63

Beskrivning/historik

Bostadshus byggt i vinkel belägen i Stigens samhälle. Bostadshuset är enligt uppgift från 1966 och har putsad grund. Fasaden är klädd med kontrasterande färger i form av rött tegel som delvis är vitfärgat. Huset har sidohängda en- och tvåluftsfinster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. Murstocken är tidstypiskt placerad utanför fasadlivet. På byggnadens nordvästra sida och i nära anslutning till huset finns en carport.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Huset är en välbevarad representant för 1960-talets mer påkostade villaarkitektur vilket motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Stigen 1:69, Stigens Herrgård

Beskrivning/historik

Herrgårdsbyggnaden, Stigens herrgård, är belägen på en höjd vid Bovattnet i Stigens samhälle. Magnus och Maria Andersson, vilka grundade och utvecklade Stigens Yllefabrik, bodde på herrgården under 1800-talets senare del.

Byggnaden är enligt uppgift från 1820-talet. Fasaden är klädd med stående panel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna samt mezzanin- ochnockfönster. Det finns en tillbyggnad på byggnadens norra gavel och en glasveranda på byggnadens södra gavel. I anslutning till entrén finns en öppen veranda rikligt dekorerad med så kallade snickarglädje. Över verandan finns en så kallade frontespis. På taket ligger enkupigt lertegel. Strax norr om herrgårdens finns ett annex.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens och omgivningens utformning och karaktär. De äldre fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Herrgården har sin karaktär bevarad och är ett värdefullt inslag på orten. Detta sammantaget med byggnadens höga ålder och kopplingen till Magnus och Maria Andersson motiverar ett mycket högt person- och kulturhistoriskt värde.

Herrgården ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustrisamhälle«.

Stigen 1:72, Kraftverket Stigen »övre«

Beskrivning/historik

Kraftverket Stigen »övre« uppfördes 1915. Kraftverken Stigen »övre«, Stigen »mellan« (Stigen 6:7) och Stigen »nedre« (Stigen 6:3) är belägna längs med Lillån, och utgör tillsammans de kraftverk som försåg Stigens textilindustri och samhälle med el (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister).

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateri-
al. Fönstrens utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Kraftverket Stigen »övre« har ett högt kulturhistoriskt värde som en välbevarad industrimiljö. Kraftverket utgör en viktig del av bruksorten Stigens historia. Kraftverkets och industribyggnadens centrala placering i blickfånget från Vänersborgsvägen, mitt inne i Stigens samhälle, är också en förstärkande faktor. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister) Sammantaget tillskrivs därmed fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Särskilt lagskydd

Fastigheten har särskilda skyddsbestämmelser i en kommunal detaljplan enligt Plan- och bygglagen.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustri-
samhälle«.

Stigen 2:60

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet i Stigens tätort belägen intill länsväg 173. Bostadshuset är enligt uppgift från 1949 och har putsad grund med källare. Fasaden är putsad. Huset har sidohängda en- och tvålufts-fönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. Det finns ett skärmtak över entrén. På fastigheten finns också två förråd.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateri-
al. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustri-
samhälle«.

Stigen 2:99, Stora Linvattnet

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med tillhörande uthus belägen på en höjd i landskapet. Bostadshuset är troligen från 1850-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och mezzaninfönster. Det finns en öppen förstukvist i anslutning till entrén. På taket ligger korrugerad plåt. På fastigheten finns också ett mindre uthus med rödslammad stående slät panel och takpanneplåt på taket.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess bevarade karaktär och utformning.

Stigen 2:108, Skvalebäck

Beskrivning/historik

Före detta torp beläget intill en mindre landsväg. Det före detta torpet är troligen från 1890-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger takpanneplåt. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén. På fastigheten finns också ett senare uppfört bostadshus och garage.

Särskilda värden att bevara

Husets karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Vattentorn.

Bostadshus.

Ladugård.

Stigen 4:1, Västra Stigen

Beskrivning/historik

Större gårdsanläggning belägen intill länsväg 173 och strax söder om Stigens samhälle. Gården karaktäriseras av det tornprydda bostadshuset, den u-formade ladugården och det medeltidsinspirerade vattentornet. Bostadshuset är enligt uppgift ursprungligen från 1800. Därefter har huset genomgått ett antal tillbyggnader. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har fönster i olika modeller, med och utan spröjs. Fönstrens överstycken bärs ofta upp av konsoler. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På husets sydvästra hörn finns ett torn med koppartak i form av en huv med spira. På byggnadens västra takfall finns ett taklyft och på byggnadens norra takfall finns två takkupor. Det finns en

glasveranda på byggnadens norra sida. Ladugården är troligen från 1900-talets början. Byggnadens nedre fasad är klädd med rött tegel och den övre delen är klädd med rödslammad stående slät panel. Byggnadens panelklädda del har spröjsade fönster med framträdande vitmålade fönsteromfattningar. Den tegelklädda delen av byggnaden har spröjsade enlufts-fönster. På taket ligger korrugerad plåt. Vattentornet är troligen från 1900-talets början och uppfört i rött tegel med karakteristisk så kallade krenelering som avslut.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön samt byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Fönstrens utformning, placering och material. Bostadshusets takmaterial. Vattentornet som helhet.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Stigen 6:3

Beskrivning/historik

Kraftstation Stigen »nedre« uppfördes 1913. Kraftverksdelen ligger i souterräng och är sammanbyggd med bostadshusets källarvåning, (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister). Bostadshusets fasad är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger korrugerad plåt.

Kraftverken Stigen »övre«, (Stigen 1:72), Stigen »mellan« (Stigen 6:7) och Stigen »nedre« är belägna längs med Lillån, och utgör tillsammans de kraftverk som försåg Stigens textilindustri och samhälle med el (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister).

Särskilda värden att bevara

Kraftstationens och bostadshusets karaktär och utformning. Kraftstationens tegelfasad. Fönstrens utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Vattenkraften har utnyttjats på platsen ända sedan 1600-talet vilket skapar en lång kulturhistorisk kontinuitet. Anläggningen i sin helhet förmedlar en tydlig och bred förståelse för det kulturhistoriska sammanhanget i vilket kraftverket utgör en viktig del i bruksorten Stigens historia. Trots vissa förändringar har kraftverksbyggnaden kvar huvuddelen av den ursprungliga karaktären. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister) Detta sammantaget motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Stigen 6:7, Stigens fabriker

Beskrivning/historik

Stigens industriområde är centralt beläget i Stigens tätort och utgörs av industri- och magasinsbyggnader framför allt från tiden kring sekelskiftet 1900 och 1940-talet. Byggnaderna har ofta spröjsade fönster och röda tegelfasader, vilka till stora delar idag är plåtklädda. På området finns även kraftverket Stigen »mellan«. Anläggningen är inrymd i en lokal inne i Stigens textilindustribyggnader. Kraftverken Stigen »övre«, (Stigen 1:72), Stigen »mellan« och Stigen »nedre« (Stigen 6:3) är belägna längs med Lillån, och utgör tillsammans de kraftverk som försåg Stigens textilindustri och samhälle med el. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister)

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas tegelfasader och de bevarade fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Som en del i en kontinuerlig industrimiljö med byggnader i varierande ålder besitter området ett mycket högt industrihistoriskt- och samhällshistoriskt värde. Industriområdets värde förstärks också av att det fortfarande bedrivs näringsverksamhet på platsen. Sammantaget besitter därmed byggnaderna ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustriområde«.

Stigen 7:9 och 7:10.

Stigen 7:9, 7:10, 7:11 och 7:12

Beskrivning/historik

Bostadshus centralt belägna i Stigens tätort. Husen är troligen från 1940-talet och har putsad grund med källare. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel. Byggnaderna har sidohängda en- till trelufts-fönster utan spröjs. På taken ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Husen kan betraktas som en väl sammanhållen kulturhistoriskt värdefull byggnadsgrupp och har sin karaktär och utformning bevarad. Byggnaderna besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheterna ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustrisamhälle«.

Stigen 7:28

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och magasin belägen intill Vänersborgsvägen i Stigens tätort. Bostadshuset utgör en av fem före detta arbetarbostäder uppförda av »Stigens Yllefabrik«. På fastigheten finns bostadshus och magasin/vedbod. Bostadshuset är enligt uppgift från 1923 och har putsad grund med källare. Fasaderna är klädda med gul stående lockpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med småspröjs och mindre liggande fönster med småspröjs samt mezzaninfönster. På taket ligger takpanneplåt. Det finns en sluten farstukvist i anslutning till entrén och en frontespis på byggnadens sydvästra långsida. Magasinet/vedboden är troligen från 1920-talet. Fasaderna är klädda med stående lockpanel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger äldre betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas fasadmaterial och fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Bostadsfastigheten är en viktig del i den sammanhängande kulturmiljö som bostadshusen längs vägen skapar. Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och har därmed ett högt miljöskapande värde i sin omgivning. Detta sammantaget motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustrisamhälle«.

Stigen 7:11 och 7:12.

Bostadshus.

Magasin/vedbod.

Stigen 7:30

Beskrivning/historik

Bostadfastighet i Stigens tätort belägen intill länsväg 173. Huset är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har två, tre- och sexlufts-fönster med och utan spröjs, gavel-sidofönster och mezzaninfönster samt ett senare insatt mindre enlufts-fönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Byggnaden har ett framskjutet mittparti i anslutning till entrén och en tillbyggd så kallad snedtäcka på byggnadens nordöstra långsida.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. De bevarade fönstrens material och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustri-samhälle«.

Bostadshus.

Magasin/vedbod,

Stigen 7:33

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och magasin belägen intill Vänersborgsvägen i Stigens tätort. Bostadshuset utgör en av fem före detta arbetarbostäder uppförda av »Stigens Yllefabrik«. På fastigheten finns ett bostadshus och ett magasin/vedbod. Bostadshuset är enligt uppgift från 1920-talet och har putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Byggnaden har småspröjsade tvålufts-fönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén. Magasinet/vedboden är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas fasad- och takmaterial samt fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Bostadsfastigheten är en viktig del i den sammanhängande kulturmiljö som bostadshusen längs vägen skapar. Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och har därmed ett högt miljöskapande värde i sin omgivning. Detta sammantaget motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustriamhälle«.

Stigen 7:35

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med trädgårdstomt i Stigens tätort belägen intill länsväg 173, Vänersborgsvägen. Bostadshuset är enligt uppgift från 1910-talet och är uppförd på kvaderhuggen naturstensgrund. Fasaden är klädd med liggande panel. Byggnaden har två-, fyra- och sexlufts-fönster, gavelsidofönster ochnockfönster. Fönstrens överstycken bärs upp av konsoler. På det brutna taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns ett burspråk på byggnadens östra långsida och över burspråket finns en balkong. Till höger om burspråket finns en entré. På byggnadens båda långsidor finns så kallade frontespiser. På fastigheten finns också ett dubbelgarage, troligen från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. De två portarna är klädda med liggande panel och på taket ligger eternitplattor.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning samt den liggande fasadpanelen. Fönstrens utformning och placering. Byggnadens takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshuset är ett gott exempel på ett av tidens villaideal och kan genom sin bevarade karaktär tillmätas ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Stigens textilindustriamhälle«.

Stigen 11:8, 11:9 och 11:10

Beskrivning/historik

Tre bostadsfastigheter, före detta lärarbostäder vilka tidigare hörde till Stigens skola, numera Stigens friskola. Bostadshusen är enligt uppgift från 1950-talet och belägna i nära anslutning till Stigens friskola. Bostadshusen har putsad grund och fasaderna är klädda med rött tegel i skiftande nyanser. Byggnaderna har fönster utan spröjs. På taken ligger betongpannor och genom en förlängning av taken knyts garagen ihop med den övriga huskroppen.

Samlad bebyggelsemiljö som utgörs av tre före detta lärarbostäder vid Stigens friskola.

Särskilda värden att bevara

Husens karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Fönstrens utformning och placering. Takens utformning.

Kulturhistorisk motivering

Trots vissa förändringar har husen mycket av sin ursprungliga karaktär och utformning bevarad. Husen utgör därför en viktig del av den sammanhållna miljö som skolbyggnaden och de före detta lärarbostäderna skapar tillsammans. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Strand 1:15, 1:4

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med parstuga belägen på en höjd i öppet odlingslandskap. Parstugan med två våningar är troligen från 1800-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén och en mindre tillbyggnad på byggnadens nordöstra långsida. Till fastigheten hörde tidigare en ladugård och ett magasin. Ladugården är troligen från 1920-talet och ligger på andra sidan vägen. Ladugårdens fasad är klädd med rödslammad stående slät panel. På taket ligger eternitplattor och korrugerad plåt. Magasinet är troligen från 1940-talet och dess fasad är klädd med rödslammad stående locklistpanel. På taket ligger eternitplattor.

Särskilda värden att bevara

Parstugans utformning och karaktär. Fönstrens utformning och placering. Verandans utformning. Parstugans takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Den välbevarade karaktärsskapande parstugan med sin höga ålder motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Strand 2:3

Beskrivning/historik

Bostadsfastigheten har ett högt läge och är till stora delar omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från 1900-talets början och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med ljusfärgad profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och gavelsidofönster. På taket ligger enkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en uppförd glasveranda dekorerad med figursågade detaljer.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess bevarade karaktär och utformning.

Bostadshus.

Lillstuga.

Södra Kylsäter 2:5, Södra Kylsäter

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga, magasins- och ladugårdslänga och stall/tork. Bostadshuset är en mycket välbevarad salsbyggnad från 1912. Fasaden är klädd med ljus färgad stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har grönmålade korspostfönster utan spröjs samt mezzanin-, gavelsido- ochnockfönster. Fönstrens över- och understyck bärs upp av konsoler. På taket ligger betongpannor. Det finns en småspröjsad glasveranda i anslutning till entrén. Över glasverandan finns en öppen veranda rikligt dekorerad med så kallad snickarglädje. På byggnadens norra gavel finns en tillbyggd entré. Lillstugan är troligen från 1800-talets andra hälft. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster utan spröjs, gavelsidofönster samt ett nockfönster på byggnadens västra gavel och ett lunettfönster på byggnadens norra långsida. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en öppen veranda. Det finns en mindre tillbyggd entré på byggnadens västra gavel. Magasin- och ladugårdslängan är enligt uppgift byggd och tillbyggd vid olika

Magasinslänga.

tillfällen under 1800- och 1900-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående panel och plåt. På taket ligger korrugerad plåt. Stallet/torken uppfördes 1914. Fasaden är klädd med rödslammad stående lockpanel. På taket ligger korrugerad plåt och solceller. På gården finns också brygghus/vagnbod och jordkällare. Gården finns också beskriven i »Gårdar i Dalsland – en bebyggelsehistorisk översikt«, 2008, s 171-176.

Särskilda värden att bevara

Gårdens och byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets och lillstugans fasadmateri- al. Bostadshusets fönsterutformning samt fönstrens material och placering. Verandornas utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Bostadshus/parstuga.

Södra Kylsäter 2:8, Norra Kylsäter

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga, ladugård vedbod och magasin belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är en parstuga med två våningar och är enligt uppgift från 1800-talets början. Fasaden är klädd med ljus färgad stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har grönmålade tvålufts-fönster med spröjs. Fönstrens överstycken bärs upp av konsoler. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en småspröjsad glasveranda. Det finns en så kallad snedtäcka med entré på byggnadens norra gavel och över entrén finns ett överljusfönster. Enligt uppgift är lillstugan från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt. Enligt uppgift är ladugården från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående panel och på taket ligger korrugerad plåt. I anslutning till ladugården finns ett senare uppfört garage. Vedboden/före detta hönshuset är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Byggnaden har småspröjsade fönster och på taket ligger tvåkupigt ler-

tegel. Magasinet är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade fönster och tvålufts-fönster utan spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Det finns en så kallad snedtäcka på byggnadens västra gavel. Gården finns också beskriven i »Gårdar i Dalsland – en bebyggelsehistorisk översikt», 2008, s 171-176.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateriäl. Parstugans fönsterutformning samt fönstrens materiäl och placering och snedtäckans överljusfönster. Vedbodens/före detta hönshusets takmateriäl.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta sammantaget med den karaktärsskapande parstugan motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Åttingsberg 1:11, Högås

Beskrivning/historik

Bostadshus omgivet av skogsmark. Huset är troligen från 1940-talet och har putsad grund med källare. Fasaderna är klädda med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs och gavel-sidofönster på byggnadens sydvästra gavel. Det finns en tillbyggd glasveranda i anslutning till entrén och en mindre tillbyggnad på byggnadens sydvästra gavel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också en förrådsbyggnad.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmateriäl. Fönstrens utformning, materiäl och placering.

Överljusfönster på bostadshusets snedtäcka.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har stora delar av sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Åttingsberg 1:13

Beskrivning/historik

Gård belägen intill landsvägen och omgiven av öppet odlingslandskap. På gården finns bostadshus, ladugård och en lillstuga/före detta bostadshus. Bostadshuset är troligen från 1920-talet och uppfört på kvaderhuggen granitgrund och delvis på putsad grund med källare. Fasaden är klädd med ljus stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs, gavelsido-,nock- och mezzaninfönster. På taket ligger betongpannor. Det finns en småspröjsad glasveranda i anslutning till entrén på byggnadens östra långsida. Över glasverandan finns en så kallad frontespis. På byggnadens södra gavel finns en tillbyggnad, delvis i två våningar, och på byggnadens västra långsida finns ett taklyft.

Ladugården är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och lockpanel. En del av fasadmaterialet på byggnadens nedre fasadparti är putsad. På taket ligger korrugerad plåt. Lillstugan är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Bostadshusets karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl. Fönstrens utformning och materiäl.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Åttingsberg 1:16, Åttingsberg

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och lillstuga belägen intill landsvägen och omgiven av öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift ursprungligen från 1895. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. På

Bostadshus.

Ladugårdslänga.

byggnadens norra gavel finns en tillbyggd entré. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs, mezzanin-,nock- och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen veranda rikligt dekorerad med så kallad snickarglädje. Lillstugan är enligt uppgift från 1944 och uppförd på putsad grund med källare. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Husens karaktär. Verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär bevarad. Fastighetens framträdande läge i det öppna landskapet samt närheten till den kulturhistoriskt värdefulla gårdsfastigheten på andra sidan landsvägen förstärker fastighetens miljöskapande värde. Sammantaget besitter fastigheten ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Åttingsåker 1:2, Åttingsåker

Beskrivning/historik

Gård belägen i en skogsdunge och omgiven av öppet odlingslandskap. På gården bedrivs strutsuppfödning. Gårdens byggnader utgörs av bostadshus, lillstuga, ladugård och magasin. Bostadshuset är en parstuga med två våningar. Parstugan är troligen från 1700-talets slut. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Parstugan har tvålufts-fönster med spröjs ochnockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen farstu/veranda i anslutning till entrén och en tillbyggd så kallad snedtäcka med entré på byggnadens nordöstra långsida. Lillstuga/magasinet är enligt uppgift från 1926. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade tvålufts-fönster samt mindre enlufts-fönster med och utan spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Det finns en sluten farstukvist i anslutning till entrén. Ladugården är enligt uppgift från 1868. Fasaden är klädd med stående röd lockpanel. På taket ligger korrugerad plåt. Magasinet är enligt uppgift från

Översikt över gården.

Parstugan.

1910-talet och har röd stående slätpanel. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdens bevarade karaktär och utformning. Parstugans fasad- och takmaterial samt fönstrens utformning, material och placering. Verandans utformning,

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och är genom den karaktärsskapande parstugan, med dess höga ålder och välbevarade skick, ett mycket värdefullt inslag i kulturlandskapet. Sammantaget medför detta att gården besitter ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.

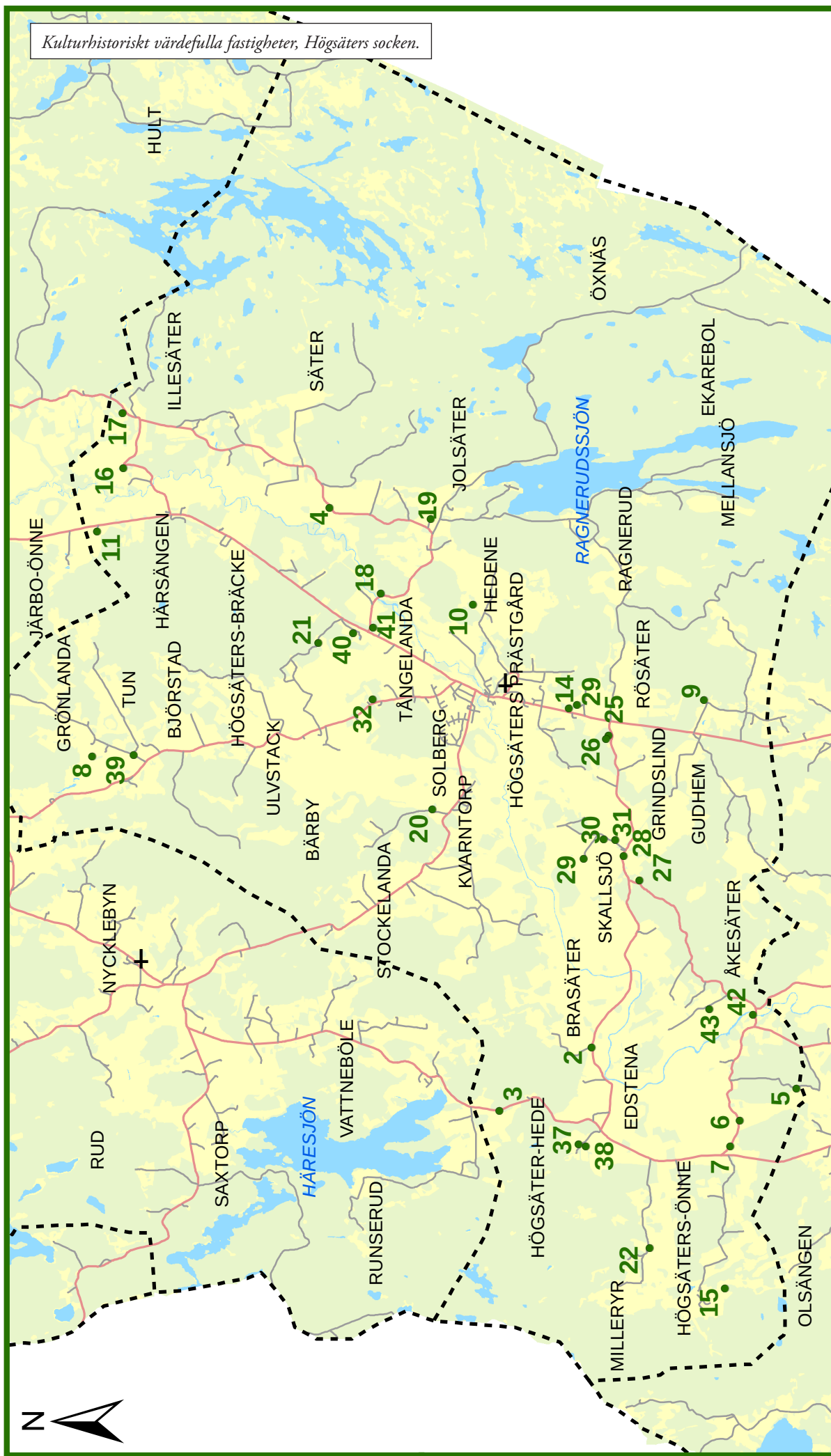
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Högsäters socken

Kulturhistoriskt värdefulla fastigheter, Högsäters socken.

● Kulturhistoriskt värdefulla fastigheter

--- Sockengräns

0 1 2 4
Kilometer

1:70 000

Kulturbistoriskt värdefulla fastigheter, Högsäters tätort.

• Kulturbistoriskt värdefulla fastigheter

0 125 250 500 Meter
1:10 000

1. Högsäters Prästgård 1:2, 2:1, *Högsäters kyrka*
2. Brasäter 1:23
3. Brasäter 2:6, *Jythus*
4. Bråsäter 1:1, *Bråsäter*
5. Edstena 1:15, 1:22, *Stommen*
6. Edstena 1:4
7. Edstena 4:38
8. Grönlanda 1:26
9. Gudhem 2:25, *Övre Gudhem*
10. Hedene 1:32, *Hedenekullen*
11. Härsängen 1:11, *Naverud*
12. Högsäters Prästgård 1:48
13. Högsäters Prästgård 1:132, *före detta Högsäters prästgård*
14. Högsäters Prästgård 1:36
15. Högsäters-Önne 1:17, *Hagen*
16. Illesäter 1:54
17. Illesäte 1:67
18. Jolsäter 1:28, Öxnäs 1:7
19. Jolsäter 1:37, *Ögården*
20. Kvarntorp 1:43
21. Landa 1:15, *Landa stom*
22. Milleryr 1:26
23. Rösäter 1:12, *Värekullen*
24. Rösäter 1:28, *Rösäters hembygdsgård*
25. Rösäter 1:29
26. Rösäter 1:30
27. Skallsjö 1:18
28. Skallsjö 1:30
29. Skallsjö 3:38, *Bråtekas*
30. Skallsjö 3:39
31. Skallsjö 3:40
32. Solberg 1:200, *Skansen*
33. Solberg 1:26
34. Solberg 1:27
35. Solberg 1:44, *Högsäters valskvarn*
36. Solberg 1:86
37. Tosterud 1:10
38. Tosterud 1:6
39. Tun 2:1
40. Tängelanda 1:17, *Tängelanda före detta Tingshus*
41. Tängelanda 4:1
42. Åkesäter 1:14, *Edstenafors kvarn och kraftstation*
43. Åkesäter 1:17, *Åkesäter*

Högsäters Prästgård 1:2, Högsäters kyrka *Beskrivning/historik*

Högsäters kyrka är väl synlig i landskapet genom dess placerad på en höjd. Den nuvarande, murade kyrkan uppfördes år 1900–1902 efter ritningar av arkitekten Adrian Crispin Peterson. Den har latinsk korsplan med ett smalare, tresidigt avslutat kor i öster med sakristia i norr, vapenhus framför korsarmsgavlarna samt torn i väster. Den monumentala exteriören har blottade tegelmurar med bågfrisornering längs takfot och gavelrösten, strävbågar och spetsbågiga muröppningar. De branta yttertaken har mönsterlagd skiffertäckning. Det resliga västtornet kröns av en hög spira, med täckning av kopparplåt. Ingångar i väster via tornets bottenvåning och i södra och norra korsarmsgavlarna, via utbyggda vapenhus. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister)

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Särskilt lagskydd

Kyrkoanläggningen är ett kyrkligt kulturminne och skyddas därmed enligt 4 kap Kulturmiljölagen.

Kyrkoanläggningen ingår i kulturmiljön »Rösäter, Högsäters kyrka och prästgård«.
Kyrkoanläggningen ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Brasäter 1:23

Beskrivning/historik

Gården har ett framträdande läge i landskapet genom dess placering på ett krön. Gårdsbebyggelsen utgörs av ett bostadshus, en ladugård och ett magasin. Bostadshuset är enligt uppgift från 1952 och har en putsad grund med källare. Huset har sidohängda fönster utan spröjs och gavelsidofönster. Fasaden är putsad och ljust avfärgad. På taken ligger tvåkupigt betongpannor. I anslutning till entrén finns en farstu/glasveranda med trefallstak. På takfallet över entrén/farstun finns ett taklyft. På västra gaveln finns en tillbyggd entré. Ladugården är troligen från omkring 1900. Fasaden är klädd med stående lockpanel och stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På norra långsidan finns en så kallad snedtäcka. Magasinet är troligen från 1940-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Den befintliga gårdsmiljön som helhet samt byggnadernas form och karaktär. Bostadshusets fasadmateriäl samt de bevarade fönstren. Ekonomibyggnadernas tak- och fasadmateriäl.

Kultuhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kultuhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Bostadshus.

Ladugården och magasinet.

Brasäter 2:6, Jythus

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga, ladugård, källare och garage belägen intill landsvägen och i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1952 och har putsad grund med källare. Huset har sidohängda fönster utan spröjs. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en veranda/farstu. På dess tak finns en balkong med smidesräcke. På takfallet över verandan/farstun finns ett taklyft. På västra gaveln finns en tillbyggd entré och på den södra långsidan finns en altan. Lillstugan är enligt uppgift från 1950-talet.

Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. På byggnadens södra gavel finns ennocklucka och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Ladugården är enligt uppgift från 1928 och 1974. Fasaden är klädd med stående slät panel. En del av fasaden är putsad. På taket ligger korrugerad plåt. Källaren är putsad och troligen från 1920-talet. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Garaget är troligen från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och korrugerad plåt. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Den befintliga gårdsmiljön som helhet samt byggnadernas form och karaktär. Bostadshusets och lillstugans fasad- och takmaterial. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Översikt över gården.

Bostadshus.

Bråsäter 1:1

Beskrivning/historik

Gården med bostadshus, ladugård och stall/garage har ett framträdande läge i landskapet genom dess placering på ett krön. Bostadshuset är enligt uppgift från 1940 och har en putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har sidohängda tvåluftsfönster utan spröjs och mezzaninfönster ovanför den öppna farstukvisten. På taken ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en tillbyggd entré på husets nordvästra gavel. Ladugården är enligt uppgift från 1928. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel och slätpanel. Den södra gaveln och en del av den östra långsidan är klädda med plåt. Byggnadens fönster är spröjsade i olika modeller. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Stallet/garaget är enligt uppgift från 1944. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnadens fönster är spröjsade i olika modeller. Ett fönster på byggnadens östra långsida är ett så kallat blindfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Den befintliga gårdsmiljön som helhet samt byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets fasad- och takmaterial. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Edstena 1:4

Beskrivning/historik

Gård med ett bostadshus, ett affärs- och bostadshus, en ladugård och en maskinhall belägen på en höjd i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1947 och har putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har sidohängda en- och tvålufts-fönster utan spröjs och mezzaninfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist. Det finns en tillbyggd entré på husets östra gavel och en balkong med smidesräcke på den västra gaveln. Affärs- och bostadshuset användes enligt uppgift ursprungligen som affärslokal. Huset förlängdes senare med en bostadsdel på den södra gaveln. Huset är troligen från tidigt 1900-tal och uppfört på naturstensgrund. Den tillbyggda delen har en putsad grund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Över de två entréerna sitter skärmtak. Ladugården är troligen från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. En del av fasadmaterialet på byggnadens nedre fasad är klädd med rött tegel. På taket ligger eternitplattor. Maskinhallen är troligen från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. Byggnadens fönster är tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också en jordkällare troligen uppförd på 1940-talet.

Särskilda värden att bevara

Den befintliga gårdsmiljön samt byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasad- och takmaterial. Bostadshusets och affärs- och bostadshusets fönsterplacering och utformning.

Bostadshus.

Affärs- och bostadshuset.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och har genom den tidigare affärsverksamheten på platsen ett högt samhällshistoriskt värde. Sammantaget besitter gården ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«

Edstena 1:15, 1:22, Stommen

Beskrivning/historik

Före detta gård med bostadshus, ladugård, verkstad och vagnbod belägen intill skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1800-talets andra hälft och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och figursågade över- och understycken. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Ladugården är troligen samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående vankantad panel och stående lockpanel. På taket ligger äldre betongpannor. Byggnaden har tillbyggnader i anslutning till gavlarna. Verkstaden är troligen samtida med bostadshuset och ladugården. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har mezzaninfönster och spröjsade fönster i olika modeller. På taket ligger äldre betongpannor. Vagnboden är enligt uppgift från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger eternitplattor. I närheten av bostadshuset finns också ett uthus med pulpettak och tre dörrar med överslufsfönster.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön samt byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets och verkstadens fönsterutformning och fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheterna ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.
Fastigheterna ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Bostadshus.

Verkstaden/hönshuset.

Ladugården.

Före detta skolbyggnad, nu bostadshus.

Uthus.

Edstena 4:38

Beskrivning/historik

Före detta skolbyggnad och uthus beläget i relativt öppet odlingslandskap. Den före detta Skolbyggnaden används idag som bostadshus och är troligen från 1900-talets början. Byggnaden är uppförd på naturstensgrund och fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- till sexluftsfönster med och utan spröjs samt gavelsidofönster. På taket ligger betongpannor. Det finns en mindre takkupa på byggnadens norra takfall. I anslutning till entrén på norra långsida finns en tillbyggnad. Det finns en tillbyggd sluten farstu på byggnadens södra långsida. Uthuset är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster och överljusfönster över två dörrar. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Äldre fönster på skolhuset/bostadshus. Byggnadernas fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har i egenskap av före detta skola ett miljö- och samhällshistoriskt värde. Byggnaden besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Grönlanda 1:26

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och magasin beläget i skogsdunge och i anslutning till öppet odlingslandskap. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Bostadshuset är enligt uppgift från 1879 och uppförd på naturstensgrund. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna samt mezzaninfönster, runda gavelsidofönster och lunettformadenockfönster. På taket ligger plåt. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Det finns en tillbyggnad på byggnadens östra gavel och en tillbyggd glasveranda på byggnadens västra gavel. Magasinet är troligen samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial samt fönstrens utformning och placering. De äldre fönstrens material.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshuset har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gudhem 2:25, övre Gudhem

Beskrivning/historik

Gård med två bostadshus, ladugård, garage, källarvind och uthus belägen intill skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshus 1 är enligt uppgift från 1907/1930. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har två- och treluftsfönster med och utan spröjs, gavelssidofönster,nockfönster och mezzaninfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda. På glasverandans tak finns en balkong med genombrutet träräcke och i anslutning till balkongen finns ett taklyft. Bostadshus 11 är enligt uppgift från 1860 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist. Det finns ytterligare en entré öster om farstukvisten. Ladugården är enligt uppgift från 1860. Fasaden är klädd med stående slät panel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Garaget är enligt uppgift från 1861 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående lockpanel. På taket ligger korrugerad plåt. Källarvinden är enligt uppgift från 1860 och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med och utan spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Uthusets/avträdets fasad är klädd med stående lockpanel. Det finns ett överljusfönster över en av dörrarna. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Den befintliga gårdsmiljö som helhet samt byggnadernas äldre/ursprungliga form och karaktär. Byggnadernas fasadmaterial och fönsterutformning. Byggnadernas bevarade lertegel.

Översikt över gården.

Bostadshus I.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Hedene 1:32, Hedenekullen

Beskrivning/historik

Gård med Dalslandsstuga, lillstuga, ladugård och magasin/hönshus. Gården har ett framträdande läge i landskapet genom dess placering på en höjd och i nära anslutning till öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är enligt uppgift från 1860-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en sluten farstuvist. Lillstugan är enligt uppgift från 1910-talet och är uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Lillstugan har en- och tvåluftsfönster med och utan spröjs. Ladugården är enligt uppgift från 1937. Fasaden är klädd med stående slät panel. En del av fasadens nedre del är putsad. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en mindre så kallad snedtäcka på byggnadens norra långsida. Magasinet/hönshuset är troligen från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön som helhet. Byggnadernas äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Bostadshusets fönsterplacering och utformning. Lillstugans och ladugårdens takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Dalslandsstugan är dessutom en karaktärsbyggnad för landskapet. Detta sammantaget motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Översikt över gården.

Dalslandsstugan.

Härsängen 1:11, Naverud

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga, ladugård, magasin och före detta svinhus beläget intill länsväg 172. Bostadshuset är enligt uppgift från 1957 och har en putsad grund med källare. Fasaden är klädd med eternitplattor. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster utan spröjs. Över entrén finns ett skrämtak. Ovanför entrétaket finns ett taklyft. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Lillstugan är enligt uppgift från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. Fönstrens över- och understyckena bärs upp av figursågade konsoler. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Ladugården är enligt uppgift från 1893. Fasaden är klädd med stående panel och korrugerad plåt. På taket ligger korrugerad plåt. Magasinet är enligt uppgift från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det före detta svinhuset är enligt uppgift från på 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Bostadshus.

Lillstugan.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas fasadmaterial. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin utformning och karaktär bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Högsäters Prästgård 1:36

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt beläget intill länsväg 172. Huset är troligen från 1940-talet och har en putsad grund med källare. Fasaden är putsad och husets fönster är sidohängda en- till treluftsfönster samtnockfönster utan spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Över entrén på husets norra gavel finns ett skärmtak och på den västra långsidan finns en balkong. På den södra gaveln finns en tillbyggd uteplats.

Särskilda värden att bevara

Husets karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial samt fönstrens utformning och material. Balkongens utformning.

Kulturhistorisk motivering

Huset besitter ett särskilt kulturhistoriskt värde vilket motiveras av dess välbevarade 1940-talskaraktär.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Högsäters Prästgård 1:48

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt i villakvarter i Högsäters tätort. På fastigheten finns ett bostadshus och en vedbod/garage. Bostadshuset är enligt uppgift från 1910. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs, korspostfönster utan spröjs och mezzaninfönster. Understyckena och de genombrutna mönstrade överstyckena bärs upp av konsoler. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I den L-formade vinkeln finns en glasveranda. Vedboden/garaget är enligt uppgift från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas och trädgårdens välbevarade äldre karaktär och utformning. De bevarade fönstrens material, placering och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Fastighetens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av byggnadernas bevarade karaktär och utformning.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Källa: DigitaltMuseum, Västärket, Västra Götalandsregionen, Utan årtal.

Högsäters Prästgård 1:132, Högsäters före detta prästgård Beskrivning/historik

Gården utgjordes tidigare av en huvudbyggnad i form av kyrkoherdebostället med tillhörande jordbruksdel. Huvudbyggnaden inrymde tidigare både bostadsdel och pastorsexpedition. 1996 avskiljdes huvudbyggnaden samt en flygelbyggnad från jordbruksdelen. På fastigheten finns därmed huvudbyggnaden i form av en tvåvånings herrgårdsliknande salsbyggnad vilken utgör bostad idag samt flygelbyggnaden vilket är den före detta tvättstugan/vedboden.

Huvudbyggnaden är enligt uppgift från 1830-talet och uppförd på naturstensgrund. Byggnaden har källare med garage. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs samt figursågade omfattningar och överstycken, lunnformadenockfönster samt runda gavelsidofönster på byggnadens norra gavel. Över huvudentrén finns en balkong vilken bärs upp av parställda kolonner. På taket ligger betongpannor. Det finns en tillbyggnad med entré på byggnadens södra gavel. På byggnadens norra gavel finns en entré med en så kallade tympanon vilken bärs upp av kolonner. Tvättstugan/vedboden är enligt uppgift från 1800-talets senare del och är uppförd på naturstensgrund. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Huvudbyggnadens volym och arkitektoniska karaktär. Fönstrens placering och utformning samt dess figursågade omfattningar. Byggnadens fasadmaterial. Uthusetets karaktär och utformning. Fönstrens utformning och placering. Byggnadens fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Den före detta prästgårdens gårdsmiljö har delar av sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är en viktig del i kulturmiljön i området kring Högsäters kyrka. Prästgården är dessutom värdefull i egenskap av sin tidigare funktion som prästbostad där också den tidigare tillhörande jordbruksdelen är tydligt avläsbar.

Den före detta prästgården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«. Den före detta prästgården ingår i kulturmiljön »Rösäter, Högsäters kyrka och prästgård«.

Bostadsfastigheten med den före detta prästbostaden besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Högsäters-Önne 1:17, Hagen

Beskrivning/historik

Gård med Dalslandsstuga, ladugård, magasin och uthus belägen intill skogskanten och i anslutning till relativt öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är troligen från 1860-talet och är uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Dalslandsstugan har tvåluftsfönster med spröjs och så kallade mezzaninfönster. På taket ligger korrugerad plåt. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Ladugården är troligen från 1880-talet och är uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående rödslammad lockpanel och slät panel. Byggnaden har enlufts-fönster. På taket ligger takpanneplåt. Det finns en så kallade snedtäcka på byggnadens östra långsida och två mindre snedtäckor på den västra långsidan. Magasinet är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger betongpannor. Uthuset är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. På taket ligger betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas fasadmateri- al. Fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Dalslandsstugan är dessutom en karaktärsbyggnad för landskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Illesäter 1:54

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet belägen intill skogskanten och nära öppet odlingslandskap. Bostadshuset i form av en parstuga i två plan är enligt uppgift ursprungligen från 1780 och uppförd på naturstensgrund. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs, ett tvålufts-fönster utan spröjs,nockfönster och tre mindre kvadratiska fönster i entréplanets nordvästra hörn. Liknande fönster kan ses på

huvudbyggnaden på Högsäters hembygdsgård, Rösäter 1:28, och visar att den delen av byggnaden har utgjort förrådsdel. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns ett så kallat skärmtak.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas äldre/ursprungliga utformning och karaktär. Byggnadernas fasad- och takmaterial. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Parstugan har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Illesäter 1:67

Beskrivning/historik

Kvarn omgiven dels av skogsmark och dels av öppet odlingslandskap. Kvarnen är troligen från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Garaget är troligen från 1940-talet. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. På fastigheten finns också ett uthus vilket troligen är samtida med garaget.

Särskilda värden att bevara

Kvarnens bevarade karaktär och utformning. Fasadmaterialiet. De spröjsade fönstren.

Kulturhistorisk motivering

Kvarnen besitter bland annat ett samhällshistoriskt- och industrihistoriskt värde vilket sammantaget ger fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Jolsäter 1:28, Öxnäs 1:7

Beskrivning/historik

Bostadshus omgivet av skogsmark och nära relativt öppet odlingslandskap. Bostadshuset i form av en så kallad salsbyggnad utgjorde manbyggnaden vid Öxnäs järnbruk och är den enda bevarade byggnaden från järnbrukets verksamhet. Byggnaden är enligt uppgift från 1785. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna, småspröjsade treluftsfönster och enluftsfönster utan spröjs. På taket ligger skiffer. I anslutning till entrén finns en öppen veranda. Det finns en tillbyggd entré på byggnadens nordöstra gavel. På fastigheten finns också ett garage samt ett förråd/garage.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets karaktär och utformning. Byggnadens äldre fasadmaterial. De äldre fönstrens utformning, placering och material. Den öppna verandan.

Kultuhistorisk motivering

Med anledning av byggnadens historia som manbyggnad vid Öxnäs järnbruk besitter fastigheten ett samhällshistoriskt värde. Detta sammantaget med byggnadens höga ålder samt byggnadens välbevarade karaktär motiverar ett mycket högt kultuhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Bostadshus.

Jolsäter 1:37, Ögården

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga och ladugård belägen på en höjd i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1870-talet och uppfört på naturstensgrund. Huset var tidigare en enkelstuga men har genom en väl anpassad tillbyggnad vid den norra gaveln nu fått en parstugas form. Under tillbyggnaden finns ett suterrängplan. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med småspröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen farstu. På byggnadens östra långsida finns en uteplats och balkong. Ladugården är troligen från 1870-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel. På taket ligger korrugerad plåt. Lillstugan är troligen från 1970-talet. Fasaden

är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns ett skärmtak.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön som helhet. Byggnadernas utformning och karaktär. Bostadshusets takmaterial. Fönstrens placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har ett bevarat äldre uttryck och är genom dess placering på en höjd ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motive-
rar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Ladugård.

Kvarntorp 1:43

Beskrivning/historik

Gård belägen i anslutning till öppet odlingslandskap. Gårdsanläggningen utgörs av en äldre Dalslandsstuga, ett senare uppfört bostadshus, en snickarbod/garage och en ladugård, grupperade i en öppen fyrkant. Dalslandsstugan är enligt uppgift från 1848. Fasaden är klädd med ljus färgad stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen farstukvist. Ladugården är enligt uppgift från 1877. Fasaden är klädd med puts och stående slätpanel. På taket ligger korrugerad plåt. Snickarboden/garaget är enligt uppgift från på 1880-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har enluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Till fastigheten hör också en maskinhall och jordkällare. Maskinhallen är troligen från 1970-talet. Jordkällare är troligen uppförd under 1900-talets första hälft. Fasaden är klädd med natursten och stående slätpanel.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och dess karaktär. Dalslandsstugans karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial samt fönstrens placering och utformning. Den öppna farstukvisten.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön har sin struktur bevarad och den äldre Dalslandsstugan har sin karaktär och utformning bevarad. Dalslandsstugan är en karaktärsbyggnad för land-

skapet och sammantaget besitter Dalslandsstugan ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Landa 1:15, Landa stom

Beskrivning/historik

Före detta soldattorp belägen intill skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Huset är troligen från 1800-talets senare del. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs ochnockfönster. På taket ligger äldre betongpannor. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens utformning och karaktär. Byggnadens fasadmateriäl. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens historia som före detta soldattorp och dess bevarade karaktär och utformning motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Milleryr 1:26

Beskrivning/historik

Före detta jordbruksfastighet med Dalslandsstuga belägen på en höjd och i nära anslutning till öppet odlingslandskap. Dalslandstugan är enligt uppgift från 1860. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och småspröjs samt lunettformade nockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Dalslandsstugan är genom dess placering på en höjd väl synlig i landskapet. Dalslandsstugan har sin karaktär och utformning bevarad och är en karaktärsbyggnad för landskapet. Sammantaget besitter byggnaden ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Rösäter 1:12, Väre kullen

Beskrivning/historik

Före detta soldattorpställe med bostadshus och lillstuga beläget vid Gålsjöns västra strandkant. Bostadshuset är troligen från tiden kring sekelskiftet 1900. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster och på taket ligger takpanneplåt. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Lillstugan är troligen från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med och utan spröjs och på taket ligger korrugerad plåt. Det finns en veranda på byggnadens västra långsida. På fastigheten finns också ett avtråde och en vedbod.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och bostadshusens karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Det före detta soldattorpställets särskilda kulturhistoriska värde motiveras av byggnadernas bevarade karaktär och utformning.

Parstugan/mangårdsbyggnaden vid Högsäters hembygdsgård.

Rösäter 1:28, Högsäters Hembygdsgård

Beskrivning/historik

Högsäters hembygdsgård är belägen någon kilometer söder om Högsäter samhälle och har ett framträdande läge i landskapet genom dess placering på en höjd. Högsäters hembygdsgård består av fem ditflyttade byggnader samt en klockstapel. Parstugan/mangårdsbyggnaden är enligt uppgift från 1787 och invigdes på sin nuvarande plats 1960. Parstugan var tidigare belägen på den närliggande gården Småhagarna. Huset är uppfört på naturstensgrund och fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Huset har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna. Det finns två mindre kvadratiske fönster i husets nordvästra bottenplan. Liknande fönster kan ses på parstugan på fastigheten Illesäter 1:54. De mindre fönster visar att den delen av byggnaden har

utgjort förrådsdel. Över entrén finns ett överljusfönster och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Svalgångsboden är enligt uppgift från 1692 och flyttades till sin nuvarande plats på 1990-talet. Boden är timrad och har en utkragad övervåning. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Parlogen är från mitten av 1800-talet och var tidigare belägen på gården Nordåsen i Lerdals socken. Fasaden är klädd med stående lockpanel och på taket ligger enkupigt lertegel. Torpstugan är troligen från 1800-talets början. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Stugan har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger enkupigt lertegel. Smedjan är från 1920-talet. Fasaden är klädd med vankantad lockpanel och på taket ligger enkupigt lertegel. På fastigheten finns också en klockstapel.

Svalgångsboden vid Högsäters hembygdsgrd.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning som helhet.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Rösäter, Högsäters kyrka och prästgård«
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Rösäter 1:29

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt beläget intill en mindre landsväg. I trädgården finns ett bostadshus, en vedbod samt ett mindre förråd. Huset är enligt uppgift från 1870. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs samtnockfönster på husets nordvästra gavel och gavelsidofönster på husets sydöstra gavel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist. Vedboden är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas utformning och karaktär samt dess fasad- och takmaterial. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Huset har en välbevarad karaktär samt liknande volym och uttryck som grannhuset på fastigheten Rösäter 1:30 och är därmed en viktig del i den sammanhållna byggnadsmiljö de två husen skapar. Huset besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Rösäter 1:30

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt belägen intill en mindre landsväg. I trädgården finns ett bostadshus, en vedbod samt en källare. Bostadshuset är enligt uppgift från 1935 och har en putsad grund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har två- och treluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda med spröjsade fönster. På taket ligger papp. Vedboden är enligt uppgift från 1935. Fasaden är klädd med stående slät panel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Jordkällaren är enligt uppgift från 1935.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens utformning och karaktär samt dess fasad- och takmaterial. Fönstrens placering, urformning och material, Verandans karaktär och formspråk.

Kulturhistorisk motivering

Huset har en välbevarad karaktär samt liknande volym och uttryck som grannhuset på fastigheten Rösäter 1:29 och är därmed en viktig del i den sammanhållna byggnadsmiljö de två husen skapar. Huset besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Skallsjö 1:18

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus och ladugård omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från på 1910-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster med spröjs och mezzaninfönster. På taket lig-

ger tvåkupigt lertegel. Det finns en tillbyggd sluten farstukvist i anslutning till entrén. Ladugården är troligen från på 1910-talet. Fasaden är klädd med stående lockpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Den välbevarade gårdsmiljön. Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gårdens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess välbevarade karaktär.

Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Skallsjö 1:30

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga och ekonomibyggnader belägen intill mindre landsväg. Bostadshuset är enligt uppgift från 1900–1904 och är uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med spröjs, gavelsidofönster,nockfönster och mezzaninfönster med rikt utskurna överstycken. Fönstrens över- och understyckena bärs upp av konsoler. På taket ligger lertegel. På sydöstra takfallet finns en så kallad frontespis. Det finns en tillbyggd sluten farstukvis på byggnadens sydvästra gavel. I anslutning till entrén finns en glasveranda rikligt dekorerad med så kallad snickarglädje. Lillstugan/magasinet är enligt uppgift från 1904 och är uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående lockpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster och överljusfönster över en av dörrarna. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Enligt uppgift fick ladugården sitt nuvarande utseende under en omfattande ombyggnad på 1940-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel och på taket ligger takpanneplåt. Vedbod/svinhus/avträdets fasad är klädd med rödslammad stående lockpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Vagnslidret är enligt uppgift från på 1940-talet. Fasaden är klädd med rödslammad slät panel och på taket ligger takpanneplåt. Gården finns också beskriven i »Gårdar i Dalsland – en bebyggelsehistorisk översikt«, 2008, s. 177–178.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön samt byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas fasadmaterial och fönsterutformning. Glasverandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Skallsjö 3:38, Bråtekas

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård och uthus belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1916. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster, gavelsidofönster ochnockfönster med och utan spröjs samt mezzaninfönster. I anslutning till fönstren finns senare tillkomna understycken och rikt utskurna överstycken. Under- och överstyckena bärs upp av konsoler. Vindskivorna avslutas med en figursågad list. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Huset är förlängt vid den nordvästra gaveln. Ladugården är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående lockpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Uthuset är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående vankantad lockpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Huset är förlängt vid den sydöstra gaveln.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär och utformning. Den kilsågade locklistpanelen på bostadshusets ursprungliga del. Verandans formspråk.

Kulturhistorisk motivering

Gårdens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av gårdens välbevarade karaktär och tillbyggnadernas anpassning till den ursprungliga byggnadens karaktär.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Bostadshus.

Ladugård och uthus.

Dalslandsstuga.

Bostadshus.

Skallsjö 3:39

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, äldre Dalslandsstuga, ladugård, magasin, garage och källare belägen i öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är enligt uppgift från 1862 och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med och utan spröjs samt lunettformadenockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Bostadshuset är enligt uppgift från 1965 och har putsad grund med källare och garage. Fasaden är klädd med rött tegel. Sydöstra långsidan är till hälften klädd med vitt tegel. Fönstren är en- och tvålufts-fönster och på taket ligger betongpannor. Ladugården är enligt uppgift från 1936. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och stående slät panel. På taket ligger korrugerad plåt. Byggnaden har spröjsade fönster. Magasinet är enligt uppgift från på 1940-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och fönstren är spröjsade. Garaget är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt. Jordkällaren från 1950-talet har pulpettak och putsad fasad. På fastigheten finns ytterligare ett garage. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdens bevarade karaktär och utformning. Husens fasadmateriäl. Bostadshusets och Dalslandsstugans takmaterial, fönstrens utformning, material och placering. Verandans utformning.

Kulturrehistorisk motivering

Gården med bostadshuset från olika tider, har både karaktär och utformning bevarad. Vidare är Dalslandsstugan en karaktärsbyggnad för landskapet. Sammantaget besitter därmed gården ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Skallsjö 3:40

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård, uthus och garage belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1883 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och mezzanin-, gavelsido- ochnockfönster. På taket ligger betongpannor. Det finns en öppen farstukvist rikligt dekorerad med figursågade detaljer. På taket ligger betongpannor. På byggnadens nordöstra gavel finns en tillbyggd entré. Ladugården är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med stående lockpanel och på taket ligger korrugerad plåt. Uthuset är troligen från 1940-talet och har putsad grund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har enlufts-fönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Det senare tillkomna garagets fasad är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdens bevarade karaktär och utformning. Husets fasadmateri- al. Fönstrens placering och utformning. Verandans formspråk.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i område för riksintresse av kulturmil- jövården »Valbodalen (P13)«.

Solberg 1:26

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt belägen i Högsäters tät- ort och intill landsvägen mot Rännelanda. Huset är en- ligt uppgift från 1919 och uppfört på naturstensgrund med källare. Huset har tvålufts-fönster med spröjs. Fa- saden är klädd med stående locklistpanel. På det val- made mansardtaket ligger betongpannor. På byggnad- ens långsidor finns två så kallade frontespiser. Ned- anför frontespisen finns ett burspråk. På byggnadens östra gavel finns en tillbyggd entré. Garaget/uthuset är troligen från 1940-talet.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens volym och arkitektoniska karaktär. Byggnadens fasadmaterial. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshuset med dess tillhörande trädgård, är ett mycket gott exempel på 1910-1920-talets villaideal och kan genom sin bevarade karaktär tillskrivas ett mycket högt kulturhistoriskt värde. Huset har ett liknande formspråk som grannhuset på fastigheten Solberg 1:27 och är därmed en viktig del i den sammanhållna byggnadsmiljö de två byggnaderna skapar.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Solberg 1:27

Beskrivning/historik

Bostadshus, affärslokal och lillstuga med trädgårdstomt belägen i Högsäters tätort och intill landsvägen mot Rännelanda. Huset är enligt uppgift från 1921. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Husets hörnstolpar avslutas med kapitäl. Huset har en- till femluftsfönster med spröjs i de övre fönsterlufterna. På det valmade mansardtaket ligger tvåkupigt lertegel. På byggnadens norra långsida finns ett taklyft och på den södra långsida finns en så kallade frontespis. Nedanför frontespisen finns ett mindre burspråk. Över entrén på byggnadens västra gavel finns en balkong. Affärslokalen är troligen från 1940-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har enlufts-fönster och på taket ligger takpanneplåt. Lillstugan är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens volym och arkitektoniska karaktär. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshuset med tillhörande trädgård, är ett mycket gott exempel på 1910–1920-talets villaideal och kan genom sin bevarade karaktär tillskrivas ett mycket högt kulturhistoriskt värde. Bostadshuset har ett liknande formspråk som grannhuset på fastigheten Solberg 1:26,

och är därmed en viktig del i den sammanhållna byggnadsmiljö de två byggnaderna skapar.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Solberg 1:44, Högsäters valskvarn *Beskrivning/historik*

Eldriven kvarn i Högsäters tätort belägen intill landsvägen och med en omgivning som består av både bostads- och verksamhetsbyggnader.

Kvarnen är från 1943 och uppförd av Aron Petterson och Tage Jansson. Kvarnen är en av Dalslands fyra bevarade ej vattendrivna kvarnar. Kvarnen är idag nedlagd men det bedrevs kvarnverksamhet i byggnaden in på 1990-talet, (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister). Kvarnen har en putsad grund med källare. Fasaden är putsad och gult avfärgad. Byggnaden har två- och tre-lufts-fönster med och utan spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel och korrugerad plåt. På byggnadens sydöstra långsida finns tre stora portar. En dubbelsidig trappa leder upp till entrén på byggnadens sydvästra gavel. Det finns ett senare tillkommet skärmtak över entrén.

Särskilda värden att bevara

Kvarnens bevarade karaktär och utformning som helhet. Byggnadens fasad- och fönstermaterial samt fönsterutformning. Trappans och trappräckets form.

Kulturhistorisk motivering

Kvarnen besitter ett samhälls- och industrihistoriskt värde vilket sammantaget ger fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Solberg 1:86

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt i villaområde i Högsäters tätort. Enligt uppgift har huset tidigare använts som skola. Huset är troligen från 1890-talet och är uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-fönster med spröjs ochnockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstu. På fastigheten finns

Före detta skolhus/Bostadshus.

också en gäststuga, troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Huset har enlufts-fönster utan spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Det före detta skolhusets/bostadshusets karaktär och utformning samt fasad- och takmaterial. Fönsterplacering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har en välbevarad karaktär och utformning och har i egenskap av före detta skolhus ett miljö- och samhällshistoriskt värde. Byggnaden besitter därmed sammantaget ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Solberg 1:200, Skansen

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet, med bostadshus och avträde omgiven av skogsmark och nära öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1800-talets senare del. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist med överljusfönster. Det finns en så kallad snedtäcka på byggnadens nordvästra gavel. Avträdet är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel.

Särskilda värden att bevara

Husets karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial samt fönstrens utformning. Verandans urformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturhistoriskt värde motiveras av dess välbevarade karaktär.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Bostadshus.

Hönshuset/vedboden.

Bostadshus I.

Bostadshus II.

Tosterud 1:6

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och hönshus/vedbod. Bostadshuset är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har mindre enlufts-fönster, korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna samt gavelsidofönster. I anslutning till entrén finns en farstu/glasveranda. På taket ligger lertegel. Hönshuset/vedboden är troligen samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvålufts-fönster med och utan spröjs. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets karaktär och utformning. Bostadshusets fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Bostadsfastighetens särskilda värde motiveras av byggnadernas bevarade karaktär och utformning.

Tosterud 1:10

Beskrivning/historik

Gård med två bostadshus och en ladugård belägen i nära anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshus I är troligen från 1910-talet och är uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster och mezzaninfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda med småspröjsade fönster och stående slätpanel. Det finns en tillbyggd entré på husets västra gavel. Bostadshus II är troligen samtida med det andra bostadshuset och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-fönster. På taket ligger takpanneplåt. Ladugården är troligen samtida med bostadshusen. Fasaden är till viss del klädd med stående slätpanel och lockpanel. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och dess karaktär. Bostadshus I:s utformning och karaktär samt byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning och placering. Verandans utformning. Ladugårdens fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshus 1 och ladugården har sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och utgör ett värdefullt inslag i det omgivande kulturlandskapet. Byggnaderna besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Tun 2:1

Beskrivning/historik

Gård högt belägen vid en skogsdunge och i anslutning till öppet odlingslandskap. Gårdsbebyggelsen utgörs av ett bostadshus, en ladugård och ett magasin. Bostadshuset är troligen från 1890-talet och uppfört på kvaderhuggen naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster, gavelsido-nock- och mezzaninfönster. Fönstrens över- och understycken bärs upp av konsoler. I anslutning till entrén finns en glasveranda med småspröjsade fönster och stående slätpanel. På taket ligger betongpannor. Magasinet är troligen från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger korrugerad plåt. Ladugården är enligt uppgift samtida med magasinet. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Bostadshusets och magasinets äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateriäl. Bostadshusets fönsterutformning, placering och materiäl. Verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön, bostadshuset och magasinet har sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Tångelanda 1:17, Tångelanda före detta tingshus

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet i Tångelanda med före detta tingshus, vilket nu används som bostad, före detta arkivbyggnad, före detta häradshäkte och ett senare tillkommet garage/magasin.

Tångelanda utgjorde tingsplats för Valbo härad under perioden 1765–1977. Ursprungligen hade huset en typisk salsplan med förstuga, centralt placerad tingsall och fyra kammare, två på var sida om salen. Under de

sista åren på 1800-talet utvidgades västra sidan av tingshuset med en halvcirkelformig tillbyggnad av tingssalen. 1896 byggdes huset till med veranda och trapphus på entrésidan (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister).

Bostadshuset/före detta tingshuset är enligt uppgift från 1765. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och liggande slätpanel. Huset har två- till sexlufts-fönster med spröjs och ett mezzaninfönster på västra långsidan. På taket ligger betongpannor. Det finns en öppen farstuvist i anslutning till entrén. Arkivet är enligt uppgift från 1896 och är uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med rött tegel. På taket ligger rödfärgad skivplåt. På byggnadens östra sida finns en entré/farstu med liggande slät panel. Häradshäktet fasad är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger enkupigt lertegel. Garagets/magasinet. Fasad är klädd med stående panel. På taket ligger betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Arkivets fasad- och takmaterial samt takets utformning.

Kulturhistorisk motivering

Som framgår ovan utgjorde Tångelanda tingsplats för Valbo härad vilket bland annat motiverar ett mycket högt samhällshistoriskt värde. Byggnadernas karaktär och utformning är också ett värdefullt inslag i miljön. Sammantaget motiverar detta ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Tångelanda 4:1

Beskrivning/historik

Bostadshus beläget i anslutning till öppet odlingslandskap och i närheten av länsväg 172. Bostadshuset är enligt uppgift från 1850 och tillbyggt cirka 1900. Huset har två- till åttalufts-fönster med och utan spröjs samt gavelsido- ochnockfönster. Fönstrens överstycken bärs upp av konsoler. I anslutning till entrén finns en glasveranda, rikligt dekorerad med figursågade detaljer. På byggnadens östra långsida finns en tillbyggnad i vinkel samt en tillbyggt glasveranda. På taket ligger korkrugerad plåt

Före detta tingshus i Tångelanda.

Före detta arkivbyggnad och häradshäkte i Tångelanda.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens befintliga form och karaktär. Byggnadens fönsterutformning. Verandornas karaktär.

Kulturrehistorisk motivering

Husets välbevarade äldre karaktär motiverar ett särskilt kulturrehistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Åkesäter 1:14, Edstenafors kvarn och kraftstation Beskrivning/historik

Vattendriven kvarn uppförd vid Valboån år 1914. Kvarnverksamheten lades ned på 1970-talet. Den funktionalistiska byggnaden fungerar idag som kraftstation. Byggnad i vinkel uppförd av tegel på betonggrund. Fasaden är pustad och avfärgad i vitt. Undantaget är fasaden mot söder som är täckt med plåt. Sadeltaken är belagda med sinuskorrugerad plåt. Mot norr och öster är takfallen valmade. Fönsterlufterna har småspröjsande gjutjärnsbågar innefattande i stickbågeformiga fönsteromfattningar. Vissa fönster är rektangulära. Dörr och port är täckta med aluminiumdurkplåt. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister)

Särskilda värden att bevara

Kvarnens karaktär och utformning som helhet.

Kulturrehistorisk motivering

Kvarnen besitter ett samhällshistoriskt- och industrihistoriskt värde vilket sammantaget ger fastigheten ett mycket högt kulturrehistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Dalslandsstuga.

Lillstuga.

Åkesäter 1:17, Åkesäter

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med Dalslandsstuga, lillstuga och källare, omgiven av öppet odlingslandskap. Dalslandsstugans äldre delar är enligt uppgift från 1802. Dalslandsstugan är uppförd på naturstensgrund och fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs ochnockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Lillstugan är troligen från 1800-talets andra hälft och uppförd i sluttning på delvis hög naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har

tvåluftsfönster och ett enluftsfönster med småspröjs. Det finns ett överljusfönster över entrén. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Källaren kan vara från 1920-talet och är uppförd av natursten och gjutet material. På fastigheten finns också en senare tillkommen redskapsbod.

Särskilda värden att bevara

Gårdens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens placering, utformning och material.

Kultuhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta tillsammans med Dalslandsstugans höga ålder motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

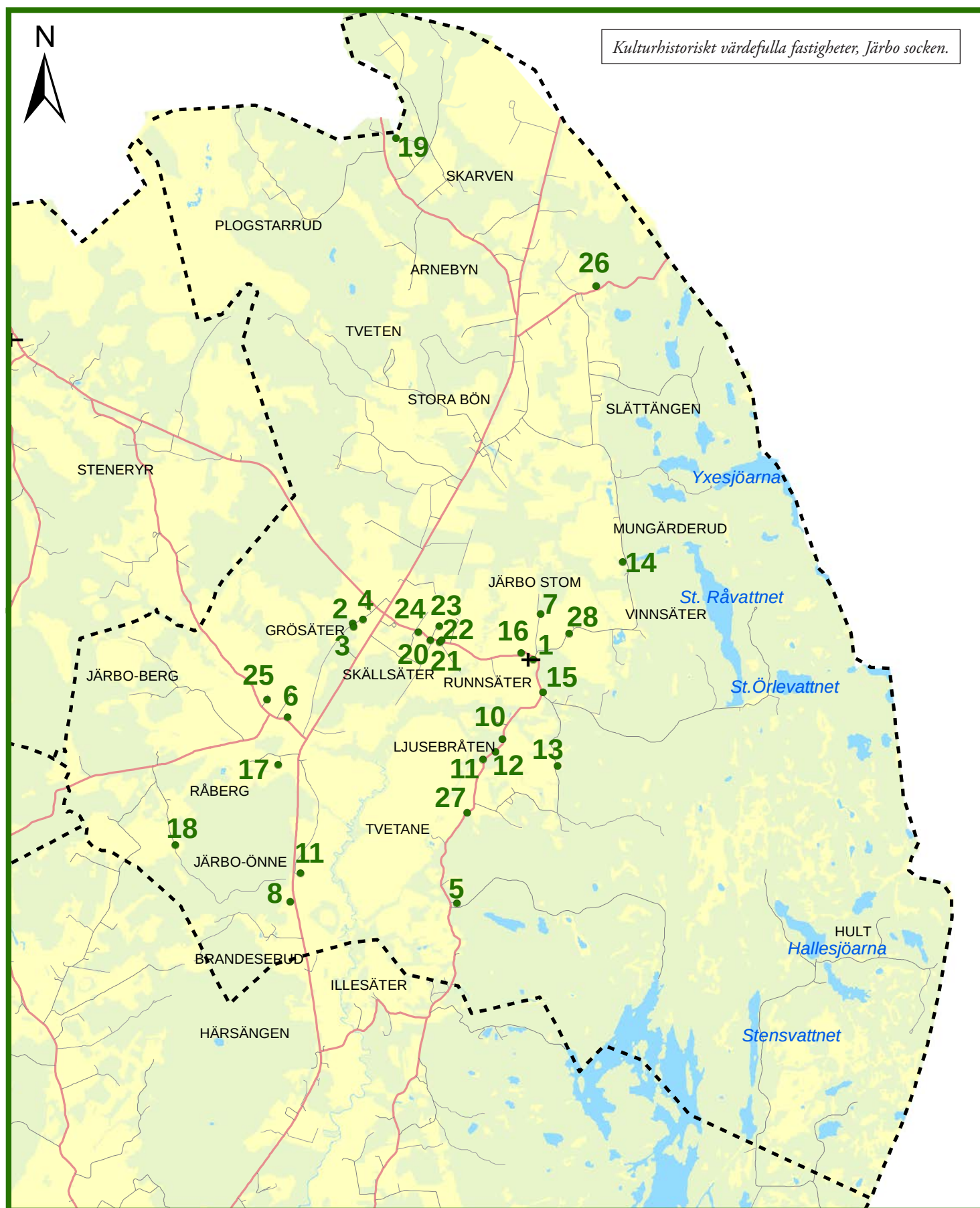
Fastigheten ingår i kulturmiljön »Del av Valbodalen«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Järbo socken

Kulturhistoriskt värdefulla fastigheter, Järbo socken.

- Kulturhistoriskt värdefulla fastigheter
- Sockengräns

0 1 2 4 Kilometer
1:60 000

1. Järbo kyrka 1:1, *Järbo kyrka*
2. Grösäter 1:30
3. Grösäter 1:32
4. Grösäter 1:38
5. Hult 1:22, *Bäcken*
6. Järbo-Berg 1:23, *Nordgården*
7. Järbo Stom 1:20, 1:21, *Stommen*
8. Järbo-Önne 1:15, *Nyåker*
9. Järbo-Önne 1:18, *Önne*
10. Ljusebråten 1:22
11. Ljusebråten 1:32
12. Ljusebråten 1:34, *Ljusebråtens före detta skola*
13. Ljusebråten 1:40, *Ängen*
14. Mungärderud 2:5, 2:6, *Krafistation*
15. Runnsäter 1:34
16. Runnsäter 1:35
17. Råberg 1:3, *Haget*
18. Råberg 1:6, *Tomtekullen*
19. Skarven 1:17, *Djupevad*
20. Skällsäter 1:18, 1:76
21. Skällsäter 1:64
22. Skällsäter 1:66
23. Skällsäter 1:67
24. Skällsäter 1:72
25. Skällsäter 4:36, järbo-Berg 1:26
26. Slättängen 2:1, *Ängen*
27. Tvetane 1:29
28. Vinnsäter 1:33, *Vinnsäter*

Järbo kyrka 1:1, Järbo kyrka

Beskrivning/historik

Till kyrkoanläggningen hör kyrkan med omgivande kyrkogård, ett bårhus (1955), en förrådsbyggnad (tidigare vapenhus, 1800-tal), före detta kyrkstallar (nu förråd, 1900-tal) samt en personal- och ekonomibyggnad (1994). Bårhuset och det tidigare vapenhuset är belägna på kyrkogården medan de två sistnämnda byggnaderna finns öster om kyrkogårdsmuren i anslutning till en grusad plan vid landsvägen som leder förbi kyrkan på dess norra och östra sida. Den murade kyrkan består av ett rektangulärt långhus med ett tresidigt korparti i öster, sakristia i norr samt torn i väster. I det befintliga långhusets murar återstår sannolikt partier av en medeltida gråstenskyrka, vars ursprungliga planform är okänd. Efter en ombyggnad 1731 tillkom det befintliga korpartiet. Långhuset förefaller därefter ha utökats även i väster. Såväl västtornet som sakristian uppfördes 1924, efter ritningar av arkitekt Sten Branzell. (Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister).

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

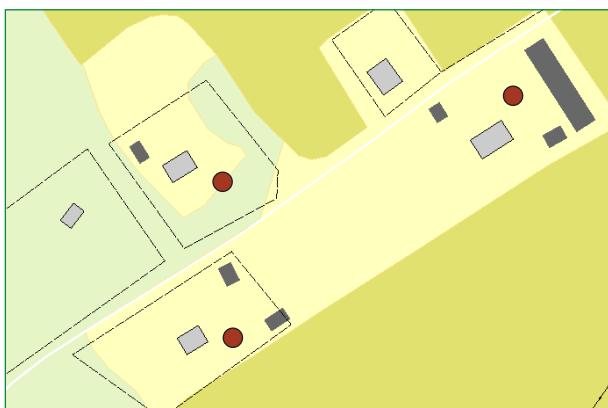
Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Särskilt lagskydd

Kyrkoanläggningen är ett kyrkligt kulturminne och skyddas därmed enligt 4 kap Kulturmiljölagen.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Järbo kyrka, Runnsäter och Vinnsäter«
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Bostadshusens placering intill den gamla landsvägen.

Grösäter 1:30

Grösäter 1:32

Grösäter 1:38

Grösäter 1:30, 1:32, 1:38

Beskrivning/historik

De tre bostadshusen vid Grösäter ligger väl samlade på båda sidor om den gamla landsvägen. Bostadshuset på Grösäter 1:30 är enligt uppgift från 1870-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och ett överljusfönster över entrédörren. På taket ligger betongpannor. Det finns en öppen veranda i anslutning till entrén. Bostadshuset på Grösäter 1:32 är enligt uppgift från 1850-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och ett överljusfönster över entrédörren. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen veranda i anslutning till entrén och en större tillbyggnad på husets norra gavel. På fastigheten finns också en ladugård, ett magasin och en »lillstuga«. Ladugårdens fasad är klädd med stående slät panel och på taket ligger korrugerad plåt. Bostadshuset på Grösäter 1:38 är enligt uppgift från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och gavel-sidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Den äldre miljön på platsen samt bostadshusens karaktär och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär bevarad och är en viktig del i den sammanhängande miljö som byggnaderna skapar på platsen. Byggnaderna besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Hult 1:22, Bäcken

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och vedbod/avträde omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från 1900-talets början. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs och på taket ligger takpanneplåt. I anslutning till entrén finns ett framskjutet mittparti med glasveranda. Vedboden/avträdet är troligen samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och slätpanel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Fönstrens placering, utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Järbo-Berg 1:23, Nordgården

Beskrivning/historik

Gård med Dalslandsstuga, ladugård och magasin/vedbod belägen intill mindre landsväg och i öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är enligt uppgift från tiden efter 1850-talet och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har spröjsade tvålufts-fönster. Fönsteromfattningarnas över- och understycken bärs upp av figursågade konsoler. Byggnaden har en veranda i anslutning till entrén och en mindre så kallad snedtäcka på den sydöstra gaveln. På taket ligger betongpannor. Ladugården är troligen från 1955. Fasaden är klädd med stående slät panel och delvis puts. På taket ligger eternitplattor. Magasinet/vedboden är troligen från 1860-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas bevarade form och karaktär. Byggnadernas fasadmaterial. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Dalslandsstugan är en karaktärsbyggnad för landskapet och ingår här i en väl synlig gårdsbild i landskapet. Gården besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Järbo Stom 1:20, *Stommen*

Beskrivning/historik

Bostadshus i så kallad funktionalistisk stil beläget i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1950 och har putsad fasad. Huset har tvåluftsfnöster utan spröjs. Över ytterdörren finns en balkong med smidesräcke. Balkongen vilar på två rundade pelare. Det valmade taket är klätt med skiffer.

Särskilda värden att bevara

Husets ursprungliga volym och arkitektoniska karaktär. Den putsade fasaden. Balkongens utformning och skiffertaket.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Järbo kyrka, Runnsäter och Vinnsäter«
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Järbo-Önne 1:15, *Nyåker*

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård och magasin belägen intill länsväg 172. Bostadshuset är troligen från 1920-talet och har en putsad grund. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster utan spröjs, mezzaninfönster samt trekantiganock- och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen farstukvist och ovanför den en så kallad frontespis. Det finns en tillbyggd entré på husets norra gavel. Ladugården är troligen från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och rött tegel. På taket ligger korrugerad plåt. Det finns en mindre tillbyggnad i tegel på byggnadens norra långsida. Magasinet/garaget är troligen från 1930-talet.

Bostadshus.

Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets fönsterplacering, material och utformning, fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshuset är ett mycket gott exempel på 1920-talets villaarkitektur. Gården besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Ladugård och magasin.

Järbo-Önne 1:18, Önne

Beskrivning/historik

Före detta kaptensboställe beläget intill länsväg 172. Gården är känd för att under perioden 1793–1806 ha utgjort general Georg Carl von Döbelns bostad. Det nuvarande Bostadshuset är enligt uppgift från 1838 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har korspostfönster. I anslutning till entrén finns ett skärmtak vilket vilar på två runda pelare. Över skärmtaket finns ett lunettfönster vilket även återfinns på byggnadens norra långsida. På taket ligger betongpannor. Magasinet/visthusboden är enligt uppgift från 1825. Fasaden är klädd med stående lockpanel och på taket, med det tvåkupiga lerteglet finns en så kallad vällingklocka. På gården finns också en före detta lillstuga enligt uppgift ursprungligen från 1870-talet, ett par senare tillkomna ekonomibyggnader samt en minnessten rest efter G. C. von Döbeln.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets välbevarade form och karaktär. Fönstrens placering och utformning. Byggnadens äldre locklistpanel. Magasinets/visthusbodens form och karaktär.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Kulturhistorisk motivering

Med anledning av gårdens koppling till Georg Carl von Döbeln samt gårdens höga ålder besitter gården ett

Foto, DigitaltMuseum, Västarvet, uppgift om årtal saknas.

Bostadshus.

Minnessten rest efter G. C. von Döbeln.

samhällshistoriskt värde. Sammantaget besitter gården ett särskilt person- och kulturhistoriskt värde.

Ljusebråten 1:22

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet belägen intill mindre landsväg. Bostadshuset är enligt uppgift från 1928 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har spröjsade två- och treluftsfönster och rikt utskurna fönsteromfattningar. Verandan är dekorerad med figursågade detaljer. Fönstren på verandan är småspröjsade och på taket ligger betongpannor. På husets södra gavel finns en tillbyggd entré/farstu med pulpettak

Särskilda värden att bevara

Byggnadens form och arkitektoniska karaktär. Byggnadens fasadmaterial. De bevarade fönstrens placering, material och utformning. Verandans bevarade småspröjsade fönster och figursågade snickerier. Trappans form.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshuset har sin karaktär och utformning bevarad och utgör ett gott exempel på stilidealen från det tidiga 1900-talet. Byggnaden ingår dessutom i en sammanhängande värdefull miljö då fastigheten utgör en av ett antal kulturhistoriskt värdefulla fastigheter längs den slingrande landsvägen söder om Järbo kyrka. Byggnaden besitter därmed sammantaget ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Ljusebråten 1:32

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård, tvättstuga, vedbod, jordkällare, avträde och garage belägen intill mindre landsväg. Bostadshuset är enligt uppgift från 1906 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med och utan spröjs, rektangulära gavelsidofönster med spröjs och mezzaninfönster. Över- och understyckena är figursågade. På taket ligger takpanneplåt. I anslutning till entrén finns en glasveranda med småspröjsade fönster. Ladugården är troligen från 1940-talet. Fasaden är

Bostadshus.

Ladugårdslänga.

klädd med stående locklistpanel samt slätpanel. En del av byggnadens nedre fasad är klädd med rött tegel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Tvättstugan är troligen från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvåluftsfnster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Vedboden är troligen från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående slätpanel och på taket ligger äldre betongpannor. Avträdet är troligen från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Garaget är troligen från 1960-talet.

Särskilda värden att bevara

Den befintliga gårdsmiljön och dess struktur. Bostadshusets karaktär och utformning samt de bevarade spröjsade fnster. Glasverandans småspröjsade fnster. Ekonomibyggnadens trä- och tegelfasad samt takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin ursprungliga karaktär och utformning bevarad och ingår i en sammanhängande värdefull miljö då fastigheten utgör en av ett antal kulturhistoriskt värdefulla fastigheter längs den slingrande landsvägen söder om Järbo kyrka. Detta sammantaget motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Ljusebråten 1:34, Ljusebråtens före detta skola Beskrivning/historik

Före detta småskola med trädgårdstomt belägen intill en mindre landsväg. Den före detta småskolan är troligen från 1910 och uppförd på kvaderhuggen naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfnster med spröjs samt korspostfnster med spröjs i de nedre lufterna. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. På taket ligger takpanneplåt. På byggnadens södra gavel och östra långsida finns två mindre tillbyggnader.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial. Fönstrens utformning och material. Verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har ett högt samhällshistoriskt och kulturhistoriskt värde vilket motiveras av dess välbevarade karaktär som före detta skola. Byggnaden ingår dessutom i en sammanhängande värdefull miljö då fastigheten utgör en av ett antal kulturhistoriskt värdefulla fastigheter längs den slingrande landsvägen söder om Järbo kyrka. Sammantaget besitter fastigheten ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Översikt över byggnaderna.

Bostadshuset.

Ljusebråten 1:40, Ängen

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård och magasin och med en omgivning som huvudsakligen består av skogsmark. Bostadshuset är enligt uppgift från tiden runt 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen veranda i anslutning till entrén. Ladugården är enligt uppgift samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger plåt. Magasinet är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också en smedja som enligt uppgift troligen är samtida med bostadshuset.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Mungärderud 2:5 och 2:6, Ormesäters ström 1:1, Kraftstation

Beskrivning/historik

Anläggningen är belägen på och nedanför Kroppefjälls branta västsida och består av en övre- och en nedre kraftstation samt dammanläggningar och tuber för vatten-

förning. Den nedre kraftstationen är enligt uppgift från 1926 och är uppförd med betongväggar. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger skiffer. Den övre kraftstationen är en träbyggnad med skiffertak.

Särskilda värden att bevara

Anläggningen som helhet.

Kulturhistorisk motivering

Anläggningen har bland annat ett industrihistoriskt värde som representant för de många mindre kraftanläggningar som bidrog till elektrifieringen av landsbygden under 1920- och 1930-talen. Anläggningen besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Den nedre kraftstationen.

Runnsäter 1:34

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med Dalslandsstuga belägen intill skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är troligen från 1880-talet. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel. Huset har två-lufts-fönster med spröjs och lunettformadenockfönster. På taket ligger betongpannor.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens ursprungliga form och karaktär. Fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Dalslandsstugan är en karaktärsbyggnad för landskapet och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Järbo kyrka, Runnsäter och Vinnsäter«
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Runnsäter 1:35

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård/stall och magasin belägen intill landsvägen i en samlad bymiljö omgiven av öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1880-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och trelufts-

Bostadshus.

Ladugård/stall och magasin.

fönster med spröjs, tvåluftsfönster med en större och en mindre glasning, gavelsidofönster och mezzaninfönster. På taket ligger skiffer. I anslutning till entrén finns en småspröjsad glasveranda och över den en så kallad frontspis. Ladugården/stallet är enligt uppgift från 1920-talet. Fasadmaterialet är stående slätpanel. En del av fasadmaterialet på byggnadens nedre fasadparti är rött tegel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Magasinet är enligt uppgift från 1937. Fasadmaterialet är stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel

Särskilda värden att bevara

Den välbevarade gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets fasadmaterial, fönstrens utformning, skiffertaket samt verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gården har ett mycket högt kulturhistoriskt värde vilket motiveras av byggnadernas välbevarade äldre/ursprungliga form och karaktär. Gården är också ett gott exempel för den typiska västsvenska gårdsstrukturen, där landsvägen ofta delar upp bostadshus och ladugård på var sin sida vägen.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Järbo kyrka, Runnsäter och Vinnsäter«
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Bostadshus och lillstuga.

Råberg 1:3, Haget

Beskrivning

Gård med bostadshus och lillstuga belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1914 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har två- och treluftsfönster med spröjs, mezzanin- och gavelsidofönster. Det finns en småspröjsad glasveranda i anslutning till entrén. På taket ligger betongpannor. Lillstugan är enligt uppgift från 1936 och har en putsad grund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I gårdsmiljön ingår även ett kylrum som enligt uppgift är från 1974.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadernas fönsterplacering, material och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Översikt över gården.

Dalslandsstugan.

Råberg 1:6, Tomtekullen

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med Dalslandsstuga, ladugård och magasin belägen i öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är enligt uppgift från 1852. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Dalslandsstugan har tvåluftsfönster med spröjs. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Ladugården är enligt uppgift från 1956. Fasaden är klädd med stående slät panel. En del av fasadmaterialet på byggnadens nedre fasad är putsad. På taket ligger korrugerad plåt. Magasinet är enligt uppgift från 1937. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Dalslandsstugans karaktär och utformning. Fasad- och takmaterial. Fönstrens placering, utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Dalslandsstugan som är en karaktärsbyggnad för landskapet har sin karaktär och utformning bevarad vilket motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Kvarnmiljö.

Skarven 1:17, Djupevad

Beskrivning/historik

Kvarnmiljö med bevarade byggnader för olika funktioner. Bostadshuset är enligt uppgift från 1897 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående slät panel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med och utan spröjs. Över- och understyckena är dekorerade och vilar på figursågade konsoler. På taket ligger betongpannor. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén på byggnadens långsida. På byggnadens södra gavel finns en tillbyggd farstu med entré. Lillstugan är enligt uppgift från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en

så kallad snedtäcka på husets västra långsida. Kvarnen är enligt uppgift från 1800-talets senare del. Fasaden är klädd med stående locklistpanel, stående lockpanel och stående slät panel. På taket ligger plåt och tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också ett garage från tidigt 1900-tal samt en senare uppförd verkstad/garage. Dessutom finns en smedja enligt uppgift från 1890-talet och en jordkällare enligt uppgift från 1870-talet.

Särskilda värden att bevara

Den bevarade kvarn- och gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Verandans form och fönstrens utformning. Lillstugans fasadmaterial och fönstrens utformning.

Kulturhistorisk motivering

De olika byggnaderna utgör tillsammans ett exempel på byggnadsstrukturen vid en kvarn på landsbygden under 1800-talets slut och 1900-talets början. Lillstugans karaktär och utformning är välbevarad. Fastigheten besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Skällsäter 1:18 och 1:76

Beskrivning/historik

Affärs- och bostadsfastighet med bostadshus, lagerbyggnad och magasin intill landsvägen genom Skällsäter. Bostadshuset är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har fönster i olika storlekar och modeller. På taket ligger korrugerad plåt. På byggnadens gatufasad sitter två röda godisautomater, de så kallade godisautomaterna i Järbo. Lagerbyggnaden är troligen från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Fönstren är spröjsade i olika storlekar. På taket ligger korrugerad plåt. Magasinet är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Fönstren är spröjsade i olika storlekar. Magasinets dubbeldörr är placerad på byggnadens västra gavel. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas välbevarade utformning och karaktär.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har ett högt samhällshistoriskt värde bland annat med anledning av att bostadshuset tidigare an-

Kvarnbyggnad. Bild från skriften »Hembygden 1974«.

Kvarnbyggnad

Lagerbyggnad och bostadshus.

Magasin.

vändes som affärslokal. Byggnaderna utgör en viktig del av den sammanhållna miljö som växte fram i Skällsäter i samband med Lelångensbanans tillkomst. Detta sammantaget ger fastigheten ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Skällsäter 1:64

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och uthus belägen intill landsvägen genom Skällsäter. Bostadshuset är troligen från 1920-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med liggande och stående fasspontpanel. Fönstren är spröjsade i olika storlekar. På taket ligger äldre betongpannor. Uthusets är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slätpanel. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas äldre/ursprungliga form och karaktär. Bostadshusets takmaterial. Verandans utformning och fönster.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna är ett mycket gott exempel på 1920-talets villaideal. Gården besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Skällsäter 1:66

Beskrivning/historik

Kvarnbyggnad belägen intill landsvägen genom Skällsäter. Kvarnen är enligt uppgift från 1939, och tillbyggd 1975. Byggnaden har en putsad grund med källare. Fasaden är putsad. Huset har tvålufts-fönster med småspröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Kvarnen har en tillbyggnad på baksidan och ett senare tillkommet skärmtak på framsidan. Uthuset är enligt uppgift uppfört 1939 och fasaden är klädd med stående lockslitpanel. Fönstren är spröjsade i olika storlekar. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Sågen är enligt uppgift från 1969.

Skällsäter kvarn, med såg, tillhörande bostadshus och uthus, är en av Dalslands fyra bevarade ej vattendrivna kvarnar. Den visar genom sitt läge att den tillkommit i en tid då järnvägen var ett betydande transportmedel.

(Lelångenbanan mellan Bengtsfors och Uddevalla anlades 1895 och lades ned under 1960-talet). Välbevarad exteriör med putsad fasad i kvardröjande 1920-talsstil (Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister).

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas bevarade karaktär och utformning. De småspröjsade fönstren. Den bevarade kvarn- och såganläggningen.

Kulturhistorisk motivering

Kvarnbyggnaden besitter ett samhälls- och industrihistoriskt värde och utgör en viktig del av den sammanhållna miljö som växte fram i Skällsäter i samband med Lelångensbanans tillkomst. Detta sammantaget ger fastigheten ett mycket högt kulturhistorisk värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Det före detta stationshuset i Skällsäter.

Skällsäter 1:67

Beskrivning/historik

Under 1800-talets senare del och tiden kring sekelskiftet 1900 anlades ett flertal järnvägar runt om i landet. Lelångenbanan mellan Uddevalla och Bengtsfors invigdes 1895 och trafikerades fram till 1964. I anslutning till järnvägarna uppfördes typritade stationshus vilka var karaktäristiskt utformade för respektive bana. Lelångenbanans stationshus ritades av arkitekt Eugen Thorburn, Göteborg och kännetecknas framför allt av de kraftiga takutsprången.

Det före detta stationshuset i Skällsäter är enligt uppgift från tiden kring sekelskiftet 1900. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster utan spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. På det sydöstra takfallet återfinns en takkupa och på det nordvästra takfallet finns ett taklyft. Byggnadens takutsprång bärs upp av konsoler.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens bevarade äldre/ursprungliga form och karaktär. De kraftiga takutsprången.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden besitter ett samhälls- och kulturhistoriskt värde som exempel på stationshus/byggnader knutna till Lelångenbanan. Byggnaden besitter därmed sammantaget ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Skällsäter 1:72

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och magasin belägen intill landsvägen genom Skällsäter. Bostadshuset är enligt uppgift från 1860-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna och gavelsidofönster. På taket ligger kor-rugerad plåt. I anslutning till entrén finns en öppen veranda rikligt dekorerad med figursågade detaljer. På byggnadens västra gavel finns en mindre tillbyggnad. Det timrade magasinet är troligen från 1890-talet. På taket ligger skiffer.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets karaktär och utformning. Fönstrens utformning, material och placering samt byggnadens fasadmateriäl. Verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Skällsäter 4:36 och Järbo-Berg 1:26

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus och magasin belägen intill en mindre landsväg. En allé leder fram till bostadshuset som är en så kallad salsbyggnad och enligt uppgift är från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. Magasinet är placerat som en flygelbyggnad och är enligt uppgift från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Slättängen 2:1, Ängen

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och uthus beläget intill skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger enkupigt lertegel. På husets sydvästra långsida är en del av takfallet förlängt och sträcker sig över entrén. På fastigheten finns också en gård med bostadshus från 1948, ladugård från 1958, magasin från 1939, garage från 1974 samt en så kallad valvslagen jordkällare från 1910-talet.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial samt fönstermaterial- och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess välbevarade äldre/ursprungliga karaktär och utformning.

Tvetane 1:29

Beskrivning/historik

Gård med två bostadshus, ladugård och magasin belägen i öppet odlingslandskap. Det äldre bostadshuset är enligt uppgift från 1908. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs och på taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns ett framskjutet mittparti med glasveranda. Det senare bostadshuset är enligt uppgift från 1953. Ladugården är enligt uppgift från 1947. Byggnadens tak och fasad är klädda med korrugerad plåt. En del av ladugårdens nedre fasad är putsad. Magasinet är enligt uppgift från 1940-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och slät panel. På taket ligger tvåkupigt lertegel och korrugerad plåt.

Översikt över gården.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Det äldre bostadshusets fönsterutformning och fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården är ett gott exempel på en gård med två bostadshus från olika tider och för den typiska västsvenska gårdsstrukturen, där landsvägen ofta delar upp bostadshus och ladugård på var sin sida vägen. Gården besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Det äldre bostadshuset.

Vinnsäter 1:33

Beskrivning/historik

Gård med Dalslandsstuga, ladugård, magasin, redskapsbod, smedja och källare belägen i öppet och högt läge. Dalslandsstugan är från 1851. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. På taket ligger enkupigt lertegel. Huset har spröjsade tvålufts-fönster. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Ladugården är från 1800-talets andra hälft. Fasaden är klädd med stående lockpanel och på taket ligger vass. Magasinet är från 1850-talet och uppfört i två våningar. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Magasinets dörr är placerad på ena gaveln. Redskapsboden är från 1800-talets andra hälft. Fasaden är klädd med stående lockpanel och på taket ligger vass. Smedjan är från 1908. Fasad är klädd med omålad vankantad lockpanel. På taket ligger enkupigt lertegel. Jordkällaren är från 1922. Gården har ett speciellt kulturhistoriskt värde och är därmed skyddat som byggnadsminne enligt kulturmiljölagen.

Foto Marie Odenbring-Widmark, Västarvet.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Järbo kyrka, Runnsäter och Vinnsäter«
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister

Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister

Särskilt lagskydd

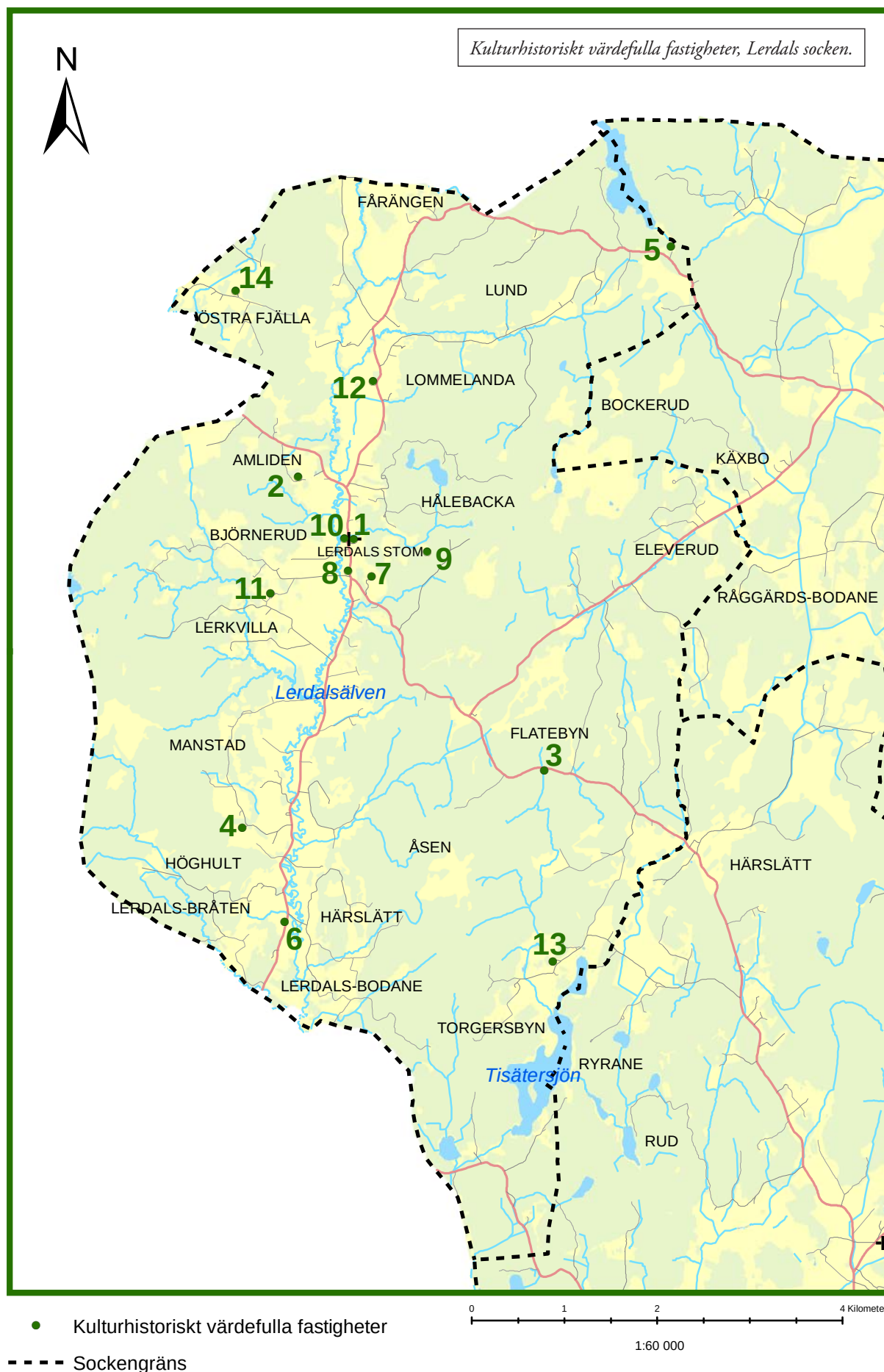
Fastigheten är ett byggnadsminne och skyddas därmed enligt 3 kap. Kulturmiljölagen.

Foto Ola Eriksson, Västarvet.

Lerdals socken

1. Lerdals Stom 1:2, *Lerdals kyrka*
2. Amliden 1:14
3. Härslätt 1:3
4. Höghult 1:35, 1:43, *Hålet*
5. Kåxbo 1:2, 'Mor Lenas stuga', *Kvarnemon*
6. Lerdals-Bråten 1:14
7. Lerdals Stom 1:4, *Lerdals Stom*
8. Lerdals Stom 1:10
9. Lerdals Stom 1:12, *Nytorp*
10. Lerdals Stom 1:14, *Lerdals före detta kyrkskola*
11. Lerkvillå 1:18
12. Lommelanda 1:12
13. Torgersbyn 1:6
14. Östra Fjålla 1:25, *Lindhög*

Lerdals stom 1:2, Lerdals kyrka

Beskrivning/historik

Kyrkan är centralt belägen i Lerdalsälvens dalgång, i ett karakteristiskt öppet odlingslandskap med gårdar i krönlägen längs sluttningarna. Kyrkplatsen är troligen medeltida och belägen nere i dalen, intill den landsväg som leder parallellt med den lilla älven. Vid kyrkan finns ett mindre sockencentrum med en före detta skolbyggnad med lärarbostäder. Något sydost om kyrkan finns gården Lerdals stom, ursprungligen kyrkojord och prästboställe. På den muromgärdade kyrkogården finns ett vitputsat bårhus och en enkel förrådsbyggnad.

Kyrkans vitputsade långhus och kor är uppfört av sten 1771–72 och det timrade och panelade västtornet 1775. Kyrkans yttre har genomgått få förändringar sedan uppförandet och har karakteristiska drag för sin tid i form av det breda långhuset med tresidigt avslutat kor och ett högt brant sadeltak (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister).

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Till kyrkoanläggningen hör kyrkan med omgivande kyrkogård samt ett bårhus och en redskapsbod. Bårhuset på kyrkogårdens sydöstra del, är uppfört 1953 med fasader av vit spritputs efter ritningar av arkitekt Axel Forssén, Göteborg. Redskapsboden, troligen uppförd i mitten av 1900-talet, är belägen något nordost om kyrkans kor och är klädd med vit locklistpanel. Båda byggnaderna har sadeltak täckta av enkupigt lertegel. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister).

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Särskilt lagskydd

Kyrkoanläggningen är ett kyrkligt kulturminne och skyddas därmed enligt 4 kap. Kulturmiljölagen.

Amliden 1:14

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet omgiven av skogsmark. Bostadshuset är enligt uppgift från 1927 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har korspost-, gavelsido- och mezzaninfönster. Det finns en frontespis på det södra takfallet och i anslutning till entrén finns en glasveranda med småspröjsade fönster. På den östra kortsidan finns en så kallad snedtäcka med entré. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Husets bevarade ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens material, placering och utformning. Verandans formspråk.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Härslätt 1:3

Beskrivning/historik

Den före detta skolbyggnaden är belägen intill landsvägen och omgiven av skogsmark. Huset är troligen från 1910 men flyttades enligt uppgift till platsen 1930 och användes då som skola. Huset är uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna. På taket ligger korrugerad plåt. I anslutning till entrén finns en mindre farstu med plåtklätt tak. Tidigare ingick även ett uthus troligen från 1920 i miljön.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens bevarade utformning och karaktär. Fönstrens utformning och material. Byggnadens fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har ett samhällshistoriskt värde genom dess tidigare användning som skola och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Höghult 1:35, 1:43, *Hålet*

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård och magasin omgiven av skogs- och odlingsmark. Bostadshuset är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och mezzaninfönster samt gavelsidofönster med figursågade omfattningar. Verandan har figursågade detaljer och fönster med krysspröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Skorstenen är putsad. På fastigheten finns också en ladugård och ett magasin troligen från 1920-talet. Ladugården har stående slätpanel och på taket ligger betongpannor. Magasinet har stående slät panel och på taket ligger eternitplattor.

Bostadshus.

Särskilda värden att bevara

Gårdens bevarade karaktär. Bostadshusets fasadmateriäl samt fönstrens placering, material och utformning. Byggnadens takmaterial. Verandans utformning.

Kulturrehistorisk motivering

Gården har mycket av sin äldre karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Käxbo 1:2, *Mor Lenas stuga*

Beskrivning/historik

Huset är en timrad så kallad ryggåsstuga och enligt uppgift från 1800-talets första hälft. Huset var också troligen en så kallad backstuga vilket bland annat karaktäriseras av att stugorna beboddes av de som inte ägde någon egen mark och stugornas placering på gårdarnas utmarker, där marken var sämre lämpad för odling. Huset har sitt namn efter »Mor Lena«, Helena Tomasdotter (f. 1850 d. 1945). Mor Lena försörjde sig som hushållerska samt genom brödbakning och bärplockning. Huset flyttades till den nuvarande platsen cirka 1902 och är uppfört på låg naturstensgrund. Fasaden är klädd med omålad stående så kallad vankantad panel, en del av den östra långsidan saknar panel. På taket ligger korrugerad plåt.

Foto Lars Bergström, Västervet.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens byggnadsdetaljer och dess exteriör och interiör som helhet.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden är ett tydligt och välbevarat exempel på de levnadsförhållandena som rådde för delar av den obebyggda landsbygdens befolkning under 1800-talet och det tidiga 1900-talet. Byggnaden besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Lerdals-Bråten 1:14

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, vagnbod och ladugård belägen intill landsvägen och i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift uppfört på 1930-talet på putsad grund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och trelufts-fönster med spröjs, mezzanin- och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Över glasverandan finns en så kallad frontespis. Vagnboden är enligt uppgift uppförd på 1930-talet och har stående locklistpanel. På taket ligger betongpannor. På fastigheten finns också en ladugård med plåtklädd fasad och plåttak.

Bostadshus..

Särskilda värden att bevara

Gårdsstrukturen. Bostadshusets ursprungliga form och karaktär. Fönstrens placering, material och utformning. Verandans utformning. Vagnbodens ursprungliga form och karaktär.

Kulturhistorisk motivering

Fastigheten har en välbevarad gårdsstruktur. Bostadshuset och vagnboden har sin karaktär och utformning bevarad. Gården besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

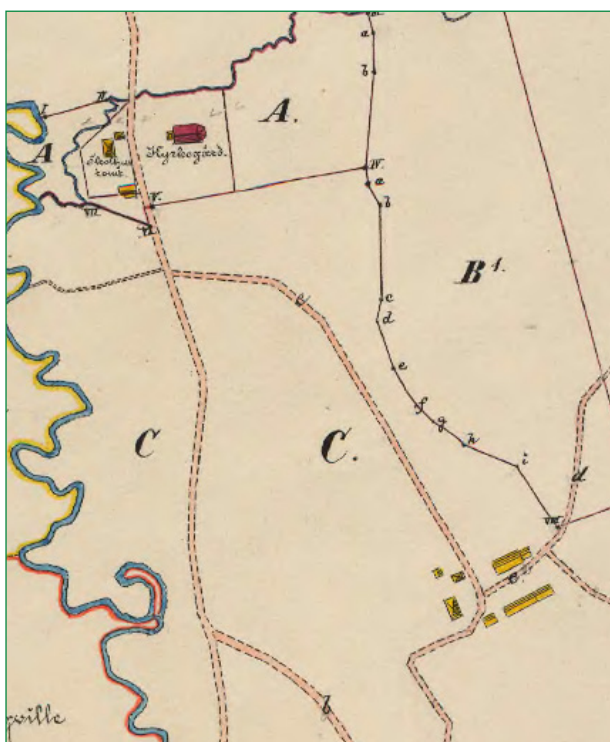
Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Översikt över gården.

Bostadshus I och II.

Lerdals kyrka uppe till vänster och gården (Lerdals Stom 1:4) nere till höger på kartbilden. Bild från Lantmäteriet, Historiska kartor, 1912.

Lerdals Stom 1:4, Lerdals Stom

Beskrivning/historik

Gård och före detta prästboställe beläget i öppet odlingslandskap och cirka 450 meter från Lerdals kyrka. Gårdsmiljön karaktäriseras av bostadshuset med de flankerande flygelbyggnaderna i form av ett mindre bostadshus och ett magasin samt de följande ekonomibyggnaderna. Bostadshus I är enligt uppgift från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-, trelufts- och mezzaninfönster. På taket ligger korrugerad plåt. I anslutning till entrén finns en sluten farstu/glasveranda. På husets södra gavel finns en tillbyggd entré. Bostadshus II är enligt uppgift från 1770-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Magasinet är enligt uppgift från 1770-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och korrugerad plåt. Det finns överslufs-fönster över byggnadens två entréer och tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Den timrade källaren med vällingklocka är enligt uppgift från 1770. På taket ligger korrugerad plåt. På fastigheten finns också två ekonomibyggnader i form av en ladugård och ett vagnslider enligt uppgift från 1920-talet, med till största delen plåtklädda fasader. Omkring 500 meter nordost om gården finns ett före detta torp.

Särskilda värden att bevara

Den välbevarade gårdsmiljön och dess struktur. Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas bevarade fasadmaterial, fönsterplacering och utformning samt bevarade takmaterial,

Kulturhistorisk motivering

Den välbevarade gården/gårdsmiljön har ett samhällshistoriskt värde genom dess tidigare användning som prästboställe. Bostadshus II:s, magasinets och källarens höga ålder. Byggnadernas karaktär, utformning och struktur är välbevarad. Sammantaget besitter gården därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Lerdals Stom 1:10

Beskrivning/historik

Kvarn belägen i Lerdalsälvens dalgång. Kvarnen, vilket enligt uppgift troligen är en el-kvarn, ligger i en vägkorsning omkring 100 meter från älven. Kvarnen är en två våningar hög byggnad på en låg grund vars fasader är beklädda med locklistpanel. Sadeltaket är belagt med tvåkupigt lertegel. En tillbyggnad med pulpettak belagt med bitar av plåt återfinns på den norra gaveln. Tillbyggnaden är en våning hög försett med en port och fönster. Fönstren är av olika typer. Bland annat tvålufts med en ruta i var båge, tvålufts med tre rutor i var båge och fönster med spröjs i lodrät riktning. Dörren är placerad under ett skärmtak belagt med enkupigt lertegel. I hembygdsboken »Lerdal vår hembygd« står det att läsa under rubriken Lerdals Stom 1:10: »Stommen 1:10 avstyckades från 1:9 och där uppfördes kvarn och såg av Gunnar Trogen, Hedekas. Byggnaderna blev färdiga våren 1944.« (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister)

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggandens fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens ursprungliga utformning och karaktär är välbevarad. Kvarnen är enligt uppgift en av Dalslands fyra bevarade ej vattendrivna kvarnar. Den har därmed ett högt teknikhistoriskt- och samhällshistoriskt värde. Sammantaget besitter kvarnen ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Bostadshus.

Lerdals Stom 1:12, Nytorp

Beskrivning/historik

Före detta torp med bostadshus och ladugård troligen från 1870-talet. Torpet är beläget intill skogskanten och i anslutning till odlingsmark. Bostadshusets fasad är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-fönster med spröjs och liggandenockfönster. På taket ligger betongpannor. Ladugården är troligen samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med omålad stående slätpanel. På taket ligger betongpannor. På gården finns också en jordkällare med härbre.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas form och karaktär. Byggnadens fasadmaterial och fönsterutformning samt bostadshusets och ladugårdens takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården är välbevarad och är ett gott exempel på ett dagsverkstorp vid 1800-talets slut. Gården besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Ladugård och jordkällare med härbre.

Lerdals Stom 1:14,

Lerdals före detta kyrkskola

Beskrivning/historik

Före detta kyrkskola belägen i nära anslutning till Lerdals kyrka. Byggnaden ägs och förvaltas av Lerdals Byalag. Byggnaden är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Huset har spröjsade fönster i olika modeller samt runda gavelsidofönster. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en öppen farstukvist med ramp. Ut-huset är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger korrugerad plåt. På byggnadens södra gavel finns en så kallad snedtäcka.

Lerdals före detta kyrkskola.

Särskilda värden att bevara

Miljön och byggnadernas karaktär och utformning. Fönstrens placering och utformning samt samt den före detta kyrkskolans fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Miljön och byggnaderna är välbevarade och som före detta skola i ett sockencentrum har byggnaderna ett samhällshistoriskt värde. Byggnadens värde förstärks också av att den fortfarande används som offentlig byggnad. Sammantaget besitter därmed byggnaden ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Skollhusets tomt och Lerdals kyrka, Lantmäteriet, Historiska kartor.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Skollhus till vänster i bild. DigitaltMuseum, Västervets bildarkiv.

Lerkvilla 1:18

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård och jordkällare belägen på en höjd i relativt öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1900-talets början. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och profilerade överstycken samt mezzanin- och gavelsidofönster. På taket ligger rött betongpannor. I anslutning till entrén finns en glasveranda. På gården finns också en ladugård enligt uppgift från 1916 samt en jordkällare.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets karaktär och utformning. Fönstrens placering, material och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Lommelanda 1:12

Beskrivning/historik

Gård med två bostadshus och ekonomibyggnader belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshus I är enligt uppgift från 1951 och har en putsad grund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster utan spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Över glasverandan finns en balkong och taklyft. I anslutning till entrén på husets norra gavel finns en sluten farstukvist med sadeltak. Bostadshus II är enligt uppgift från 1934. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och ett senare tillkommet mindre fönster till höger om entrén. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist. Ladugården är enligt uppgift från 1943. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Det före detta svinhuset är troligen från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående slätpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Ladan är troligen från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående lockpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Vedboden/magasinet är troligen

Bostadshus I och II.

Lada längst bort i bild.

gen från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns två jordkällare troligen från 1900-talets början samt ett garage troligen från 1930-talet.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusens fasad- och takmaterial samt de äldre fönstrens utformning, material och placering. Byggnadernas äldre takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Lerdalsälvens dalgång«.

Torgersbyn 1:6

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga, ladugård och förråd omgiven av skogs- och odlingsmark. En äldre vägsträckning korsar fastigheten. Bostadshuset är enligt uppgift från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspost-, mezzanin- och gavelsidofönster med figursågade omfattningar. I anslutning till entrén finns en veranda med figursågade detaljer och fönster med spröjs. På byggnadens sydöstra gavel finns en tillbyggnad. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Lillstugan är enligt uppgift från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående vankantad lockpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger glaserat

lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen farstuvist. Ladugården är enligt uppgift från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. Fönstren är spröjsade och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På gården finns också en mindre förrådsbyggnad troligen uppförd på 1930-talet.

Särskilda värden att bevara

Den befintliga gårdsmiljön och den äldre vägsträckningen som korsar fastigheten. Byggnadernas karaktärer. De bevarade fönstren- och fönsteromfattningarnas utformning. Ladugårdens fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården har ett särskilt kulturhistoriskt värde vilket motiveras av den äldre vägsträckningen, bostadshusets och lillstugans bevarade karaktär och den mycket välbevarade ladugården.

Östra Fjälla 1:25, Lindhög

Beskrivning/historik

Gården är till största delen omgiven av öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1910 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med spröjs, mezzanin- och gavelsidofönster och trekantiganockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda. På fastigheten finns också en senare tillkommen lillstuga och jordkällare.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens bevarade karaktär och utformning. Glasverandans utformning. Fönstrens utformning och placering. Byggnadens takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

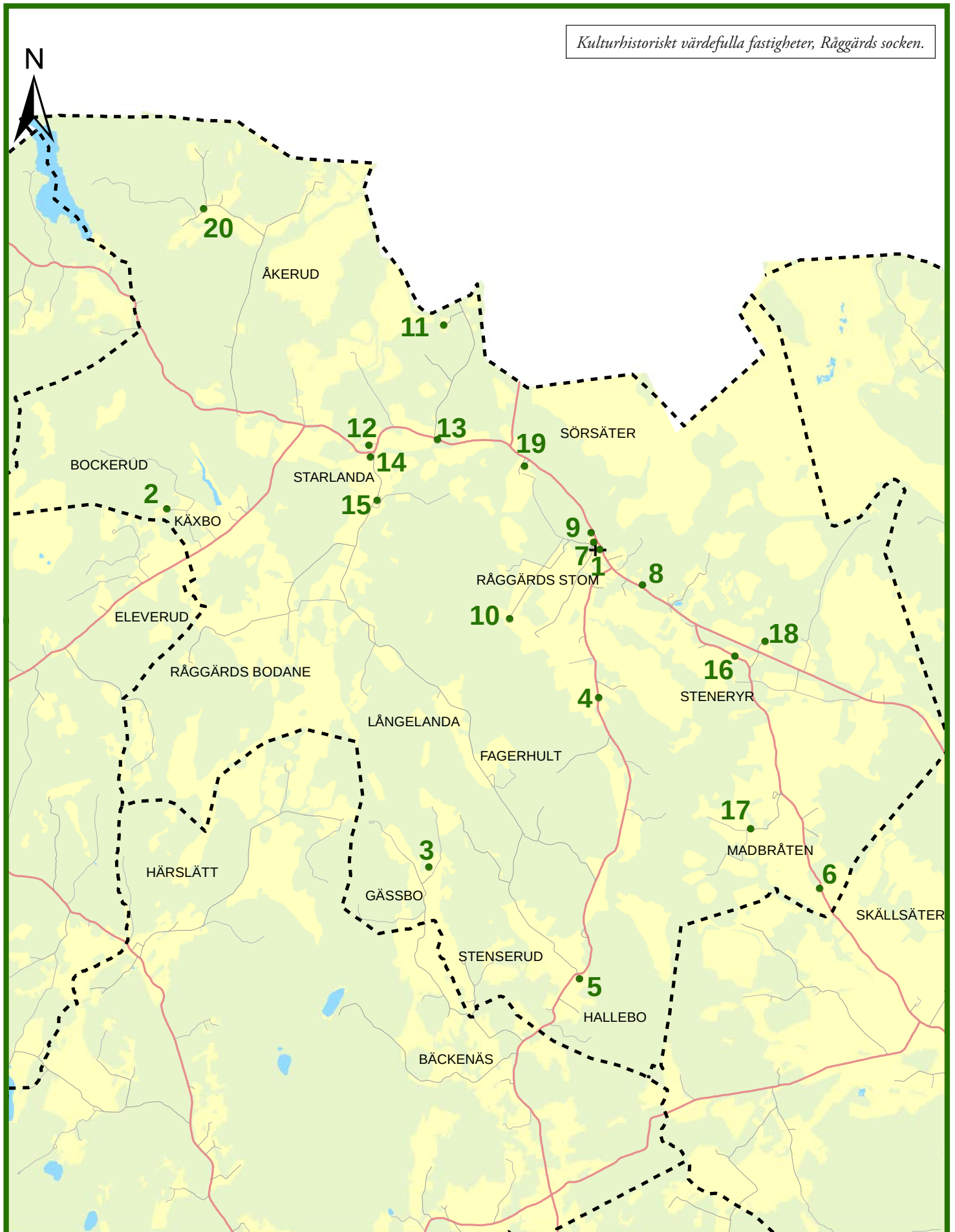
Bostadshuset har ett särskilt kulturhistoriskt värde vilket motiveras av att byggnadens ursprungliga form och karaktär är bevarad.

Råggärds socken

Äldre väg på moränås i Råggärd socken.

● Kultuhistoriskt värdefulla fastigheter

--- Sockengräns

0 1 2 4 Kilometer

1:46 000

1. Råggärds Stom 4:1, <i>Råggärds kyrka</i>	11. Starlanda 1:12
2. Bockerud 1:12	12. Starlanda 1:13
3. Bäckens 3:28	13. Starlanda 1:13
4. Fagerhult 1:25, <i>Sörgården</i>	14. Starlanda 1:17
5. Hallebo 1:9	15. Starlanda 1:7
6. Madbråten 1:16, Rönningen	16. Steneryr 1:18, <i>Stommen</i>
7. Råggärds Stom 1:13, <i>före detta Råggärds skola</i>	17. Steneryr 1:22
8. Råggärds Stom 1:31	18. Steneryr 2:7, <i>Stelebacke</i>
9. Råggärds Stom 1:34	19. Sörsäter 1:3
10. Råggärds Stom 2:1	20. Åkerud 1:24, <i>Kullen</i>

Råggärds Stom 4:1, Råggärds kyrka

Beskrivning/historik

Till kyrkoanläggningen hör kyrkan med omgivande kyrkogård samt ett bårhus från 1968.

Kyrkan av trä består av ett långhus med tresidigt avslutat kor i sydost samt torn med vapenhus i nordväst. På korets norra sida finns en utbyggd sakristia och på dess södra sida ett mindre vindfång. Förutom det senare är kyrkan i sin helhet, enligt uppgift, uppförd 1734–1736. Vapenhuset i söder kan eventuellt vara från 1800-talets senare del.

Kyrkans exteriör karaktäriseras av den i förhållande till tornet kraftiga långhuskroppen med dess höga branta tak. Den timrade stommen är klädd med vit locklistpanel och försedd med knutlådor. Kyrkans sadeltak, förutom tornets spåntäckta huv, är täckta av enkupigt lertegel. Över koret är taket valmat. Tornhuven kröns av en liten kopparklädd spira och en vindflöjel med initialerna I H S (Jesu monogram) och året 1688.

På långsidorna och till koret finns stora segmentbågeformade och smårutsindelade fönster. Det finns också små segmentbågeformade fönster i långhusets västra del, samt kvadratiske fönster i tornet och sakristian. Kyrkporten till vapenhuset liksom dörrarna till sakristian och lilla vapenhuset i söder är klädda med liggande fasspontpanel. Innanför pardörren, med överljusfönster, till vapenhuset finns en äldre kyrkport, troligen ursprunglig från kyrkans tillkomst. Porten är klädd med snedställd profilerad panel och har ett äldre lås samt en järnring på utsidan. (Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister)

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Särskilt lagskydd

Kyrkoanläggningen är ett kyrkligt kulturminne och skyddas därmed enligt 4 kap. Kulturmiljölagen.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Råggärds sockencentrum«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Råggärd (P12)«.

Bockerud 1:12

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga, magasin och jordkällare omgiven av skogsmark och i nära anslutning till relativt öppet odlingslandskap. Bostadshuset är ett så kallat västsvenskt dubbelhus, troligen från 1880-talet. Byggnaden är uppförd på naturstensgrund, huset är knuttimrat och fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs samt lunettformade mezzanin- och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén och en snedtäcka på husets östra gavel. Lillstugan är enligt uppgift från 1920-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster utan spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns ett framskjutet mittparti med glasveranda i anslutning till entrén. Magasinet är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Lillstuga. Foto Ann Borgström.

Bostadshus. Foto Ann Borgström.

Särskilda värden att bevar

Gårdsmiljön. Byggnadernas äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial och fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Bäckenäs 3:28

Beskrivning/historik

Gård med Dalslandsstuga, lillstuga, ladugård, magasin, vedbod, garage och svinhus belägen i öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är troligen från 1860-talet och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och kvadratiska nockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstuvist. Lillstugan är enligt uppgift från 1920-talet och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. På gaveln finns gavelsidofönster. På taket ligger takpanneplåt. I anslutning till entrén finns en sluten farstuvist. Ladugården är enligt uppgift från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. Byggnaden

Översikt över gården

Dalslandsstugan

har fönster i olika storlekar med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Magasinet är enligt uppgift från 1875 och uppfört på höga stenar. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och slät panel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs. Byggnaden har en dörr på den västra gaveln och en dörr med överljusfönster på den norra långsidan. På taket ligger enkupigt lertegel. På byggnadens östra gavel finns en tillbyggd så kallad snedtäcka.

Vedboden är enligt uppgift från 1960-talet. Fasaden är klädd med stående slätpanel. Byggnaden harnock-fönster i form av tvålufts-fönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Garaget är enligt uppgift från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående slätpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Svinhuset är enligt uppgift från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående slätpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också ett uthus troligen från 1900-talets början samt en jordkällare troligen från 1940-talet.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och dess tydliga funktionsdifferentierade byggelse. Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadernas fasadbeklädnad. Bostadshusets och lillstugans fönsterutformning. Byggnadernas äldre/ursprungliga takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Fastigheten har en mycket välbevarad och tydlig gårdsmiljö och besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Dalgången vid Gässbo«.

Fagerhult 1:25, Sörgården

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och magasin belägen i öppet odlingslandskap intill landsvägen. Bostadshuset är en tvåvånings parstuga och är enligt uppgift från 1797. Huset har en putsad grund och fasaden är klädd med locklistpanel. Huset har spröjsade tvålufts-fönster. På taket ligger betongpannor. Magasinet är troligen från 1830-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. Det finns en trälucka vid gavelnocken. På byggnadens östra långsida finns två dörrar klädda med liggande panel och med överljusfönster. Dörrarnas dekorerade överstycken

bärs upp av figursågade konsoler. På fastigheten finns också en senare tillkommen ekonomibyggnad.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets form, karaktär och fönsterutformning. Magasinets ursprungliga form och karaktär. Magasinets fasadmaterial samt dörr- och dörrromfattningarnas utformning. Överljusfönstren och byggnadens takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Fastigheten är en god representant för en gård med bostadshus i form av en parstuga i två våningar. Gården besitter ett särskilt kulturhistoriskt värde. Detta sammantaget med parstugans höga ålder och magasinets dekorativa snickeridetaljer motiverar gårdens särskilda kulturhistoriska värde.

Hallebo 1:9

Beskrivning/historik

Gård med Dalslandsstuga, ladugård, magasin och garage belägen högt och med fritt läge. Dalslandsstugan är enligt uppgift från 1830-talet och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvålufts-fönster med och utan spröjs och kvadratiske nockfönster. På taket ligger betongpannor. Ladugården är enligt uppgift från 1955. Fasaden är klädd med slät panel. En del av byggnadens nedre fasad är putsad. Byggnaden har trelufts-fönster utan spröjs och på taket ligger eternitskivor. På fastigheten finns också ett magasin troligen från 1900-talets början samt ett garage som enligt uppgift är från 1940-talet.

Särskild värden att bevara

Gårdsmiljön. Bostadshusets volym, karaktär och utformning. Fasadmaterial. Ladugårdens karaktär och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön är välbevarad. På gården återfinns en av kommunens äldre Dalslandsstugor som är byggnadshistoriskt intressant då den representerar en ovanligt bred typ av Dalslandsstugan. Sammantaget besitter byggnaden ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Madbråten 1:16

Beskrivning/historik

Gård med Dalslandsstuga, ladugård och vedbod belägen intill skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är troligen från 1830-talet och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med och utan spröjs. I anslutning till entrén finns en sluten farstuvist. På taket ligger korrugerad plåt. Ladugården är enligt uppgift från 1938. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och slätpanel. En del av byggnadens nedre fasad är klädd med rött tegel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Vedboden är enligt uppgift från 1938. Fasaden är klädd med locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Ladugårdens takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården har ett mycket framträdande läge i landskapet. Bostadshuset är en Dalslandsstuga med hög ålder. Gården och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad. Gården är också en god representant för den västsvenska gårdsstrukturen där bostadshus och ladugård ofta är belägna på var sin sida vägen. Sammantaget besitter därmed fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Råggärds Stom 1:13, före detta Råggärds skola

Beskrivning/historik

Före detta folkskola, numera hembygdsgård belägen intill Råggärds kyrka. Byggnaden är enligt uppgift från 1877 och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har en-, två- och treluftsfönster, med och utan spröjs. På byggnadens baksida bildar fyra tattsittande tvåluftsfönster ett större fönsterparti. På taket ligger betongpannor och tvåkupigt lertegel. Byggnadens södra gavelfasad är tilläggisolerad. På fastigheten finns också en vedbod/avtråde troligen från 1900-talets början. Byggnaden används idag som förråd.

Före detta folkskolan i Råggärd och de före detta lärarbostäderna till höger i bild.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl. De äldre fönstrens utformning, placering och materiäl. De två befintliga entréernas utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har en mycket välbevarade karaktär och har i egenskap av före detta skolbyggnad ett stort miljö- och samhällshistoriskt värde. Byggnaden är dessutom belägen nära de före detta lärarbostäderna på fastigheten Råggärds stom 1:34. Sammantaget besitter byggnaden ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Råggärds sockencentrum«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Råggärd (P12)«.

Råggärds Stom 1:31

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt belägen intill landsvägen som passerar Råggärds kyrka. Bostadshuset är enligt uppgift från 1947 och har en putsad grund med källare. Byggnadens fasad är klädd med stående locklistpanel. Huset har två- och trelufts-fönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. Det finns en tillbyggd veranda på byggnadens östra sida. På fastigheten finns också en vedbod enligt uppgift samtida med bostadshuset.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens tidstypiska 1940-talskaraktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl samt fönstrens utformning och materiäl.

Kulturhistorisk motivering

Huset har sin ursprungliga form och karaktär bevarad och är därmed en god representant för 1940-talets arkitektur. Huset besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde

Råggärds Stom 1:34,

före detta lärarbostäder

Beskrivning/historik

Före detta lärarbostäder, nu bostadshus belägen intill före detta Råggärds folkskola och nära Råggärds kyrka. Huset är troligen från 1950-talet och har putsad grund

Före detta lärarbostad.

med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har en- till treluftsfönster utan spröjs och på taket ligger betongpannor. Det finns taklyft på byggnadens båda takfall och balkonger på byggnadens gavlar. I anslutning till entrén finns en öppen veranda.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Fönstrens utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden är belägen nära den före detta folkskolan på fastigheten Råggärds stom 1:13 och innehar ett särskilt kulturhistoriskt värde som exempel på de lärarbostäder som byggdes i nära anslutning till skolorna på landsbygden.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Råggärds sockencentrum«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Råggärd (P12)«.

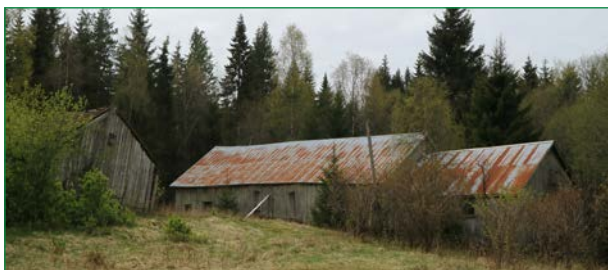
Råggärds Stom 2:1

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård, snickarbod och magasin belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1925 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är idag klädd med eternit. Huset har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna samt mezzaninfönster och gavelsidofönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en småspröjsad glasveranda i anslutning till entrén. På byggnadens södra gavel finns en tillbyggd entré. Snickarboden är enligt uppgift från 1923. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt. Ladugården och magasinet är troligen från 1940- talet. Byggnadernas fasader är klädda med stående locklistpanel och slätpanel. På taken ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön samt bostadshusets karaktär och utformning. Byggnadens takmaterial. Fönstrens material, utformning och placering.

Ekonomibyggnader på fastigheten.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i landskapet. Bostadshuset är ett så kallat västsvenskt dubbelhus och är ett tydligt exempel på den period då eternitplattor monterades på befintlig fasad. Gården besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Starlanda 1:7, Kråkhult

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, brygghus, ladugård och vedbod belägen drygt en kilometer från Starlanda by och huvudsakligen omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda med småspröjsade fönster. Brygghuset är troligen från 1900-talets början och fasaden är klädd med träpanel. På taket ligger korrugerad plåt. Ladugården är troligen från 1900-talets början och fasaden är klädd med stående slät panel. På taket ligger korrugerad plåt. Vedboden är troligen från 1900-talets början. Fasad är klädd med stående slät panel. Under vedbodens tvåkupiga lertegel ligger delar av ett halmtak.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön samt bostadshusets karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterialet. Fönstrens placering och utformning. Takmaterialet och verandans karaktär.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet vilket motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Starlanda 1:12

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, brygghus och ladugård belägen i öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1880-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger skiffer. Huset har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna samt gavelsidofönster och mezzaninfönster. Fönsteromfattningarna samt över- och understyckena är profilerade. I anslutning till entrén finns en glasveranda.

Det finns en tillbyggnad med entré på byggnadens södra gavel. Bryggghuset är troligen samtida med bostadshuset. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel. Huset har spröjsade tvålufts-fönster samt ett överljusfönster över en av byggnadens dörrar. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På byggnadens norra långsida finns en entré/farstu och över den finns en så kallad vällingklocka. Ladugården är troligen från 1950-talet. Byggnadens fasad är klädd med stående slätpanel och tegel. På taket ligger korrugerad plåt. På fastigheten finns också ett garage från samma tid.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateriäl. Verandans utformning. Bostadshusets och bryggghusets fönsterutformning och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Starlanda 1:13

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, bryggghus, lillstuga och ekonomibyggnader belägen i Starlanda. Bostadshuset är enligt uppgift från 1905 och uppfört på naturstensgrund. Fasaderna är klädda med stående profilerad locklist. Huset har korspostfönster utan spröjs och mezzaninfönster. På taket ligger enkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en glasveranda med småspröjsade fönster. Det finns en rundel framför bostadshuset och en tillbyggnad med entré på husets östra gavel. Bryggghuset är enligt uppgift från 1938 och har en putsad grund. Fasaderna är klädda med rött tegel. Det finns ett torn på byggnadens norra gavel. Gavelröstena är klädda med slät träpanel. Byggnaden har spröjsade en- och tvålufts-fönster. På taket ligger korrugerad plåt. På fastigheten finns också en lillstuga med vällingklocka, ladugård, jordkällare och garage.

Bostadshus, ladugård och lillstuga.

Bryggghus

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Bostadshusets och brygghusets äldre karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateri-
al. Fönstrens material, utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gården är en viktig del i den sammanhängande miljö som byggnaderna i Starlanda skapar. Gårdens brygg-
hus hade enligt uppgift tidigare stor betydelse som »byge-
mensam tvättstuga.» Gården besitter därmed ett sär-
skilt kulturhistoriskt värde.

Starlanda 1:13, före detta bygdegård

Beskrivning/historik

Drygt en halv kilometer öster om Starlanda finns en
före detta bygdegård. Byggnaden är belägen intill lands-
vägen i öppet odlingslandskap. Bygdegården är enligt
uppgift från 1935. Fasaden är klädd med stående lock-
listpanel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Över entrén
finns ett entrétak med korrugerad plåt. Entrétaket vilar
på trästolpar. Vedbod/avträdet är enligt uppgift sam-
tida med bygdegården. Fasaden är klädd med stående
slät panel. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Bygdegårdens karaktär och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Den före detta bygdegården har ett samhällshistoriskt
värde bland annat med anledning av att byggnaden har
utgjort en samlingspunkt i trakten. Byggnaden har där-
med ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Starlanda 1:17

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och magasin belägen
intill landsvägen i Starlanda. Bostadshuset är enligt upp-
gift från 1895. Fasaden är klädd med stående profile-
rad locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med
spröjs i de nedre lufterna samt gavelsido- och mezza-
ninfönster. På taket ligger betongpannor. I anslutning
till entrén finns ett framskjutet mittparti med glasve-
randa. På entrétaket ligger takpapp. Magasinet är enligt
uppgift samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd
med stående locklistpanel. Magasinet dubbel dörr är

placerad på byggnadens norra gavel. Över dubbeldörren finns ett tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Gårdens tidigare ekonomibyggnader är nu belägna på en annan fastighet men ligger i nära anslutning till bostadsfastigheten.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriell och fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Husen har sina karaktärer och utformningar bevarade och är en viktig del i den sammanhängande kulturmiljö som byggnaderna i Starlanda skapar. Fastigheten besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Steneryr 1:18, Stommen

Beskrivning/historik:

Före detta soldattorp med ladugård och jordkällare beläget intill en mindre grusväg och i anslutning till relativt öppet odlingslandskap. Det före detta soldattorpet är enligt uppgift från 1800-talets början. Fasaderna är klädda med stående locklistpanel och masonit. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en tillbyggd sluten farstu. Ladugården är enligt uppgift från 1920-talet. Byggnaden har fönster utan spröjs och fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel och locklistpanel. Byggnadens östra sida är klädd med korrugerad plåt och på taket ligger eternitplattor. På fastigheten finns dessutom två senare uppförda ekonomibyggnader

Särskilda värden att bevara

Det före detta soldattorpets karaktär. Byggnadernas äldre fasad- och takmaterial. De äldre fönstrens material och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Det före detta soldattorpets särskilt kulturhistoriska värde motiveras av byggnadernas bevarade karaktär och utformning samt byggnadens höga ålder.

Vägen upp till gården.

Steneryr 1:22

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård, lada och vagnbod omgiven av öppet odlingslandskap. Bostadshuset är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Ladugården är troligen från 1800-talets första hälft. Fasaden är klädd med stående slät panel och locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt. Ladan är troligen från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger eternitplattor. Vagnboden är troligen samtida med ladan. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och bostadshusets karaktär och utformning. Fönstrens utformning, placering och material. Verandans utformning.

Bostadshuset.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Steneryr 2:7, Stelebacke

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga, snickarbod och smedja belägen intill landsvägen. Bostadshuset är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Lillstugan är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Snickarboden är troligen från tidigt 1900-tal. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts- och gavelsidofönster med spröjs. På taket ligger enkupigt lertegel. Det finns en källaringång på byggnadens södra gavel. Smedjan är troligen från 1870-talet. Fasaden är klädd med stående vankantad lockpanel. Fönstren är spröjsade i olika storlekar. På taket ligger enkupigt lertegel

Särskilda värden att bevara

Smedjan och den kvarvarande gårdsstrukturen.

Kulturhistorisk motivering

Smedjan utgör en del av den äldre gårdsstrukturen. Smedjan utgör dessutom enligt uppgift en av kommunens få mera välbevarade smedjor och besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Råggårds sockencentrum«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Råggård (P12)«.

Sörsäter 1:3

Beskrivning

Före detta prästgård (komministerboställe) med bostadshus och uthus belägen intill landsvägen och i närheten av Råggårds kyrka och Råggårds sockencentrum. Bostadshuset i form av en så kallad salsbyggnad, är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och trelufts- och gavelsidofönster med spröjs, mezzanin- och gavelsidofönster. På taket ligger takpanneplåt. I anslutning till entrén finns en glasveranda med spröjsade fönster. På byggnadens sydvästra långsida finns ett taklyft. Det finns en tillbyggd så kallad snedtäcka med entré på byggnadens nordvästra gavel. Uthuset/avträdet är troligen från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnadens fönster är spröjsade och på byggnadens tak ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets karaktär och utformning. Fönstrens placering, utformning och material. Uthusets karaktär och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadernas karaktär och utformning är välbevarad. Bostadshuset har ett samhällshistoriskt värde då fastigheten har en historia som före detta prästgård. Sammantaget besitter gården därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Åkerud 1:24

Beskrivning

Gård med bostadshus och ladugård belägen intill skogs-kanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1936 och har en putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har två- och treluftsfönster med spröjs och rektangulära gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entré finns en glasveranda med spröjsade fönster. Ladugården är enligt uppgift från 1930-talet. Fasaden är klädd med slät panel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets takmaterial och verandans karaktär samt fönstrens placering och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gården har en välbevarad gårdsstruktur och är en god representant för den västsvenska gårdsstrukturen där bostadshus och ladugård ofta är belägna på var sin sida vägen. Sammantaget besitter gården ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Brygghus i Starlanda.

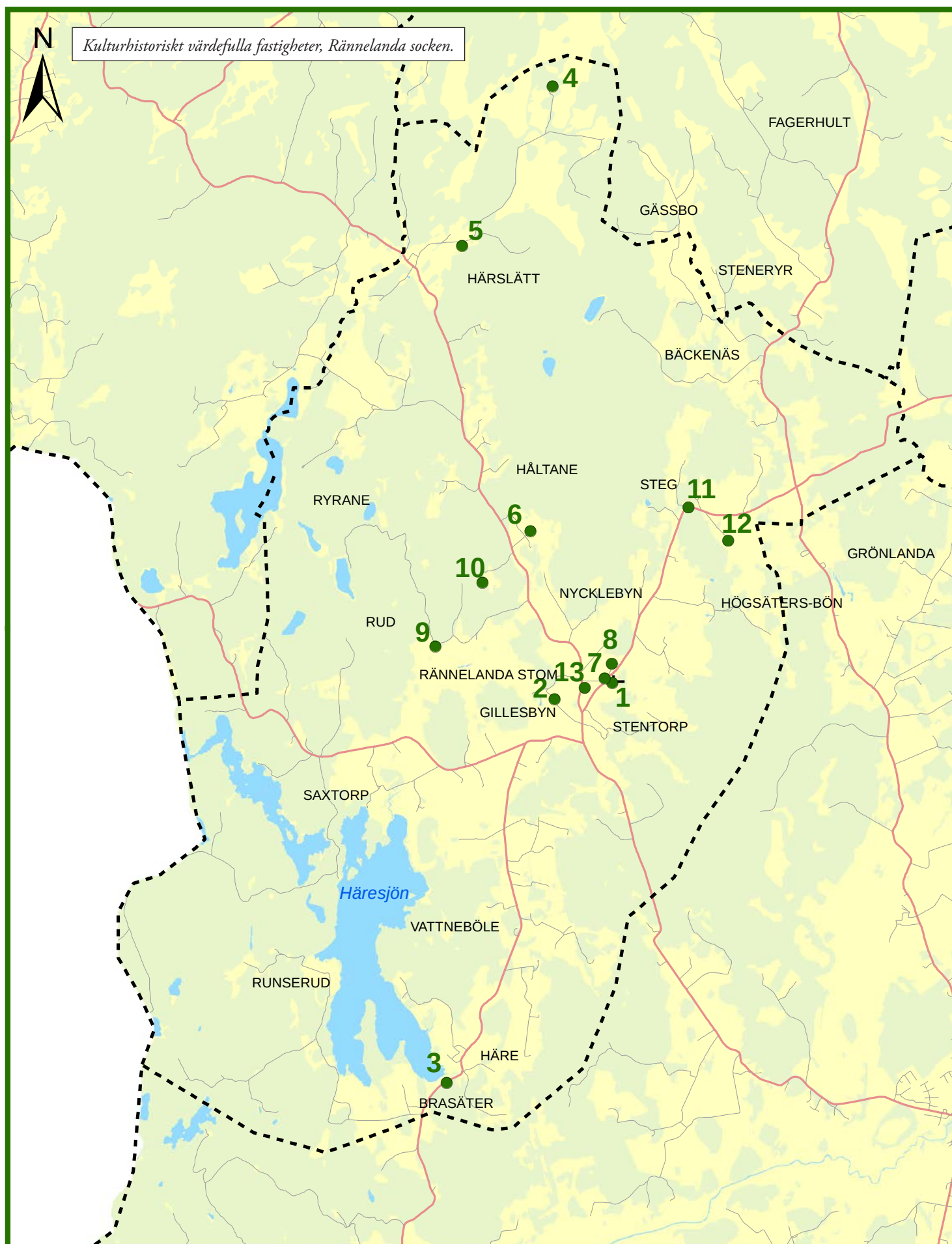

Gravfält i Råggårds socken.

Rännelanda socken

● Kulturarhistoriskt värdefulla fastigheter

--- Sockengräns

0 1 2 4 Kilometer

1:50 000

1. Rännelanda kyrka 1:1, *Rännelanda kyrka*
2. Gillesbyn 1:7, *Gillesbyn*
3. Häre 1:5, *Alsbo*
4. Härslätt 1:6, *Ön*
5. Härslätt 1:16
6. Håltane 1:14
7. Nycklebyn 1:13, *före detta Rännelanda skola*
8. Nycklebyn 1:18
9. Rud 1:7
10. Rud 1:16, 1:18, *Sandbacken*
11. Steg 1:11, *före detta Stegs skola*
12. Steg 1:13
13. Stentorp 1:26

Rännelanda kyrka 1:1, *Rännelanda kyrka* *Beskrivning/historik*

Kyrkobyggnaden är väl synlig genom dess framträdande placering i landskapet. I anslutning till kyrkobyggnaden finns en klockstapel från 1794, ett bårhus från 1947 samt ett förråd.

Kyrkan är av sten med ett tresidigt avslutat kor i öster och torn i väster. På korets södra sida finns en utbyggd sakristia. Långhuset och koret uppfördes 1773 men kyrkan kom inte att fullföljas efter de ursprungliga ritningarna, bland annat uppfördes inget torn. Tornet och sakristia tillkom i samband med en större renovering 1943–44. Karakteristisk för exteriören är långhusets bredd och tornets bastanta uttryck. Kyrkans fasad täcks av vit spritputs och taken av småskiffer. Långhuset täcks av ett sadeltak, valmat över koret. Även sakristian har ett sadeltak och tornet en huv med spira, krönt av ett kors med glober av kopparplåt. Huvudentrén är mot väster, till vapenhuset i tornets nedervåning. Ingångar finns också genom en port mitt på södra långsidan och genom en dörr på sakristians västra sida. Båda portarna (1944) är utformade som pardörrar med snedställ profilerad brun panel. Dörren till sakristian, i oljad ek, är av senare datum. Porten mot väster är segmentbågeformad och den mot söder har ett halvmåneformat överljus. På

kyrkans långsidor finns stora rundbågiga fönster, smårutsindelade och blåmålade. Tornets bastanta intryck förstärks av att det har tre ljudluckor, brunmålade med jalusiliknande galler på utsidorna, mot väster och mot öster. Mot söder och norr finns enkla ljudöppningar med enbart jalusiliknade galler (Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister).

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Särskilt lagskydd

Kyrkoanläggningen är ett kyrkligt kulturminne och skyddas därmed enligt 4 kap. Kulturmiljölagen.

Gillesbyn 1:7, Gillesbyn

Beskrivning/historik

Gården har ett framträdande läge i det öppna böljande landskapet genom dess placering på en höjd. Gårdsmiljön karaktäriseras av bostadshuset i form av en tvåvånings parstuga och de två flankerande flygelbyggnaderna i form av en lillstuga och en bod. På gården finns också en senare uppförd ladugård. Bostadshuset är enligt uppgift från 1773. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med spröjs och mezzaninfönster. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Lillstugan är enligt uppgift ursprungligen från 1904/1905 och var tidigare placerad på torpet Intagan. Lillstugan flyttades till sin nuvarande plats 1918. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist. Boden är enligt uppgift från 1928. Fasaden är klädd med locklistpanel och korrugerad plåt. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också en senare uppförd ladugård.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljöns struktur och karaktär samt bostadshusets, lillstugans och bodens karaktär och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta sammantaget med bostadshusets höga ålder motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Håltane 1:14

Beskrivning/historik

Enkelstuga omgiven av öppet odlingslandskap. Enkelstugan är enligt uppgift från 1890-talet och uppfört på naturstensgrund. Huset har två- och treluftsfönster, gavelsido- samt mezzaninfönster. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen farstukvist. På fastigheten finns ytterligare ett bostadshus med tillhörande ekonomibyggnader.

Särskilda värden att bevara

Husets bevarade ursprungliga form och karaktär. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens material, placering och utformning.

Bostadshus.

Kulturhistorisk motivering

Huset har sin ursprungliga karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Häre 1:5, Alsbo

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och lillstuga belägen vid skogskanten och intill landsvägen. Lillstugan användes som affärslokal 1932–1953 och som cykelverkstad under perioden 1953–1961. Bostadshuset är från 1931. Fasaden är klädd med liggande panel. Byggnaden har två- och tre-lufts-fönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns ett framskjutet mittparti i anslutning till entrén. Lillstugan är samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två-lufts-fönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också en mindre förrådsbyggnad.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets fönsterutformning, placering och material. Byggnadernas fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad. Lillstugan användes tidigare som affärslokal vilket bland annat ger fastigheten ett samhällshistoriskt värde. Sammantaget besitter byggnaderna ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Härslätt 1:6, Ön

Beskrivning/historik

Välbevarad gård med Dalslandsstuga, ladugård och bod omgiven av skogsmark. Dalslandsstugan är enligt uppgift från 1850-talet och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs ochnockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. Ladugården är enligt uppgift från 1927. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Boden är troligen från 1800-talets andra hälft. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas ursprungliga karaktär, form och material. Fönstrens utformning, material och placering. Verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gården har i ovanligt hög grad sin ursprungliga karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Härslätt 1:16, Mon

Beskrivning/historik

Gården är belägen intill skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. På gården finns två bostadshus varav det ena är en så kallad parstuga med två våningar, en ladugård och en bod. Parstugan är enligt uppgift från 1794 och uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och huset har två-lufts-fönster med spröjs. På taket ligger takpanneplåt. I anslutning till entrén finns en glasveranda med småspröjsade fönster och figursågade detaljer. Bostadshus II är från 1910 och har en putsad grund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två-lufts-fönster med spröjs. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en öppen farstukvist. På gården finns dessutom en ladugård enligt uppgift från 1910-talet och ett senare uppfört garage.

Tvåvånings parstuga.

Särskilda värden att bevara

Gårdens bevarade form och karaktär. Parstugans fasadmaterial samt fönstrens material, utformning och placering. Verandans utformning,

Kulturhistorisk motivering

Parstugan har sin karaktär och utformning bevarad och är genom sin höga ålder ett mycket värdefullt inslag i kulturlandskapet. Sammantaget medför detta att parstugan besitter ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Nycklebyn 1:13, före detta Rännelanda skola

Beskrivning/historik

Före detta skolbyggnad, nu bygdegård, belägen intill Rännelanda kyrka. Byggnaden är troligen från mitten av 1870-talet och uppförd på naturstensgrund. Fasaden

är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med och utan spröjs. Taklyftet på byggnadens södra takfall tillkom på 1950-talet.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och fasadmaterial.

Kultuhistorisk motivering

Byggnaden har ett högt samhällshistoriskt och kultuhistoriskt värde vilket motiveras av dess välbevarade karaktär som före detta skola och att byggnaden fortfarande används som offentlig byggnad. Sammantaget besitter därmed byggnaden ett särskilt kultuhistoriskt värde.

Nycklebyn 1:18

Beskrivning/historik

Gård med Dalslandsstuga belägen i närheten av Rännelanda kyrka och i anslutning till öppet odlingslandskap. Dalslandsstugan är enligt uppgift från 1800-talets början. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. I anslutning till entrén finns delar av en glasveranda. På fastigheten finns också ett garage.

Särskilda värden att bevara

Dalslandsstugans karaktär och utformning. Fasadmaterial samt fönstrens placering, material och utformning.

Kultuhistorisk motivering

Välbevarad Dalslandsstuga av hög ålder vilket motiverar fastighetens särskilda kultuhistoriska värde.

Rud 1:7, Västeräng

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård och uthus belägen i öppet odlingslandskap och något avskilt från den samlade bebyggelsen i Rud. Bostadshuset är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och gavelsidfönster. På taket ligger takpanneplåt. Ladugården är från 1937. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Uthuset är enligt uppgift från 1800-talets senare del. Fasaden

Översikt över gården.

är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger takpanneplåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas bevarade ursprungliga karaktär och utformning. Den välbevarade gårdsmiljön. Bostadshusets fasadmaterial, de äldre fönstrens placering, material och utformning. Verandans utformning. Ladugårdens fasad- och takmaterial. Uthusets fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården och byggnaderna har sin ursprungliga karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Översikt över gården.

Före detta soldattorp.

Rud 1:16, 1:18, Sandbacken

Beskrivning/historik

Före detta soldattorp med ladugård beläget vid skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Det före detta soldattorpet är troligen från 1800-talets senare del. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist och på byggnadens nordvästra gavel leder en trappa upp till entrén på vindsvåningen. Ladugården är troligen samtida med det före detta soldattorpet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheterna finns också ett avträde och tre mindre träbyggnader.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön, det före detta soldattorpets och ladugårdens form och karaktär. Byggnadernas tak- och fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gården har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Steg 1:11, före detta Stegs skola

Beskrivning/historik

Före detta småskola, numera bostadshus belägen intill landsvägen och i ett relativt öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1913 och uppfört

på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en öppen farstukvist.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens ursprungliga form och karaktär. Fönstrens utformning och byggnadens fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har ett högt samhälls- och kulturhistoriskt värde vilket motiveras av dess bevarade utformning och karaktär samt ursprungliga funktion som skola. Detta sammantaget motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Bostadshus.

Lillstuga.

Steg 1:13

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga, ladugård, uthus, jordkällare och garage belägen i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är från 1872 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med spröjs, mezzanin- och gavelsidofönster samt rundanockfönster, samtliga med figursågade fönsteromfattningar. På taket ligger enkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en veranda rikligt dekorerad med figursågade detaljer och på byggnadens norra gavel finns en tillbyggd entré. Lillstugan är enligt uppgift från 1870. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har lunettformade mezzaninfönster samt tvåluftsfönster med spröjs och överstycken som bärs upp av konsoler. På taket ligger enkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en veranda rikligt dekorerad med figursågade detaljer. Ladugården är enligt uppgift från 1924. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel och slät panel. Byggnaden har spröjsade fönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Uthuset är enligt uppgift från 1954. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger enkupigt lertegel. Jordkällaren är troligen från 1870-talet och uppbyggd av sten.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasad- och takmaterial. Bostadshusets och lillstugans fönsterutformning och placering. De äldre fönstrens material. Bostadshusets veranda.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Ladugård.

Stentorp 1:26

Beskrivning/historik

Före detta lärarbostäder, nu bostadshus beläget i nära anslutning till den samtida före detta Rännelanda skola. Byggnaden är enligt uppgift från 1954 och uppförd på putsad grund. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Byggnaden har enlufts-fönster och på taket ligger enkupigt lertegel. På det nordvästra takfallet finns tre takkupor. Över entréerna finns tidstypiska pulpettak.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens bevarade ursprungliga form och karaktär. Fönsterutformning och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden innehar ett samhällshistoriskt värde som representant för de lärarbostäder som byggdes i nära anslutning till skolorna på landsbygden. Detta sammantaget med byggnadens välbevarade karaktär motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

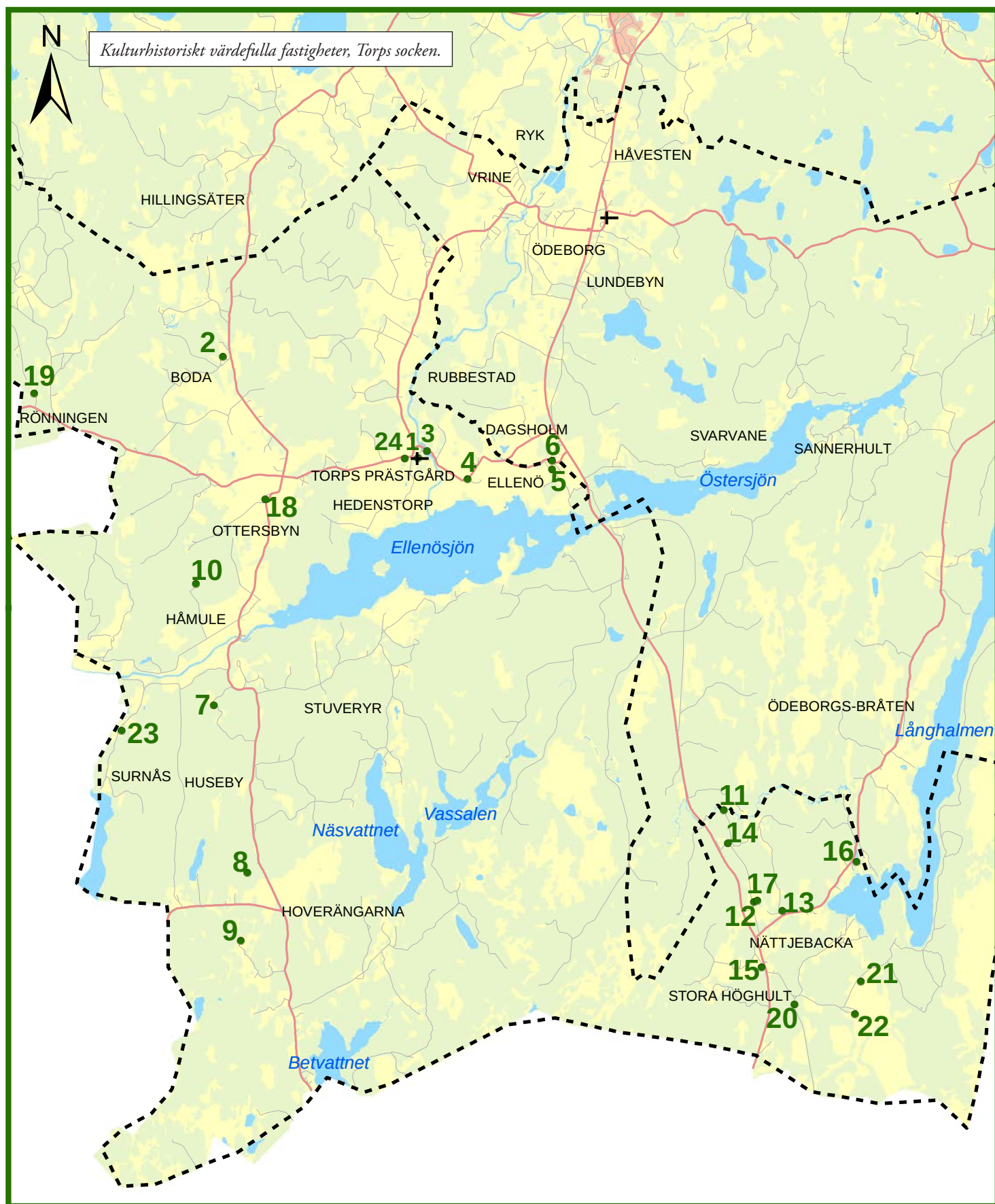

Torps socken

Vy över Ellenösjön.

● Kulturbistoriskt värdefulla fastigheter

--- Sockengräns

0 1 000 2 000 4 000 Meter
1:66 000

1. Torps Prästgård 1:17, 2:1, *Torps kyrka*
2. Boda 1:32, *Tegen*
3. Ellenö 1:1, *Ellenö kvarn*
4. Ellenö 1:1, *Ellenö gård*
5. Ellenö 4:6, *Ellenö före detta stationshus*
6. Ellenö 5:1, *Edebo*
7. Huseby 1:19, 1:3
8. Huseby 1:3, *Parken, »Teklas stuga«*
9. Huseby 1:5, *Hasslekas*
10. Håmule 3:3, *Hultet*
11. Nättjebacka 1:32
12. Nättjebacka 1:33
13. Nättjebacka 1:34
14. Nättjebacka 1:36
15. Nättjebacka 1:38, *Nättjebacka såg*
16. Nättjebacka 1:40, *Nättjebacka kvarn*
17. Nättjebacka 1:8, *Myrarna*
18. Ottersbyn 1:2, *Ottersbyn*
19. Rönningen 1:1, *Rönningen*
20. Stora Höghult 1:35, *Hasselbacken*
21. Stora Höghult 1:43, *Kulten*
22. Stora Höghult 1:9, *Stora Höghult*
23. Surnås 1:1, *Slackås*
24. Torps Prästgård 1:7, *Torps prästgård*

Torps kyrka

Torps Prästgård 1:17, 2:1, *Torps kyrka* *Beskrivning/historik*

Kyrkan har ett karakteristiskt höjdläge i det böljande odlingslandskapet invid Valboån, i närheten av dess utflöde i Ellenösjön.

Kyrkan nyuppfördes 1750–55. Kyrkplatsen är troligen medeltida. Kyrkan har genomgått flera förändringar, men i väsentliga delar bevarat sin ursprungliga exteriöra utformning som en liten enkel stenkyrka. Kyrkorummet präglas av olika tidsskikt där altarpupp och predikstol från 1700-talet, bänkinredningen från 1916 samt det målade korfönstret och trärelieferna på predikstolen och läktarbröstningen från 1950-talet utgör karakteristiska inslag. Från en renovering 1935 härrör bland annat vapenhuset och södra långsidans ekport med beslag av konstsmide (Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister). År 1998 ersattes sakristian med en ny på samma plats.

Kyrkogården består av två olika delar, båda med relativt små ytor. Den äldsta delen har en nästan kvadratisk form som omgärdar kyrkan, huvudsakligen på dess södra sida. Cirka 50 meter norrut, i slutningen nedanför kyrkan, finns en avgränsad, också närmast kvadratisk, kyrkogårdsdel som tillkom på 1920-talet. Mellan kyrkogårdsdelarna finns en grusad parkerings-

plats och grusade mindre tillfartsvägar. Mellan de båda kyrkogårdsdelarna finns också det vitputsade bårhuset med skiffertak (arkitekt Axel Forssén, Göteborg) och intill »Norra kyrkogården« den faluröda ekonomibyggnaden med tegeltak (Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister).

Klockstapeln är placerad strax utanför »Gamla kyrkogårdens« norra mur. Den är uppförd av kraftiga ekstockar, klädd med faluröd lockpanel och har en plåtklädd huv, krönt av en liten spira med plåtvimpel. Klockstapelns ålder är okänd men den kan eventuellt vara samtida med kyrkan. (Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister)

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Särskilt lagskydd

Kyrkoanläggningen är ett kyrkligt kulturminne och skyddas därmed enligt 4 kap. Kulturmiljölagen.

Kyrkoanläggningen ingår i kulturmiljön »Kring Torp och Ellenösjön«.

Kyrkoanläggningen ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Boda 1:32, Tegen

Beskrivning/historik

Det före detta torpet är enligt uppgift från 1860-talet och beläget intill skogskanten i anslutning till öppet odlingslandskap. Fasaden är klädd med stående rödfärgad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfinster med spröjs ochnockfinster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Byggnaden är tillbyggd i vinkel. På fastigheten finns också ett senare uppfört bostadshus och verkstad.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial samt fönstrens utformning.

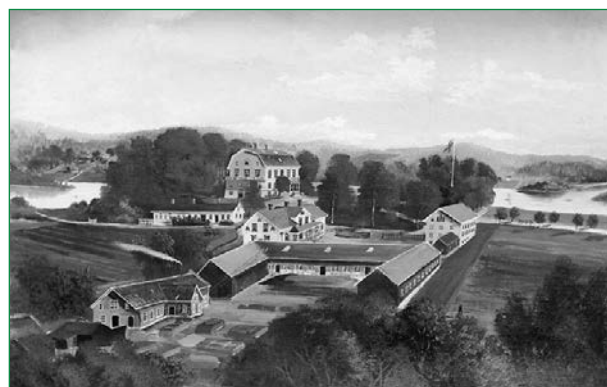
Kulturhistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess välbevarade karaktär.

Ellenö 1:1, Ellenö gård

Beskrivning/historik

Ellenö gård är den största herrgårdsanläggningen i Färjelanda kommun. Gårdens huvudbyggnad är belägen på en höjd med ekonomibyggnaderna samlade i en sluttning norr om denna. Omgivningarna karaktäriseras av det öppna odlingslandskapet och Ellenösjön strax söder om gården. Huvudbyggnaden i form av en salsbyggnad är enligt uppgift från 1806. Fasaden är klädd med stående lockpanel och slätpanel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna, tvåluftsfinster med spröjs och gavelnsidofönster. På det brutna taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en öppen veranda med balkong ovan. Förrådet är enligt uppgift från 1900-talets början. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel och rött tegel. På taket ligger eternitplattor. Ladugården är troligen samtida med förrådet. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel och rött tegel. På taket

Ellenö gård. Källa Riksantikvarieämbetet.

Huvudbyggnad

Förråd.

Kontorsbyggnad.

Kraftstation och kvarn på Ellenö 1:1.

ligger korrugerad plåt. Det före detta magasinet är enligt uppgift från 1874 och uppfört på en relativt hög naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har en- till trelufts-fönster utan spröjs. På byggnadens norra gavel finns en tillbyggnad med plåtfasad. Garagebyggnaden med vällingklocka är enligt uppgift ursprungligen från 1874. Fasaden är delvis putsad och delvis klädd med stående locklistpanel. På taket ligger takpanneplåt. På fastigheten finns ytterligare bostadshus enligt uppgift från 1930-talet samt 1950-talet.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön som helhet. Huvudbyggnadens volym och arkitektoniska karaktär. Den äldre bebyggelsens karaktär och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gården har stora delar av sin karaktär bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i miljön. Detta sammantaget med bostadshusets höga ålder motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Kring Torp och Ellenö-sjön»
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)«.

Ellenö 1:1, Ellenö Kvarn

Beskrivning/historik

Kraftstation och kvarn belägna vid Valboån. Kvarnen är enligt uppgift från 1890-talet och är uppförd på hög naturstensgrund. Ellenö kvarn är enligt uppgift en av få kvarvarande kvarnar i Dalsland byggd i tegel (Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister). Byggnaden har fönster i olika storlekar, med och utan spröjs. En del av fönstren är igensatta med trä/plast. Kraftstationen är uppförd på hög gjuten grund. Fasaden och taket är klätt med korrugerad plåt. Det finns ett tvålufts-fönster på byggnadens sydöstra gavel.

Särskilda värden att bevara

Kvarnens karaktär och utformning. Byggnadens naturstensgrund och tegelfasad. Den bevarade kvarnen som helhet.

Kulturhistorisk motivering

Kvarnen besitter ett samhälls- och industrihistoriskt värde vilket sammantaget ger fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Kring Torp och Ellenösjön«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Ellenö 4:6, Ellenö före detta stationshus

Beskrivning/historik

Under 1800-talets senare del och tiden kring sekelskiftet 1900 anlades ett flertal järnvägar runt om i landet. Lelångenbanan mellan Uddevalla och Bengtsfors invigdes 1895 och trafikerades fram till 1964. I anslutning till järnvägarna uppfördes typitade stationshus vilka var karaktäristiskt utformade för respektive bana. Lelångenbanans stationshus ritades av arkitekt Eugen Thorburn, Göteborg och kännetecknas framför allt av de kraftiga takutsprången.

Det före detta stationshuset är beläget i Ellenö samhälle och är enligt uppgift från 1895. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har en- och treluftsfönster utan spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På byggnadens takfall återfinns takkupor. Byggnadens takutsprång bärs upp av konsoler.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens bevarade äldre/ursprungliga form och karaktär. De kraftiga takutsprången.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden besitter ett samhälls- och kulturhistoriskt värde som ett välbevarat exempel på stationshus/byggnader knutna till Lelångenbanan. Byggnaden besitter därmed sammantaget ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Kring Torp och Ellenösjön«.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Ellenö 5:1, Edebo

Beskrivning/historik

Före detta affärs- och hyreshus i Ellenö samhälle beläget i nära anslutning till Ellenö före detta stationshus. Affärs- och bostadshuset är enligt uppgift från 1896 och uppfört i samband med att järnvägen kom till byn, (»Torp En socken på Dal« s. 579). Huset inrymde lägenheter på övervåningen samt affär och bostad för föreståndaren på bottenvåningen. Fasaden är klädd med gulmålat tegel vilket är indelat i fält genom olika murtekniker. Byggnaden har en- och tvåluftsfnster samt tvärpostfnster, de flesta fnstren är igensatta med träskivor. På taket ligger korrugerad plåt. På fastigheten finns också en verkstad med fasad och tak till stora delar täckta av korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens äldre/ursprungliga form och karaktär. Byggnadens fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär bevarad och utgör ett exempel på den sammanhållna bebyggelsemiljö som växte fram i Ellenö samhälle i samband med järnvägens tillkomst. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Affärs- och bostadshuset Ellenö 5:1.

Affärs- och bostadshuset Ellenö 5:1, Källa: DigitaltMuseum, Västarvet, år 1953.

Huseby 1:3, Parken, Teklas stuga

Beskrivning/historik

»Teklas stuga« även kallad »Parken« är omgiven av skogsmark och är enligt uppgift den enda bevarade så kallade ryggåsstugan i Torps socken, (»Torp En socken på Dal« s. 155). Stugan förvaltas av Södra Valbo hembygdsförening.

Enligt uppgift bodde Tekla största delen av sitt liv i stugan tillsammans med sin mor. Stugan är enligt uppgift från 1875. Fasaden är klädd med stående vankantad lockpanel. Taket har varit klätt med både stickspån och vass. Idag är taket klätt med papp.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens byggnadsdetaljer och dess exteriör och interiör som helhet.

»Teklas stuga« även kallad »Parken«. Foto: Sveriges Hembygdsförbund, Södra Valbo Hembygdsförening.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden är ett tydligt och välbevarat exempel på de levnadsförhållandena som rådde för delar av landsbygdens befolkning under 1800-talet och det tidiga 1900-talet. Byggnaden besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Huseby 1:5, Hasslekas

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård, magasin och garage belägen intill skogskanten och i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1911 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är ljus avfärgad och klädd med profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen farstuvist/glasveranda. Ladugården är enligt uppgift från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Magasinet/vedboden är enligt uppgift från tidigt 1900-tal. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På byggnadens sydvästra gavel finns en så kallad snedtäcka. Garaget är enligt uppgift från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns även en mindre byggnad med rödfärgad panel och pulpettak.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets fasad- och takmaterial. Fönstrens placerings, utformning och material. Glasverandan. De övriga byggnadernas tak- och fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Huseby 1:19

Beskrivning/historik

Bostadshus med en större trädgårdstomt och omgivningar som huvudsakligen består av skogsmark. Huset är enligt uppgift från 1918 och uppfört på kvaderhuggen granitgrund med källare. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs, mezzanin-, och gavelsidofönster samt triangelformadenockfönster. I anslutning till entrén finns en glasveranda. Det finns en sluten farstukvist i anslutning till entrén på husets nordöstra gavel. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också ett senare uppfört garage.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Fönstrens placering och utformning. Byggnadens tak- och fasadmaterial samt verandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Huset har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Håmule 3:3, Hultet

Beskrivning/historik

Det före detta torpet är omgivet av skogsmark och troligen uppfört på 1890-talet. Huset är uppfört på naturstensgrund och fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger enkupigt lertegel. Det finns en sluten farstukvist i anslutning till entrén. På fastigheten finns också en senare uppförd vedbod med plåtklätt pulpettak och slät stående panel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Fönstrens placering och utformning. Byggnadens fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Husets särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess bevarade karaktär och utformning.

Nättjebacka 1:8, Myrarna

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård, garage och magasin belägen i en skogsdunge och i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1921 och uppfört på hög kvaderhuggen granitgrund med källare. Fasaden är täckt av ljus stående locklistpanel. Byggnaden har en- och trelufsfönster samt korspostfönster, gavelsidofönster och trekantiganockfönster. På taket ligger betongpannor. Till glasverandan/entrén leder en hög dubbelsidig trappa. Över glasverandan/entrén finns en balkong. I anslutning till entrén på byggnadens östra långsida finns en sluten farstukvist med spröjsade enlufsfönster och överljusfönster. Ladugården är enligt uppgift från 1919. Fasaden är klädd med stående slät panel. En del av fasaden är putsad/murad. Byggnaden har tvålufsfönster. På taket ligger korrugerad plåt. Garaget och magasinet är enligt uppgift från 1919. Byggnadernas fasader är klädda med stående slät panel och på taken ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets ursprungliga form och karaktär. Byggnadens fasadmateriäl. Fönstrens utformning, placering och materiäl. Trappans form.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är ett mycket gott exempel på 1920-talets villaarkitektur. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Nättjebacka 1:32

Beskrivning/historik

Bostadshus, kraftstation, uthus och lada omgiven av skogsmark och belägen vid sidan av Flagerån. Bostadshuset är troligen från 1920-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufsfönster med spröjs, gavelsidofönster och trekantiganockfönster. Enligt uppgift lät fastighetsägaren bygga ett turbindrivat vattenelverk på gården 1943, (»Torp En socken på Dal, s. 252«). Kraftstationen är uppförd på gjuten grund och fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvålufsfönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns dessutom ett uthus och en lada. Uthuset är troligen samtida med kraftstationen.

Bostadshus

Uthuset har stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Ladan är troligen också samtida med kraftstationen. Ladan har stående slätpanel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusets fasad- och takmaterial. Fönstrens placering, utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är ett mycket gott exempel på 1920-talets villaarkitektur. Kraftstationen besitter dessutom ett samhällshistoriskt- och industrihistoriskt värde. Detta sammantaget motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Nättjebacka 1:33

Beskrivning/historik

Bostadshus och uthus med trädgårdstomt belägen i en skogsdunge och i anslutning till öppet odlingslandskap. Husets första kända ägare, Johannes Christiansson drev under en tid smidesrörelse på fastigheten. Måkan Fredrika även kallad »Rika i Myrane« drev lanthandel i huset fram till 1948, (»Torp En socken på Dal« s. 253). Bostadshuset är enligt uppgift från 1871 och uppfört på naturstensgrund med källare. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel och till viss del dekorerad med figursågade detaljer. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och gavelsidofönster. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en öppen farstuvist rikligt dekorerad med figursågade detaljer. Över dörren finns ett överljusfönster. På byggnadens norra fasad finns en utbyggnad i form av en så kallade snedtäcka vilken troligen inrymde affärslokal. Uthuset är möjligen samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående slät panel och locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas form, karaktär och fasadmaterial. Bostadshuset fönsterplacering och utformning. Verandans utformning.

Kraftstationen.

Bostadshus.

Kulturhistorisk motivering

Fastigheten besitter ett samhällshistoriskt värde då det tidigare bedrevs smides- och affärsrörelse på platsen. Byggnaderna har dessutom sin karaktär och utformning bevarad vilket sammantaget ger fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Nättjebacka 1:34

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt beläget intill landsvägen. Huset har en putsad grund med källare och garage. Huset är enligt uppgift från 1963. Fasaden är klädd med gult tegel. Byggnaden har en- och treluftsfönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. En del av det södra takfallet är förlängt och sträcker sig över verandan/entrén.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl samt fönstrens placering, utformning och materiäl.

Kulturhistorisk motivering

Huset är en välbevarad och tydlig representant för tidens villaarkitektur vilket motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Nättjebacka 1:36

Beskrivning/historik

Under 1800-talets senare del och tiden kring sekelskiftet 1900 anlades ett flertal järnvägar runt om i landet. Lelångenbanan mellan Uddevalla och Bengtsfors invigdes 1895 och trafikerades fram till 1964. I anslutning till järnvägarna uppfördes typitade stationshus vilka var karaktäristiskt utformade för respektive bana. Lelångenbanans stationshus ritades av arkitekt Eugen Thorburn, Göteborg och kännetecknas framför allt av de kraftiga takutsprången.

Det före detta Stationshuset i Nättjebacka är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster utan spröjs och på taket ligger takpanneplåt i anslutning till entrén finns en öppen veranda. Avträdet är enligt uppgift samtida med stationshuset. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt. Det kvadratiska magasinet är även

Det före detta stationshuset.

Avträde och magasin.

det enligt uppgift samtida med stationshuset. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger korrugerad plåt. På fastigheten finns också två senare tillkomna byggnader.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas bevarade äldre/ursprungliga form och karaktär. Stationshusets kraftiga takutsprång.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna besitter ett samhälls- och kulturhistoriskt värde som exempel på stationshus/byggnader knutna till Lelångenbanan. Sammantaget besitter byggnaden därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Nättjebacka 1:38, Nättjebacka såg

Beskrivning/historik

Den långa träbyggnaden är belägen vid sidan av länsväg 172 och uppfördes av Hans Hansson 1937. En ramsåg användes för sågning av virket under de första årtiondena, men denna har under senare år ersatts av en bandsåg, (»Torp En socken på Dal« s. 566). Byggnadens fasad är klädd med stående rödslammad slät panel. Byggnaden har fönster i olika storlekar med och utan spröjs och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterialet.

Kulturhistorisk motivering

Kvarnens karaktär och utformning är välbevarad. Vidare besitter fastigheten ett samhällshistoriskt- och industrihistoriskt värde. Detta sammantaget ger fastigheten ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Nättjebacka 1:40, Nättjebacka kvarn

Beskrivning/historik

Kvarnbyggnad i två våningar, troligen från omkring 1860-talet. Fasaden är klädd med omålad stående locklistpanel och vankantad panel. Byggnaden har fönster/öppningar i olika storlekar samt överljusfönster över byggnadens entré. På taket ligger takpanneplåt. Bostadshus 1 är troligen från omkring 1860-talet. Fasaden

är klädd med rödmålad stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsönster ochnockönster med spröjs. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en öppen farstukvis. Bostadshus II är troligen uppfört på 1950-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsönster utan spröjs och på taket ligger betongpannor. På fastigheten finns också ett uthus från 1920-talet med stående locklistpanel. På taket ligger enkupigt lertegel.

Kvarnbyggnad.

Särskilda värden att bevara

Kvarnens karaktär och utformning. Kvarnens fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Kvarnens karaktär och utformning är välbevarad. Vidare besitter fastigheten ett samhällshistoriskt- och industrihistoriskt värde. Detta sammantaget ger fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Ottersbyn 1:2, Ottersbyn

Beskrivning/historik

Gården har ett framträdande läge i landskapet genom dess placering på en höjd. Gårdsbebyggelsen utgörs av bostadshus, ladugård och före detta hönsbhus. Bostadshus I är enligt uppgift från 1820-talet. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsönster med spröjs samt rundade nock- och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen veranda i anslutning till entrén. Ovanför verandan finns en takkupa och på byggnadens södra gavel finns en tillbyggd entré. Bostadshus II är enligt uppgift uppfört någon gång under 1700-talet. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Byggnaden har tvåluftsönster med spröjs samt nock- och gavelsidofönster. Över entrén finns ett överljusönster. På taket ligger äldre betongpannor. Ovanför entrén finns ett taklyft. Magasinet är enligt uppgift från 1820-talet och är delvis uppfört på en hög naturstensgrund med källare. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger korrugerad plåt. Ladugård är enligt uppgift från 1950-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel. En del av byggnadens nedre fasad är putsad. På taket ligger eternitplattor. Det före detta hönsbhuset är enligt uppgift från 1940-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger eternitplattor. På fastigheten finns också en vagnbod troligen samtida med ladugården.

Bostadshus I.

Bostadshus II.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshus 11 och magasinets fasadmateriäl. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta tillsammans med bostadshusens och magasinets höga ålder motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Bostadshus.

Rönningen 1:1, Rönningen

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus och ladugård omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har två- och treluftsfönster med spröjs och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen farstuvist. På byggnadens västra gavel finns en entré med pulpettak. Ladugården är troligen samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående panel. Byggnaden har spröjsade fönster i olika modeller. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Ladugård.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas ursprungliga form och karaktär. Byggnadernas tak- och fasadmateriäl. Bostadshusets fönsterutformning, placering och materiäl.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Bostadshus.

Stora Höghult 1:9

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, lillstuga och ladugård belägen i anslutning till öppet odlingslandskap. Bostadshuset är enligt uppgift från 1840-talet och uppfört på kvaderhuggen naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel som avslutas med en dropplist. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger enkupigt lertegel. Det finns en småspröjsad

Ladugård.

glasveranda i anslutning till entrén och ett trapphus på byggnadens norra gavel. Lillstugan är enligt uppgift samtida med bostadshuset och uppförd på delvis hög naturstensgrund med källare. Byggnaden har spröjsade fönster och fasaden är klädd med stående locklistpanel. På taket ligger korrugerad plåt. Ladugården är enligt uppgift från 1923. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger korrugerad plåt samt tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön samt byggnadernas äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadernas fasad- och äldre takmaterial. Fönstrens placering, utformning och material. Glasverandan.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin äldre karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Foto Julia Skälegård.

Stora Höghult 1:35, Hasselbacken

Beskrivning/historik

Det före detta torpet är omgivet av skogsmark och uppfört på naturstensgrund. Byggnaden är enligt uppgift från 1850-talet. Fasaden är klädd med stående kilsågad locklistpanel, locklistpanel och vankantad panel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs ochnockfönster. På taket ligger enkupigt lertegel. På byggnadens nordöstra gavel finns en så kallad snedtäcka. På fastigheten finns också en gäststuga enligt uppgift från 1944.

Särskilda värden att bevara

Det före detta torpets karaktär och utformning samt fasad- och takmaterial. Fönstrens placering, utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens höga ålder samt dess bevarade äldre/ursprungliga karaktär och utformning motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Stora Höghult 1:43, Kulten

Beskrivning/historik

Gård belägen i öppet och högt läge med två bostadshus, ett magasin och en mindre del av gårdens raserade ladugård. Bostadshus I är enligt uppgift från 1924 och uppfört på kvaderhuggen granitgrund. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs,nock- och gavelsidofönster samt mezzaninfönster. På taket ligger äldre betongpannor. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén och på byggnadens södra kortsida finns en sluten veranda/entré. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Bostadshus II är enligt uppgift från 1880 och uppfört på delvis putsad naturstensgrund med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Panelen avslutas med en figursågad list mot takfoten. I anslutning till vindskivor och takfot finns en figursågad list. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén. Magasinet är enligt uppgift från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger äldre betongpannor.

Bostadshus II närmast i bild.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Bostadshusens fasadmaterial samt fönstrens placering, utformning och material. Byggnadens takmaterial samt farstukvistens och verandornas utformning.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Surnås 1:1, Slackås

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, vedbod och hönshus/källare omgiven av skogsmark. En allé leder fram till bostadshuset vilket är uppfört på naturstensgrund och enligt uppgift är från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och mezzaninfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en sluten farstukvist med sadeltak beklätt med korrugerad plåt. Vedboden är enligt uppgift från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger takpanne-

Allé från landsvägen fram till bostadshuset.

plåt. På fastigheten finns också ett hönshus/källare enligt uppgift från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Byggnadernas ursprungliga karaktär och utformning. Bostadshusets tak- och fasadmateri-
Fönstrens placering, utformning och material. Farstuv-
kvisten. Vedbodens och hönshusets/källarens fasadmateri-
al. Hönshusets/källarens takmaterial. Allén.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Den så kallade tiondeboden på före detta Torps prästgård.

Torps Prästgård 1:7

Beskrivning/historik

Den så kallade Tiondeboden har en lång historia i Sverige. Redan på 1200-talet var det varje sockens skyldighet att uppföra en tiondebod. Boden användes till att förvara en del av prästens naturallön, tiondet, det vill säga en tiondel av sockenböndernas årliga produktion på sin gård. Tiondeboden på Torps före detta prästgård är belägen i närheten av Torps kyrka och omgiven av ett öppet odlingslandskap. Boden är enligt uppgift uppförd någon gång under 1700-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-
fönster med spröjs och på taket ligger enkupigt lertegel. På fastigheten finns även den före detta prästbostaden från 1960-talet vilken ersatte en äldre prästbostad på platsen.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens utformning och karaktär. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens välbevarade karaktär utgör en viktig del av den kulturmiljö som finns i anslutning till Torps kyrka. Byggnaden har också ett samhällshistoriskt värde genom dess historiska betydelse för kyrkan och tiondebodens

roll i samhället. Sammantaget besitter därmed byggnaden ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Kring Torp och Ellenösjön«.

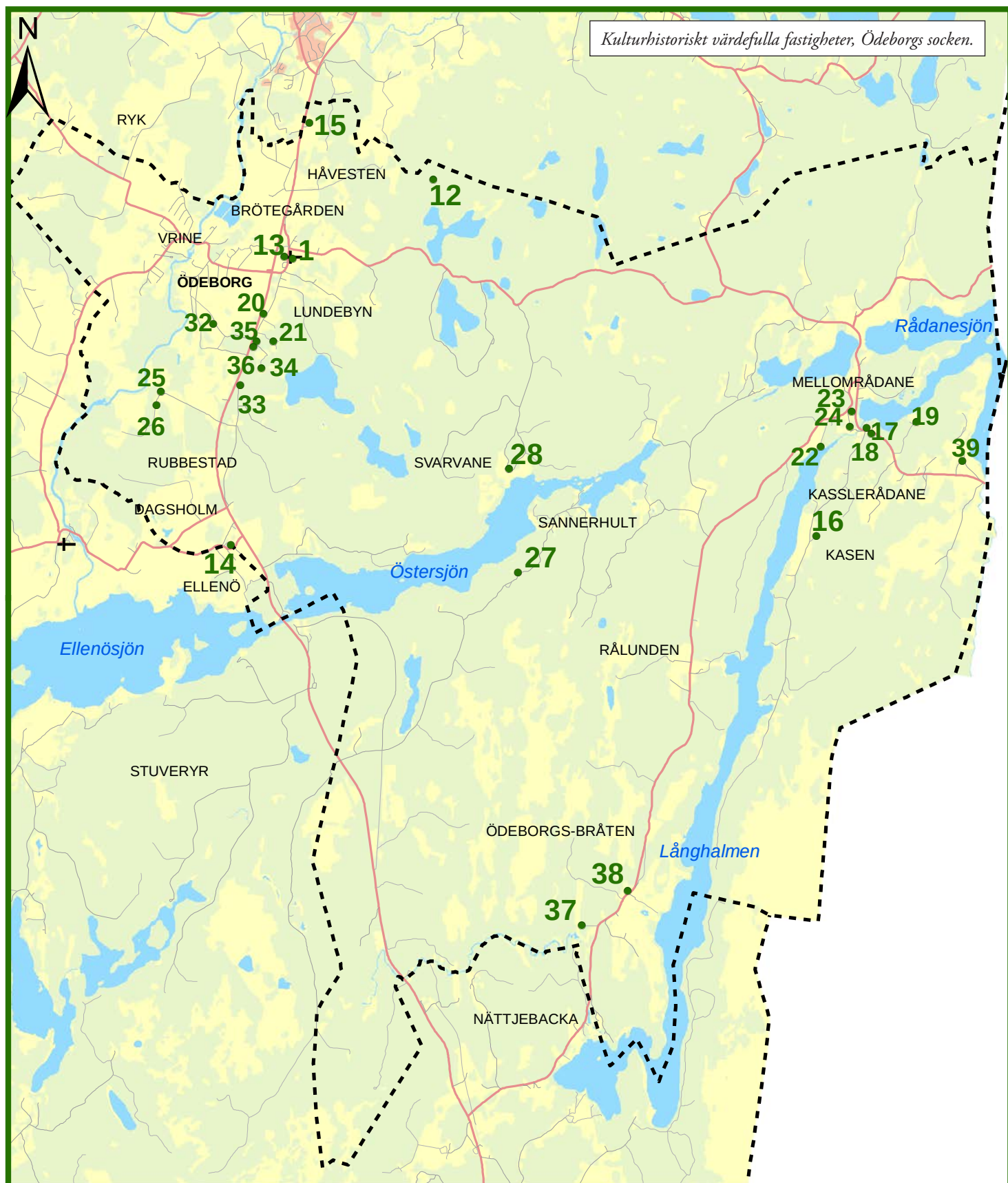
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Ättehögs kullen, ovan. Utsiktstornet i Ödeborg, nedan.

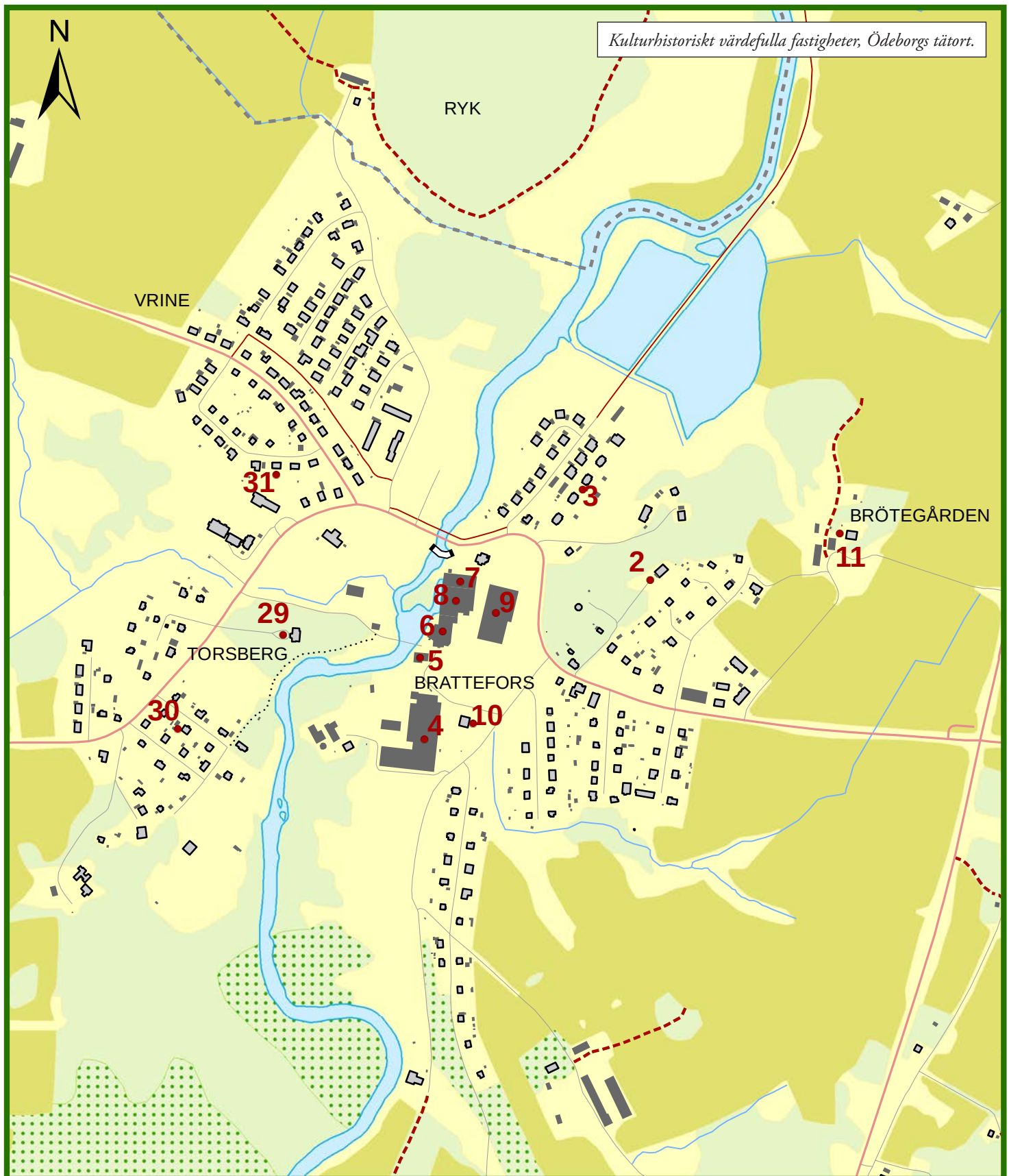
Ödeborgs socken

● Kulturbeskyddad värdefulla fastigheter

--- Sockengräns

• Kulturhistoriskt värdefulla fastigheter

1. Ödeborgs Stom 2:1, 1:3 *Ödeborgs kyrka*
2. Brattefors 1:10, *Ödeborgs försal*
3. Brattefors 1:31
4. Brattefors 1:7
5. Brattefors 1:20
6. Brattefors 1:33
7. Brattefors 1:34
8. Brattefors 1:35
9. Brattefors 1:36
10. Brattefors 1:38, *Ödeborgs före detta stationshus*
11. Brötegården 1:4, *Brötegården*
12. Brötegården 1:5, *Kroken*
13. Brötegården 1:85
14. Dagsholm 1:9
15. Håvesten 2:5 , *Ängarne*
16. Kasen 1:1, *Aspelund*
17. Kasslerådane 1:22
18. Kasslerådane 1:25
19. Kasslerådane 1:34, *Skomakarehagen*
20. Lundebyn 1:5
21. Lundebyn 1:6
22. Mellområdane 1:29
23. Mellområdane 1:37
24. Mellområdane 1:40, *Rådanefors herrgård*
25. Rubbestad 1:6, *Rubbestad*
26. Rubbestad 1:2, 1:7, *Rubbestad*
27. Sannerhult 1:29, *Kalvängen*
28. Sannerhult 1:39, *Sannerhult*
29. Torsberg 1:38, *Disponentvillan Ödeborgs bruk*
30. Torsberg 1:11
31. Vrine 3:19
32. Ödeborg 1:30, *Stora Ödeborg*
33. Ödeborg 1:30, *Ringstad*
34. Ödeborg 1:30, *Udden*
35. Ödeborg 1:32
36. Ödeborg 1:32
37. Ödeborgs-Bråten 1:22, *Kulten*
38. Ödeborgs-Bråten 1:36

Ödeborgs kyrka.

Ödeborgs Stom 2:1, 1:3, Ödeborgs kyrka Beskrivning/historik

Kyrkplatsen är belägen på en moränås längs kanten av öppna odlingslandskapet i Valboåns dalgång. Till kyrkoanläggningen hör kyrkan med omgivande kyrkogård, ett bårhus (1926) samt en faluröd ekonomibyggnad.

Kyrkan, av sten, är orienterad i öst- västlig riktning med tresidigt avslutat kor i öster och torn i väster. Kyrkans medeltida murar förlängdes åt öster, troligen 1699, (enligt andra uppgifter 1753). Tornet som uppfördes 1769 ger ett ålderdomligt intryck genom sin bastanta form och i förhållande till långhuset relativt låga höjd. Sakristian på korets södra sida tillbyggdes i samband med en renovering 1926. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister) 2008 ersattes sakristian från 1926 av en ny på samma plats.

Kyrkans fasad täcks av vit spritputs som följer murarnas oregelbundna och delvis buktande form. Snickerierna är brunmålade och samtliga tak är skiffertäckta. Både långhuset och sakristian har valmade sadeltak. Tornet täcks av en flack kornischformad huv krönt av en förgylld glob (1926) och ett kors, tidigare uppsatt 1869 och gjutet på Rådanefors järnbruk. På norra fasadens östra sida finns året 1699 i svartmålat järn. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister)

År 1698.

Kyrkoanläggningen ingår i kulturmiljön »Kring Ödeborgs kyrka och Håvesten, Ödeborgs socken«. Kyrkoanläggningen ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Särskilda värden att bevara

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Kulturhistorisk motivering

Se Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Särskilt lagskydd

Kyrkoanläggningen är ett kyrkligt kulturminne och skyddas därmed enligt 4 kap. Kulturmiljölagen.

Brattefors 1:34 m.fl.

Brattefors 1:7, 1:20, 1:33, 1:34, 1:35 och 1:36 Ödeborgs bruks industriområde

Beskrivning/historik

Ödeborgs bruks industriområde grundades 1898 och har ett framträdande läge på orten. År 1911 samlades de två verksamma industrierna, spik- och tegelbruket och antog spikbrukets namn, Ödeborgs Bruks AB. 1965 lades tegelbruket ner och 1968 övertogs bruket av spiktillverkaren Gunnebo. Gunnebo lade senare ner spiktillverkningen och bedrev stängseltillverkning på platsen fram till 2005.

De äldsta industribyggnaderna, från 1800- talets slut, finns på områdets nordvästra del. På områdets nordöstra del återfinns en tegelbyggnad från 1940-talet. De senare tillkomna byggnaderna återfinns på områdets södra del. Tegelbyggnaderna har ofta sektionsindelade röda tegelfasader samt spröjsade fönster. På taket ligger papp, plåt och/eller eternitplattor. De senare uppförda industribyggnaderna har ofta plåtklädda fasader.

Särskilda värden att bevara

Områdets karaktär. Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas tegelfasader och de bevarade fönstrens utformning, material och placering.

Brattefors 1:33 och 1:35.

Brattefors 1:7.

Kulturhistorisk motivering

Som en del i en kontinuerlig industrimiljö med byggnader i varierande ålder besitter byggnaderna ett mycket högt industrihistoriskt och samhällshistoriskt värde. Industriområdets värde förstärks också av att det fortfarande bedrivs näringsverksamhet på platsen. Sammantaget besitter därmed byggnaderna ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Särskilt lagskydd

Fastigheten Brattefors 1:36 har särskilda skyddsbestämmelser i en kommunal detaljplan enligt Plan- och bygglagen.

Bruksmiljön ingår i kulturmiljön »Ödeborgs bruks-samhälle och museikullen med fornsalen«.
Bruksmiljön ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Brattefors 1:10, Hembygdsmuseum

Beskrivning/historik

Fornsalen är placerad nordost om Ödeborgs bruksområde och är genom dess placering på en höjd väl synlig i området. Under andra halvan av 1800-talet skapades en rad regionala fornminnes- och museiföreningar i den nationella anda som rådde. Dals fornminnesförening bildades 1874 och man samlade in en mängd föremål, något museum kom dock aldrig till stånd och tyvärr förstördes nästan hela föremålssamlingen vid stadsbranden i Åmål 1901. I olika konstellationer fortsatte dock arbetet med att skapa ett Dalslands museum under början av 1900-talet. Detta resulterade så småningom i att Dalslands fornsal, senare Ödeborgs fornsal, stod klar 1913.

Fornsalen uppfördes i ett större gravfält från yngre järnåldern i ett markant höjdläge. Den har drag av fornordisk vikingahall såsom den uppfattades på 1910-talet. Fasaderna är timrade av rundtimmer med utskjutande knutar. I takfallet, som täcks av betongpannor, finns låga takkupor. Fasaderna är tjärade, men visar även spår av Falu rödfärg. Intill byggnaden, söder om och sydväst om denna, står fyra gamla skeppskanoner uppställda. (Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister) Fornsalen har ett speciellt kulturhistoriskt värde och är därmed skyddat som byggnadsminne enligt kulturmiljölagen.

Brattefors 1:36.

Brattefors 1:20.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens byggnadsdetaljer och dess exteriör och interiör som helhet.

Kulturhistorisk motivering

Museibyggnaden med sin omgivning, är ett tydligt exempel på de regionala musei- och fornminnesföreningar som bildades under 1800-talets andra hälft.

Särskilt lagskydd

Fastigheten är ett byggnadsminne och skyddas därmed enligt 3 kap. Kulturmiljölagen.

Fornsalen ingår i kulturmiljön »Ödeborgs bruks-samhälle och museikullen med fornsalen«.
Fornsalen ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

De fyra före detta arbetarbostäderna.

Värmecentralen till höger i bild.

Brattefors 1:31

Beskrivning/historik

De fyra före detta arbetarbostäder, de så kallade »stenbarackerna« norr om Ödeborgs bruksområde är enligt uppgift från 1899 och hade ursprungligen fyra lägenheter med ett rum och kök vardera. Byggnaderna har putsad grund med källare och putsad fasad. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster samt korspostfönster utan spröjs. På taken ligger takpanneplåt och betongpannor. På fastigheten finns också en före detta värmecentral enligt uppgift från 1940-talet. Byggnaden har putsad grund och gavelrösten klädda med stående locklistpanel. På det stora taket ligger takpanneplåt. Byggnaderna används fortfarande som bostäder och ägs av Valbohem AB.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Fönstrens utformning och placering.

Byggnaderna ingår i kulturmiljön »Ödeborgs bruks-samhälle och museikullen med fornsalen«.
Byggnaderna ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna är ett gott exempel på bostäder i ett tidigare utpräglat brukssamhälle. Byggnadernas relativt

välbevarade karaktär utgör också en viktig del i den miljö som finns kring Ödeborgs bruk. Byggnaderna besitter sammantaget ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Brattefors 1:38, *Ödeborgs före detta stationshus*

Beskrivning/historik

Under 1800-talets senare del och tiden kring sekelskiftet 1900 anlades ett flertal järnvägar runt om i landet, bland annat Lelångenbanan mellan Uddevalla och Bengtsfors. Lelångenbanan invigdes 1895 och trafikerades fram till 1964. I anslutning till järnvägarna uppfördes typitade stationshus vilka var karaktäristiskt utformade för respektive bana. Lelångenbanans stationshus ritades av arkitekt Eugen Thorburn, Göteborg och kännetecknas framför allt av de kraftiga takutsprången.

Det före detta stationshuset i Ödeborg är placerat i nära anslutning till Ödeborgs bruks industriområde. Stationshuset är enligt uppgift från 1898. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och liggande slät panel. Byggnaden har en- till treluftsfönster med spröjs. På taket ligger enkupigt lertegel. På byggnadens takfall återfinns takkupor. Byggnadens kraftiga takutsprång bärs upp av konsoler.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens äldre/ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadens byggnadsdetaljer och dess exteriör som helhet.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden besitter bland annat ett samhälls- och kulturhistoriskt värde och är ett exempel på stationshus/byggnader knutna till Lelångenbanan. Sammantaget besitter därmed byggnaden ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Särskilt lagskydd

Fastigheten har särskilda skyddsbestämmelser i en kommunal detaljplan enligt Plan- och bygglagen.

Byggnaden ingår i kulturmiljön »Ödeborgs bruks-samhälle och museikullen med fornsalen«.
Byggnaden ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Brötegården 1:4, Brötegården

Beskrivning/historik

Gården har ett mycket framträdande läge i landskapet genom dess placering på ett krön. Gårdsbebyggelsen utgörs av ett bostadshus, ladugård och magasin. Bostadshuset är enligt uppgift från 1908 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har korspost-, mezzanin- och gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen veranda, rikligt dekorerad med snickarglädje. Det finns också en tillbyggd entré på husets västra kortsida. Ladugården är från 1952. Fasaden är klädd med rödslammad slät panel. En del av byggnadens nedre fasad är putsad. På taket ligger eternitplattor. Garaget/magasinet är från 1908. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och korrugerad plåt. Byggnaden har enlufts-fönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. På gården finns också ett senare uppfört garage, som är flyttat till sin nuvarande plats 1992, och är ursprungligen från 1948. På garagetaket ligger tvåkupigt lertegel. På gården finns också ett antal väl synliga hållristningar. För ytterligare information om hållristningarna se »Fornsök« på Riksantikvarieämbetets hemsida.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär, utformning och takmaterial. Magasinets fönsterutformning och fönsteromfattningar samt magasinets och ladugårdens bevarade karaktär samt dess fasad- och takmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett väl synligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Kring Ödeborgs kyrka och Håvesten, Ödeborgs socken».
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärden »Valbodalen (P13)».

Vy över Brötegården. Foto Håkan Larsson.

Bostadshus.

Magasin.

Ladugård.

Brötegården 1:5, Kroken

Beskrivning/historik

Enkelstuga omgiven av skogsmark. Enkelstugan är enligt uppgift uppförd på 1820-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Stugans karaktär, utformning och fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Stugan tillskrivs ett särskilt kulturhistoriskt värde vilket motiveras av dess höga ålder och relativt välbevarade karaktär.

Brötegården 1:85,

före detta Kyrkskolan i Ödeborg

Beskrivning/historik

Före detta kyrkskola belägen intill den äldre landsvägen och nära Ödeborgs kyrka. Huset är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster utan spröjs, tvärpostfönster med och utan spröjs och gavelsidofönster. På taket ligger betongpannor. Det finns en tillbyggd entré med plåttak på husets västra långsida och ytterligare en entré på den norra kortsidan. I anslutning till de parställda dubbeldörrarna på entréfasaden finns en glasveranda.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens form och karaktär. Fönstrens utformning och placering och de äldre fönstrens material. Glasverandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Som före detta skola i kulturmiljön vid Ödeborgs kyrka har byggnaden ett samhällshistoriskt värde. Byggnaden har stora delar av sin karaktär och utformning bevarad.

Den före detta kyrkskolan ingår i kulturmiljön »Kring Ödeborgs kyrka och Håvesten, Ödeborgs socken«.

Den före detta kyrkskolan ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Sammantaget besitter därmed fastigheten ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Dagsholm 1:9

Beskrivning/historik

Bostadshus och garage/vedbod med trädgårdstomt beläget i villaområde intill länsväg 172. Bostadshuset är enligt uppgift från 1926 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har två- fyra- och sexluftsfönster med spröjs i de övre lufterna och liggande fönster med spröjs. På taket ligger takpanneplåt. Garaget/vedboden är enligt uppgift från 1930-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade liggande fönster och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas utformning och karaktär. Fönstrens utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadernas välbevarade karaktär och utformning motiverar ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Håvesten 2:5, Ängarne

Beskrivning/historik

Gård belägen intill länsväg 172. Gården har ett framträdande läge i landskapet. Gårdsmiljön karaktäriseras av bostadshuset och de två flankerande byggnaderna i form av en ladugård och ett magasin. Bostadshuset är enligt uppgift från 1925. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster utan spröjs ochnockfönster. På taket ligger betongpannor. Det finns en tillbyggnad på byggnadens norra långsida och en öppen veranda/farstukvist i anslutning till entrén. På byggnadens södra takfall finns tre takkupor. Ladugården är enligt uppgift från 1931. Fasaden är klädd med rödslammad stående lockpanel. En del av byggnadens nedre fasad är putsad och den västra fasaden är klädd med rödslammad stående lockpanel. Den södra, östra och norra fasaden är klädd med plåt. På taket ligger äldre betongpannor. Garaget/magasinet är enligt uppgift från 1915. Byggnadens östra fasad är klädd med

rödslammad stående locklistpanel. Byggnadens södra, västra och norra sidor är klädda med plåt. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger takpanneplåt. På gården finns också ett hönshus. Fasaden är klädd med stående slät panel och på taket ligger äldre betongpannor. Gården finns också beskriven i »Gårdar i Dalsland – en bebyggelsehistorisk översikt«, 2008, s. 168–170.

Särskilda värden att bevara

Den välbevarade gårdsmiljön. Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial. Fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Kring Ödeborgs kyrka och Håvesten, Ödeborgs socken«.
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärdet »Valbodalen (P13)«.

Kasen 1:1, Aspelund

Beskrivning/historik

Enkelstuga belägen i Rådadefors och huvudsakligen omgiven av skogsmark. Stugan är enligt uppgift från 1875 och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger korrugerad plåt. Det finns en sluten farstu/glasveranda i anslutning till entrén. På husets norra gavel finns en trappa upp till vinden.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial. Fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har till stora delar sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Kasslerådane 1:22

Beskrivning/historik

Bostadshus och magasin beläget vid landsvägen genom Rådanefors. Bostadshusets bottenvåning har tidigare inrymt en affärslokal. Bostadshuset är enligt uppgift från 1929 och är uppfört på kvaderhuggen granitgrund, delvis med källare. Fasaden är klädd med ljust färgad stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har korsfönster ochnockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns två takkupor på vardera takfallet och i anslutning till entrén på husets norra långsida finns en öppen veranda. Ovanför verandan finns en balkong. Magasinet är samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med stående locklistpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas utformning och karaktär. Byggnadens äldre fasad- och takmaterial

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad. Bostadshusets bottenvåning har tidigare inrymt en affärslokal vilket bland annat ger byggnaden ett samhällshistoriskt värde. Sammantaget besitter byggnaderna ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Bostadshus.

Magasin.

Kasslerådane 1:25

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet belägen intill landsvägen genom Rådanefors. Huset är enligt uppgift från 1932 och är ett tidstypiskt så kallat funkishus. Huset har två våningsplan med källare. Fasaden är putsad och ljust avfärgad med mörkare sockel. Byggnaden har sidohängda två- och treluftsfönster utan spröjs. Taket är välvt. Det finns en glasveranda på byggnadens nordöstra gavel. På byggnadens nordvästra långsidan finns ett halvmåneformat burspråk. Det samtida garaget har putsad fasad och spröjsade fönster.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas volym och arkitektoniska karaktär. Byggnadens fasadmateriel. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden är en mycket god representant för 1930-talets funkisarkitektur och har sin karaktär och utformning bevarad. Byggnaden besitter därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Kasslerådane 1:34, Skomakarehagen

Beskrivning/historik

Före detta torp med tillhörande magasin beläget i Rådanefors och med en omgivning som huvudsakligen utgörs av skogsmark. Det före detta torpet är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs och på taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en sluten farstuvist. Magasinet är troligen samtida med det före detta torpet. Fasaden är klädd med rödslammad stående vankantad panel och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Torpstuga.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas form och karaktär. Fönstrens utformning och placering. Byggnadernas fasadmaterial.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadernas särskilda kulturhistoriska värde motiveras av byggnadernas bevarade karaktär och utformning.

Magasin.

Kasslerådane 1:39, Hyttan

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus, vedbod och avträdd omgiven av skogsmark. Bostadshuset är troligen från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs och gavel-sidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en glasveranda i anslutning till entrén. På fastigheten finns också en vedbod och avträde.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens utformning och karaktär. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, placering och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess välbevarade karaktär och utformning.

Lundebyn 1:5

Beskrivning/historik

Gård belägen mellan länsväg 172 och den äldre landsvägen. Gårdens byggnader utgörs av ett bostadshus och en vedbod samt ett senare uppfört förråd. Bostadshuset är troligen från 1910-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har två- och treluftsfönster med spröjs och gavelsidofönster. Ett av entréplanets tvåluftsfönster är utbytt till ett enluftsfönster. På det östra takfallet ligger tvåkupigt lertegel och på det västra takfallet ligger eternitplattor. I anslutning till entrén finns ett framskjutet mittparti. Vedboden är troligen samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel och på taket ligger äldre betongpannor.

Bostadshus.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas ursprungliga karaktär, form och fasadmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin ursprungliga karaktär och utformning bevarad och besitter därmed särskilt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Kring Ödeborgs kyrka och Håvesten, Ödeborgs socken«.
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Lundebyn 1:6

Beskrivning/historik

Det före detta torpet är omgivet av skogsmark och troligen från 1890-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en sluten farstukvist i anslutning till entrén. På fastigheten finns också en samtida vedbod med rödslammad stående slät fasad.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Det före detta torpet ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Mellområdene 1:29

Beskrivning/historik

Fritidshus beläget vid Långhalmens norra strandkant. Fritidshuset är troligen från 1940-talet och har putsad grund. Fasaden är klädd med mörkt färgad stockpanel och stående vankantad slät panel. På taket ligger betongpannor. Byggnaden har sidohängda en- till tre-lufts-fönster utan spröjs. På fastigheten finns också en samtida vedbod med stående slät panel. På taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Fritidshusets form och karaktär. Byggnadens fasadmaterial och fönstrens material och utformning.

Kulturhistorisk motivering

Fritidshuset är ett mycket gott exempel på den tidstypiska sportstugans ideal där till exempel stockpanel var vanligt. Huset besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Mellområdene 1:37

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt intill landsvägen genom Rådanefors. Bostadshuset är troligen från 1940-talet och har putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har sidohängda en- och tvålufts-fönster utan spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns ett taklyft på vardera takfall och en balkong på husets nordöstra gavel. Över respektive entré på byggnadens sydöstra och sydvästra sidor finns skärmtak. På fastigheten finns också ett senare uppfört

garage. Fasaden är klädd med stående lockpanel och på taket ligger takpanneplåt.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Bostadshuset med trädgården har en bevarad äldre/ursprunglig karaktär och utformning. Huset är därmed ett mycket gott exempel på 1940-talets egnahemsbebyggelse och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Mellområdene 1:40, Rådane-fors herrgård

Beskrivning/historik

Omkring 1730 startade Jöns Kock Rådafors bruk vid ett vattenfall mellan sjöarna Långhalmen och Rådane-sjön. Järnbruket lades ned 1895 men verksamheten gav upphov till en mindre samhällsbildning på platsen. Spår och ruiner av den tidigare verksamheten kan hittas vid strömfåran mellan de båda sjöarna men av de byggnader som var knutna till järnbruket finns idag endast Rådane-fors före detta bruksherrgård kvar.

Rådane-fors herrgård är centralt beläget i Rådane-fors samhälle och är enligt uppgift från omkring 1800. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna och tvåluftsfönster utan spröjs. På taket ligger enkupigt lertegel. Enligt uppgift tillbyggdes ett burspråk på byggnadens sydöstra långsida 1872. På byggnadens nordöstra gavel finns en tillbyggnad.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens arkitektoniska karaktär. Byggnadens fasadmaterial och fönstrens utformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär bevarad och är därmed ett värdefullt inslag i den före detta bruksmiljön. Detta sammantaget med bostadshusets höga ålder motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Källa: DigitaltMuseum, Vänersborgs museum, Västarvet, år okänt

Bostadshus.

Ladugårdslänga.

Stall/vagnbod.

Magasin.

Rubbestad 1:2

Beskrivning/historik

Gård med bostadshus, ladugård, stall och magasin som genom dess placering på en höjd har ett framträdande läge i landskapet. Gården utgjorde tidigare en helhet tillsammans med huvudbyggnaden på fastigheten Rubbestad 1:6. Bostadshuset är enligt uppgift från 1928 och har putsad grund. Fasaden är klädd med stående rödslammad locklistpanel. Byggnaden har två- och tre-lufts-fönster med spröjs och ettnockfönster på byggnadens södra gavel. På taket ligger enkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en senare tillkommen öppen farstuvist och på husets västra långsida finns en tillbyggd altan. Ladugården är en långstäckt byggnad, delvis med källare, enligt uppgift uppförd omkring 1870–1900. Fasaden är klädd med rödslammad stående lockpanel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger korrugerad plåt. Stallet/vagnboden är enligt uppgift från 1890-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har lig-gande småspröjsade fönster. På taket ligger korrugerad plåt. Magasinet är enligt uppgift från 1867. Fasaden är klädd med lockpanel och på taket ligger korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas bevarade ursprungliga karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmateri- al. Fönsterutformning och material framför allt på ladugård och stall/vagnbod.

Kulturhistorisk motivering

Gården och byggnaderna har till stora delar sin äldre/ ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta sammantaget med gårdens historia motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt och samhällshistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Källa: DigitaltMuseum, Västarvet, år 1938.

Rubbestad 1:6, *Rubbestad*

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet med bostadshus och garage/före detta häkte som genom dess placering på en höjd har ett framträdande läge i landskapet. Bostadsfastigheten utgjorde tidigare en jordbruksfastighet tillsammans med byggnaderna på Rubbestad 1:2. Gården är ett före detta länsmansboställe och komministergård samt födelsegård för Kirunagrundaren Hjalmar Lundbohm (f. 1855 d. 1926). Under en period arrenderades gården också av politikern Axel Rubbestad (f. 1888 d. 1961).

Bostadshuset är enligt uppgift från 1850-talet och är uppfört på delvis hög naturstensgrund. Fasaden är klädd med ljus färgad stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster och mezzaninfönster samt runda gavelsidofönster och lunettformatnockfönster på byggnadens nordöstra gavel. I anslutning till entrén på byggnadens sydöstra långsida finns en öppen veranda. På samma långsida finns en tandad takfris. På byggnadens nordöstra långsida finns en balkong. Huset är tillbyggt med en lägre del vilken förbinder huset med garaget/före detta häktet. Garaget/före detta häktet är enligt uppgift från 1850-talet. Byggnaden har rödslammad stående locklistpanel och liggande tvåluftsfönster med spröjs samt lunettformade gavelsidofönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär, utformning och fasadmateriäl. Fönstrens utformning, materiäl och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har till stora delar sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta sammantaget med gårdens historia motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt och samhällshistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Sannerhult 1:29, Kalvängen

Beskrivning/historik

Bostadsfastighet belägen intill en mindre landsväg och till stora delar omgiven av skogsmark. På fastigheten finns ett bostadshus och en senare tillkommen gäststuga samt ett mindre förråd. Bostadshuset är troligen från 1920-talet och uppfört på kvaderhuggen naturstensgrund. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. På taket ligger betongpannor. På fastigheten finns också ett senare uppfört bostadshus och källare.

Särskilda värden att bevara

Bostadshusets form och karaktär. Bostadshusets fasadmaterial samt fönsterutformning och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadens särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess bevarad karaktär och utformning.

Sannerhult 1:39, Sannerhult

Beskrivning/historik

Gård med ett flertal byggnader belägen i nära anslutning till Östersjöns norra strandslutning och omgiven av öppet odlingslandskap. Gården är idag en enhet men bestod tidigare av två separata gårdar.

Bostadshus I är placerat längst norrut på fastigheten och är ett så kallat västsvenskt dubbelhus. Huset är uppfört på hög naturstensgrund med källare och är enligt uppgift från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Byggnaden har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna, mezzaninfönster, gavelsidofönster och lunettformadenockfönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen farstu/veranda rikligt dekorerad med så kallad snickarglädje i anslutning till entrén på byggnadens västra långsida. I anslutning till entrén på husets östra långsida finns en så kallad snedtäcka. Bostadshuset II är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade tvålufts-fönster och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Den före detta ladugården är troligen samtida med övrig bebyggelse. Fasadens stockar är delvis klädda med rödslammad stående vankantad lockpanel och på taket ligger tvåkupigt lertegel. Magasinet är placerat längst norrut på fastigheten och är enligt uppgift från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående vankantad lockpanel. Magasinet har spröjsade fönster och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Bostadshus I.

Bostadshus II.

Ladugård intill bostadshus III.

Bostadshus III.

Garaget är troligen samtida med övrig bebyggelse. Fasaden är klädd med rödslammad stående vankantad panel och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Bostadshus III är placerat längst söder ut på fastigheten och är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med stående profilerad locklistpanel. Huset har korspostfönster med spröjs i de nedre lufterna. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns en öppen farstu/veranda. Det finns ett burspråk på byggnadens södra långsida med en så kallad frontespis ovan. På byggnadens östra gavel finns en entré/farstu med balkong ovan. Ladugården strax öster om bostadshus III är troligen från 1880-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel och lockpanel. Byggnaden har fönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Magasinet strax nordöst om bostadshus III är enligt uppgift samtida med bostadshus III. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har småspröjsade tvålufts-fönster och på taket ligger tvåkupigt lertegel. På fastigheten finns också ett senare uppfört garage.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön och byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas äldre tak- och fasadmaterial. De äldre fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gården och byggnaderna har till stora delar sin äldre/ursprungliga karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Torsberg 1:11

Beskrivning/historik

Bostadshuset i villakvarter med trädgård i Ödeborgs tätort. Bostadshuset är troligen från 1900-talets början. Fasaden är klädd med stående rödfärgad profilerad locklistpanel. Byggnaden har tvålufts-fönster med spröjs, mezzanin- och gavelsidofönster. På taket ligger rött betongpannor. I anslutning till entrén finns en öppen veranda rikligt dekorerad med så kallad snickarglädje. På byggnadens nordvästra långsida finns en senare tillbyggd veranda.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Fönstrens placering och utformning. Verandans utformning och material.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Torsberg 1:38,

Disponentvillan Ödeborgs bruk

Beskrivning/historik

Disponentvillan vid Ödeborgs bruk är enligt uppgift från 1901. Byggnaden är belägen strax väster om bruksområdet och Valboån. Fasaden är klädd med rött tegel som genom olika murtekniker är indelat i fält. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster utan spröjs samt tvåluftsfönster och korspostfönster med spröjs i de övre lufterna. På taket ligger skiffer. Byggnaden är oregelbunden i sin form och har både utstickande verandor och burspråk.

Särskilda värden att bevara

Parkmiljön. Byggnadens bevarade karaktär och arkitektoniska utformning. Byggnadens tak- och fasadmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Disponentvillans välbevarade äldre/ursprungliga karaktär och utformning utgör en del av bruksmiljön i Ödeborg. Disponentvillan med tillhörande trädgård tillskrivs därmed ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i kulturmiljön »Ödeborgs bruks-samhälle och museikullen med fornsalen«.
Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Vrine 3:19

Beskrivning/historik

Bostadshus med trädgårdstomt i villaområde i Ödeborgs tätort. Huset är enligt uppgift från 1965 och har putsad grund med källare. Fasaden är klädd med stående lockpanel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster utan spröjs. På taket ligger betongpannor. Det finns en karaktäristisk öppen farstukvist med diagonala sidostycken i anslutning till entrén.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens ursprungliga form och karaktär. Fönsterutformning, material och placering. Entrépartiet med den öppna farstukvisten.

Kultuhistorisk motivering

Bostadshuset är ett mycket gott exempel på en småskalig villabebyggelse från 1960-talet. Byggnaden tillskrivs därmed ett särskilt kultuhistoriskt värde.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Ödeborg 1:30, Stora Ödeborg

Beskrivning/historik

Gård med högt och fritt läge belägen i öppet odlingslandskap. Gården karaktäriseras av den väl synliga salsbyggnaden vilken flankeras av en magasinsbyggnad. Något söder om magasinsbyggnaden finns det före detta hönshus. Öster om bostadshuset är en maskinhall placerad. De större ekonomibyggnaderna är placerade söder om maskinhallen. Bostadshuset är en så kallad salsbyggnad med två våningar. Huset är enligt uppgift från 1820-talet. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger enkupigt lertegel. På byggnadens östra gavel finns en balkong och i anslutning till entrén finns en senare tillbyggd glasad veranda. Magasinet är enligt uppgift samtida med bostadshuset. Fasaden är klädd med rödslammad stående locklistpanel. Byggnaden har en- och tvåluftsfönster ochnockfönster med spröjs. På taket ligger äldre betongpannor. På taket finns också en vällingklocka. Det före detta hönshusets fasad och tak är klädda med korrugerad plåt. Maskinhallen är från 1970-talet. Fasaden är klädd med rödslammad stående slät panel och på taket ligger korrugerad plåt. De större

Bostadshus.

ekonomibyggnadernas fasader är klädda med rödslammad stående slät panel och korrugerad plåt.

Särskilda värden att bevara

Gårdsmiljön. Bostadshusets och magasinets tak- och fasadmateriäl. Fönstrens utformning, materiäl och placering.

Kulturhistorisk motivering

Gårdsmiljön och byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och är därmed ett tydligt och värdefullt inslag i kulturlandskapet. Detta tillsammans med bostadshusets höga ålder motiverar ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Gården ingår i kulturmiljön »Kring Ödeborgs kyrka och Håvesten, Ödeborgs socken«.
Gården ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärdet »Valbodalen (P13)«.

Magasin.

Ödeborg 1:30, Ringstad

Beskrivning/historik

Före detta torp under Ödeborg 1:30, Stora Ödeborg. Det före detta torpet ligger i närheten av länsväg 172 och är huvudsakligen omgiven av skogsmark. Huset är troligen från 1880-talet och uppfört på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster ochnockfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen farstuvist i anslutning till entrén.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmateriäl. Fönstrens utformning, materiäl och placering.

Kulturhistorisk motivering

Det före detta torpet har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Det före detta torpet ingår i område för riksintresse av kulturmiljövärdet »Valbodalen (P13)«.

Ödeborg 1:30, Udden

Beskrivning/historik

Före detta torp under Ödeborg 1:30, Stora Ödeborg. Det före detta torpet är huvudsakligen omgiven av skogsmark. Huset är troligen från 1890-talet och är uppförd på naturstensgrund. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster ochnockfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Det finns en öppen farstukvist i anslutning till entrén.

Särskilda värden att bevara

Byggnadens karaktär och utformning. Byggnadens fasadmaterial samt fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Det före detta torpet har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Det före detta torpet ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«.

Ödeborg 1:32

Beskrivning/historik

Före detta skolbyggnad, nu bostadshus, med tillhörande vedbod/garage och trädgård belägen vid länsväg 172. På grusplanen framför huset finns en gräsbeväxt rundel. Bostadshuset är enligt uppgift från 1900-talets början. Fasaden är klädd med rödfärgad stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade pivothängda fönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel. Byggnaden är förlängd vid den östra gaveln. I anslutning till entrén finns en öppen farstukvist. Det finns ett taklyft på byggnadens norra takfall. Vedboden/garaget är troligen från 1920-talet och har en senare tillbyggnad i vinkel. Fasaden är klädd med rödfärgad stående locklistpanel. Byggnaden har spröjsade fönster. På taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadens fasad- och takmaterial

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Kulturhistorisk motivering

Byggnaden har en bevarad karaktär och har i egenskap av före detta skolbyggnad ett stort miljö- och samhällshistoriskt värde. Byggnaden besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Ödeborg 1:32

Beskrivning/historik

Bostadshus beläget vid länsvägen 172. Huset är enligt uppgift från 1910-talet. Fasaden är klädd med stående rödfärgad locklistpanel. Byggnaden har tvåluftsfönster med spröjs. På taket ligger tvåkupigt lertegel. I anslutning till entrén finns ett framskjutet mittparti med småspröjsade fönster. Vedboden är troligen från 1920-talet. Fasaden är klädd med stående rödfärgad locklistpanel. Byggnaden har spröjsade fönster och på taket ligger tvåkupigt lertegel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas utformning och karaktär, samt deras fasad- och takmaterial. Fönstrens utformning, material och placering.

Kulturhistorisk motivering

Byggnadernas särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess bevarade karaktär och utformning.

Fastigheten ingår i område för riksintresse av kulturmiljövården »Valbodalen (P13)«

Ödeborgs-Bråten 1:22, *Kulten*

Beskrivning/historik

Före detta torp med tillhörande vedbod/förråd omgivet av skogsmark och nära en mindre landsväg. Det före detta torpets fasad är klädd med rödslammad vankantad stående lockpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs ochnockfönster. På taket ligger betongpannor. Den äldre masonitklädda vedboden är enligt uppgift från 1940-talet och är tillbyggd i vinkel. Tillbyggnadens fasad är klädd med stående locklistpanel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterialet.

Kulturhistorisk motivering

Det före detta torpets särskilda kulturhistoriska värde motiveras av dess bevarade karaktär och utformning.

Ödeborgs-Bråten 1:36

Beskrivning/historik

Före detta torp som ingår i en samlad grupp bostadsfastigheter belägna vid en mindre landsväg. På fastigheten finns ett före detta torp och garage. Det före detta torpet som delvis har källare är enligt uppgift från 1913. Fasaden är klädd med stående locklistpanel. Huset har tvåluftsfönster med spröjs ochnockfönster. Över entrén på husets gavel finns ett överljusfönster. På taket ligger betongpannor. I anslutning till entrén finns en småspröjsad glasveranda. På fastigheten finns också ett samtida garage. Fasaden är klädd med stående slät panel.

Särskilda värden att bevara

Byggnadernas karaktär och utformning. Byggnadernas fasadmaterial. Det före detta torpets fönsterutformning och material. Glasverandans utformning.

Kulturhistorisk motivering

Byggnaderna har sin karaktär och utformning bevarad och besitter därmed ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Vedbod/förråd.

Lästips för dig som vill veta mer!

Byggnadsvård:

Så renoveras torp och gårdar. Hidemark, O. m.fl. 2011.

Stora boken om byggnadsvård. Gudmundsson, G. 2010.

Varsamt och sparsamt. Blomberg, I. 2003.

www.slojdochbyggnadsvard.se

www.byggnadsvard.se

Stil- och bebyggelsehistoria:

Fritidshuset – kulturarv & välfärdssymbol. Carlsson, C. 2011.

Gårdar i Dalsland – en bebyggelsehistorisk översikt. Odenbring Widmark, M. 2008.

Kataloghuset, det egna hemmet i byggsats. Edlund, R. m.fl. 2004.

Så byggdes villan 1890–2010, Björk, C. m.fl. 2009.

Tidstypiskt: arkitekturdetaljer i flerbostadshus 1880–1980. Björk, C. m.fl. 2016.

